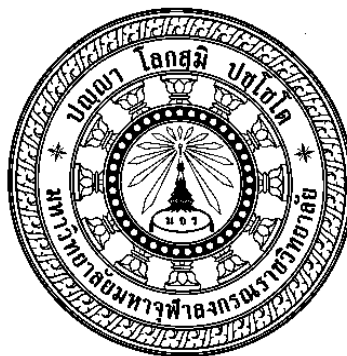

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
กับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน
Upgrading the Training System
The Overseas Dhammaduta Bhikkhus
for the Development of Skills in Develop Skills in Innovation,
Morality, Ethics for Community Development
And Propagate Buddhism Sustainably

โดย

พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร.

พระมหายงยุทธ กนฺตาโภ, ดร.

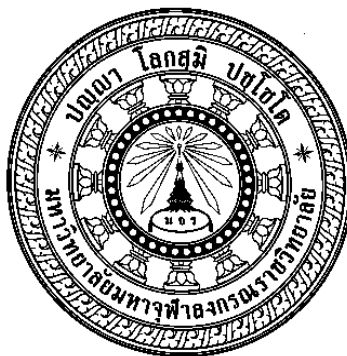
พระมหาศักดิ์ชาย โกวิท, M.A.

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800766027

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
กับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน
Upgrading the Training System
The Overseas Dhammaduta Bhikkhus
for the Development of Skills in Develop Skills in Innovation,
Morality, Ethics for Community Development
And Propagate Buddhism Sustainably

โดย

พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร.

พระมหายยุทธ กนฺตาโม, ดร.

พระมหาศกดิ์ชัย โกวิท, M.A.

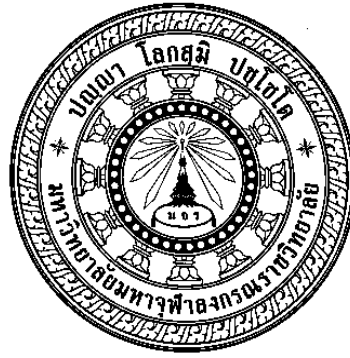
วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม

MCU RS 800766027

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Upgrading the training System
the Overseas Dhammaduta Bhikkhus
for the Development of Skills in Develop Skills in Innovation,
Morality, Ethics for Community Development
and Propagate Buddhism Sustainably

By

Phrakhrudhammathon Waradecha Aggatejo, Dr.

Phramahayongyut Kantapho, Dr.

Phramahasakchaiy Kovido, M.A.

Dhammaduta College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2566

Research Ploject Funded

by Thailand Science Research and Innovation Fund

MCU RS 800766027

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่องานวิจัย	: การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ กับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน
ผู้วิจัย	: พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช,ดร., พระมหาญญูท กนฺตาโก,ดร. พระมหาศกดิ์ชัย โกวิท, M.A.
ส่วนงาน	: วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
งบประมาณ	: ๒๕๖๖
ทุนอุดหนุนการวิจัย	: กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๒) เพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๓) เพื่อนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยพบว่า การยกระดับการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ของวิทยาลัยพระธรรม เหมาะแก่การนำไปใช้ในการจัดการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และมีความพร้อมทั้งในด้าน ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ รวมถึงสถานที่ในการบริหารจัดการฝึกอบรม

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการฝึกอบรม ของวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความพร้อมในการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

การนำเสนอการยกระดับการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ของวิทยาลัยพระธรรมทูต ยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน มีความเหมาะสม และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาตามหลักวิชาการ

Research Title : Upgrading the training System the Overseas Dhammaduta Bhikkhus for the Development of Skills in Develop Skills in Innovation, Morality, Ethics for Community Development and Propagate Buddhism Sustainably

Researcher : Phrakrûdhammathon Waradecha Aggatejo, Dr.,
Phramahayongyut Kantapho, Dr.,
Phramahasakchaiy Kovido, M.A.

Department : Buddhist Research institute,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year : 2566/2023

ABSTRACT

The research has three objectives as follows. (1) To study the upgrading of the training system for the Overseas Dhammaduta Bhikkus. (2) To the cultivate the moral and ethical innovation skills for the Overseas Dhammadutas Bhikkus. (3) To present the upgrading of the training system for the Overseas Dhammaduta Bhikkus to cultivate the moral and ethical innovation skills for community development and sustainable propagation of Buddhism.

The research found that the upgrading of the training for the Overseas Dhammaduta Bhikkus from Dhammaduta Vidyalaya is suitable for use in managing the training system for the Overseas Dhammaduta Bhikkus. There is a readiness in terms of executives, faculty, staff and facility for managing the training. The strategies related to upgrading the training of the Dhammaduta Vidyalaya, Mahachulalongkornrajavidyalaya University is ready to cultivate the moral and ethical innovation skills for community development and sustainable propagation of Buddhism.

The presentation of the upgrading of the Overseas Dhammaduta Bhikkus from Dhammaduta Vidyalaya to raise the quality of the training system to cultivate the moral and ethical innovation skills for community development and sustainable propagation of Buddhism is suitable and is in accordance with the academic development guidelines.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้มีหัวข้อว่า “การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัฒนธรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน” งานวิจัยนี้เกิดจากความพยายามอย่างมากของผู้วิจัย ในการค้นคว้าตำราวิชาการด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องได้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ก็เพราะได้รับความเมตตาธรรมให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้วยกุศลจิตจากท่านผู้มีพระคุณ ดังต่อไปนี้

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร มีฤกษ์ ธมฺมจิตฺโต) ศ.ดร.,ป.ธ.๙, พ.ม., พธ.บ., Dip. In French. M.A., M.Phil., Ph.D. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์, อัครมหาบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ประธานสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก (ICDV) ประธานศูนย์พระปริยัตินิกายเถรแห่งคณะสงฆ์ ประธานกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประธานสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ (IABU) อุปนายกสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อดีตอธิการบดี มจร กรรมการมหาเถรสมาคม พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน ผศ.ดร., รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังฆธรรม, รศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์, นางสาวมนัสนันท์ ประภัสสรพิทยา, รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารคณาจารย์ เจ้าหน้าที่วิทยาลัยพระธรรมทูต และกองวิเทศสัมพันธ์ มจร

ขอคุณพระรัตนตรัยจงปกป้องคุ้มครองให้ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ เพื่อนสนิทมิตรสหาย นักวิจัย และญาติโยมผู้ให้การสนับสนุนทุกท่าน ให้รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง และจงมีความเจริญสมบูรณ์พูนผลด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ยศ สวรรค์ และนิพพาน ณ ทุกสถานที่นั้น ๆ จงทุกประการ

พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร

๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๒)
กิตติกรรมประกาศ	(๓)
สารบัญ	(๔)
สารบัญแผนภาพ	(๖)
สารบัญตาราง	(๖)
สารบัญภาพประกอบ	(๗)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเรื่องการยกระดับระบบฝึกอบรม	๗
๒.๑.๑ สภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต	๗
๒.๑.๒ ระบบการจัดการวิทยาลัยพระธรรมทูตในอดีต	๘
๒.๑.๓ ระบบการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต	๙
๒.๑.๔ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศปัจจุบัน	๑๙
๒.๑.๕ หลักสูตรการฝึกอบรมปัจจุบัน	๒๓
๒.๑.๖ แนวคิดการจัดทำคู่มือการฝึกอบรม	๕๓
๒.๒ ทฤษฎีการยกระดับระบบฝึกอบรม	๕๗
๒.๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับระบบฝึกอบรม	๕๗
๒.๒.๒ นวัตกรรมระบบการสอน (Instructional Innovation)	๖๒
๒.๒.๓ การนำนวัตกรรมการสอนไปใช้	๖๒
๒.๒.๔ นวัตกรรมการสอนในปัจจุบัน	๖๓
๒.๒.๕ นวัตกรรมระบบการสอนเพื่อทักษะในศตวรรษที่ ๒๑	๖๕
๒.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรม	๖๗
๒.๓.๑ งานวิจัยการยกระดับระบบฝึกอบรม	๖๗
๒.๓.๒ กรอบแนวความคิดของการวิจัย	๗๒

บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย	๗๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๓
๓.๒ พื้นที่การวิจัย	๗๔
๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๗๕
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย	๗๗
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๘
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๙
๓.๗ การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๙
๓.๘ สรุปกระบวนการวิจัย	๘๐
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย	๘๓
๔.๑ ผลการศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ	๘๓
๔.๑.๑ สภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต	๘๓
๔.๑.๒ การจัดตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูตในอดีต	๘๕
๔.๑.๓ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต	๘๕
๔.๒ ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรม	
ของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ	๘๙
๔.๒.๑ มีความรอบรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๘๙
๔.๒.๒ มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การหลายด้าน	๘๙
๔.๒.๓ มีจิตอาสาและสร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนา	
กับสังคมพหุวัฒนธรรม	๙๐
๔.๓ ผลการศึกษาการนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรม	
เพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน	๙๑
๔.๓.๑ แนวทางการยกระดับระบบฝึกอบรม ฯ	๙๑
๔.๓.๒ วิเคราะห์คำตอบจากการสัมภาษณ์ด้านคุณภาพ	๙๓
๔.๓.๓ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแบบปลายเปิด	๑๐๐
๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัยการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูต	
สายต่างประเทศ	๑๐๐
๔.๔.๑ องค์ความรู้ด้านทฤษฎี/วิชาการ	๑๐๐
๔.๔.๒ องค์ความรู้ด้านสาธิตปฏิบัติการ	๑๐๑
๔.๔.๓ องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน	๑๐๑
๔.๔.๔ องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่	๑๐๑
๔.๔.๕ องค์ความรู้ด้านการพัฒนา	๑๐๑
๔.๔.๖ องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม	๑๐๑
๔.๔.๗ องค์ความรู้ด้านพัฒนาทักษะ/ภาษา	๑๐๒

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๐๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๓
๕.๑.๑ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ	๑๐๓
๕.๑.๒ สรุปวิธีการวิจัย โดยศึกษาตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้	๑๐๕
๕.๑.๓ สรุปผลการศึกษาสภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศในอดีต	๑๐๖
๕.๑.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย	๑๐๖
๕.๑.๕ สรุปจำนวนกลุ่มผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมและตอบคำถาม	๑๐๗
๕.๑.๖ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๑๐๗
๕.๒ อภิปรายผล	๑๑๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๐

บรรณานุกรม	๑๑๙
ภาคผนวก	๑๒๗
ภาคผนวก ก เครื่องมือการทำวิจัย	๑๒๗
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม	๑๓๒
ภาคผนวก ค ตัวอย่าง ตารางบัญชีรายชื่อวิทยากร บรรยายภาควิชาการ	๑๓๖
ภาคผนวก ง ตัวอย่าง ภาพกิจกรรม ประชุมเตรียมงาน	๑๓๗
ภาคผนวก จ ตัวอย่าง ภาพกิจกรรม ประจำกลุ่ม	๑๓๘
ภาคผนวก ฉ สรุปผลการประเมินกิจกรรมอบรม	๑๔๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑.๑ แผนภาพที่ ๑ แผนภาพสัมพันธ์ตัวแปร	๗๒

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑.๑ ตารางที่ ๑ ตารางกิจวัตรประจำวัน ภาควิชาการ	๒๗
๑.๒ ตารางที่ ๒ กำหนดการ พิธีเปิดโครงการอบรมพระธรรมทูต ฯ	๒๘
๑.๓ ตารางที่ ๓ ตารางกิจกรรมภาคสาธารณูปการ	๓๑
๑.๔ ตารางที่ ๔ ตัวอย่าง บัญชีลงทะเบียนกลุ่มที่	๓๒

๑.๕ ตารางที่ ๕ ตัวอย่าง ตารางรับการอบรม	๓๔
๑.๖ ตารางที่ ๖ ตัวอย่าง ตารางปฏิทินดำเนินงาน	๓๕
๑.๗ ตารางที่ ๗ ตัวอย่าง ตารางประกาศคณะกรรมการดำเนินงาน	๓๗
๑.๘ ตารางที่ ๘ ตัวอย่าง ตารางประกาศรายชื่อกลุ่ม	๓๘
๑.๙ ตารางที่ ๙ ตัวอย่าง ตารางดูแลกลุ่ม	๓๘
๑.๑๐ ตารางที่ ๑๐ ตัวอย่าง ตารางบัญชีสวดมนต์	๓๙
๑.๑๑ ตารางที่ ๑๑ ตัวอย่าง ตารางชื่อบทสวดมนต์	๓๙
๑.๑๒ ตารางที่ ๑๒ ตัวอย่าง ตารางกิจกรรม ทบวงธรรม	๓๙
๑.๑๓ ตารางที่ ๑๓ ตัวอย่าง ตารางกิจวัตรประจำวัน ภาควิปัสสนา ฯ	๔๔
๑.๑๔ ตารางที่ ๑๔ ตัวอย่าง ตารางอาจารย์และผู้ช่วยดูแลการปฏิบัติ ฯ	๔๕
๑.๑๕ ตารางที่ ๑๕ ตัวอย่าง ตารางพระสงฆ์บุคลากรโครงการ นั่งประกอบพิธี ฯ	๔๕
๑.๑๖ ตารางที่ ๑๖ ตัวอย่าง ตารางหมุนเวียนเจ้าหน้าที่โครงการฯ ดูแล	๔๕
๑.๑๗ ตารางที่ ๑๗ ตัวอย่าง ตารางวาระพระวิปัสสนาจารย์ดูแล	๔๕
๑.๑๘ ตารางที่ ๑๘ ตัวอย่าง ตารางบัญชีรายชื่อพระวิปัสสนาจารย์	๔๖
๑.๑๙ ตารางที่ ๑๙ ตัวอย่าง ตารางส่ง-สอบอารมณ์กรรมฐานพระผู้รับการอบรม	๔๖
๑.๒๐ ตารางที่ ๒๐ ตารางรายชื่อกลุ่มที่รับการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ ๗	๗๖
๑.๒๑ ตารางที่ ๒๑ ตารางรายชื่อกลุ่มที่รับการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ ๘	๗๖
๑.๒๒ ตารางที่ ๒๒ ตารางสรุปข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	๑๐๗
๑.๒๓ ตารางที่ ๒๓ ด้านการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ	๑๐๘
๑.๒๔ ตารางที่ ๒๔ ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ	๑๐๙
๑.๒๕ ตารางที่ ๒๕ ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ	๑๑๐
๑.๒๖ ตารางที่ ๒๖ ด้านแนวทางการเผยแพร่	๑๑๑
๑.๒๗ ตารางที่ ๒๗ ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา	๑๑๓

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
๑.๑ ภาพกิจกรรมที่ ๑ ประชุมเตรียมงาน พิธีเปิดการอบรม ฯ	๑๓๗
๑.๒ ภาพกิจกรรมที่ ๒ ภาพกิจกรรม ประจำกลุ่ม ที่ ๗ และ ๘	๑๓๘
๑.๓ ภาพกิจกรรมที่ ๓ ภาพกิจกรรมทั่วไป	๑๔๐

อักษรย่อชื่อคัมภีร์

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้ข้อมูลอ้างอิงจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาเรียงตามลำดับคัมภีร์ ดังต่อไปนี้ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๐, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙, อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล), และฎีกา ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(บาลี) = วินัยปิฎก มหาคคฺคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย) = วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ที.สี.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(บาลี) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ทุก..	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(บาลี) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(บาลี) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฺฐก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อฏฺฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทส	(ภาษาไทย)

ขุ.สุ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ปฎิ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	(ภาษาไทย)
ขุ.อ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก วิภังค์	(ภาษาไทย)
อภิ.ปุ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก ปุคคลบัญญัติ	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.อ.	(บาลี) =	วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา ปาราชิกกถา-สัมาทิเสสาทิ- มหาวคคาที อฏฐกถา	(ภาษาบาลี)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

อง.จตุกก.อ.	(ไทย) =	อังคุตตรนิกาย มโนรปปุณณิจตูกกนิบาต อรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ฉกก.อ.	(ไทย) =	อังคุตตรนิกาย มโนรปปุณณิจตูกกนิบาต อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ที.ปา.อ.	(ไทย) =	ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ที.สี.อ.	(ไทย) =	ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.ม.อ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ส.ส.อ.	(ไทย) =	สังยุตตกาย สารีตอปกาสินี สคาถวรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง.อ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี อัญญาสาธนีอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก วิภังค์ สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา	(ภาษาไทย)

ฎีกาพระวินัยปิฎก

สารตฎ.ฎีกา	(บาลี) =	สารตฎที่ปนิฎีกา	(ภาษาบาลี)
------------	----------	-----------------	------------

ฎีกาพระสุตตันตปิฎก

อง.ปณจก.ฎีกา	(ไทย) =	องคุตตรนิกาย ปณจกนิบาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
--------------	---------	----------------------------	------------

วิธีอ่าน :

พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐

การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น

วิ.ม. (บาลี) ๔/๒๖/๒๑. หมายถึง วินัยปิฎก มหาวคคปาติ (ภาษาบาลี) พระไตรปิฎก

เล่ม ๔ ข้อ ๒๖ หน้า ๒๑

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น

ที.ม. (ไทย) ๑๐/๖๙/๓๙. หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระไตรปิฎก เล่ม ๑๐ ข้อ ๖๙ หน้า ๓๙

อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม (ถ้ามี) / ข้อ (ถ้ามี) / หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น

ม.ม.อ. (บาลี) ๒/๖๙/๖๘. หมายถึง มัชฌิมนิกาย ปปญจสุทนี มัชฌิมปณณาสกอรรถกถา

(ภาษาบาลี) เล่ม ๒ ข้อ ๖๙ หน้า ๖๘

ที.ม.อ. (บาลี) ๖๙/๖๔. หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี มหาวคคอรรถกถา

(ภาษาบาลี) ข้อ ๖๙ หน้า ๖๔

ช.อุ.อ. (บาลี) ๓๐๑. หมายถึง ชุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี อุทานอรรถกถา (ภาษาบาลี)

หน้า ๓๐๑

อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล)

การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม / ภาค (ถ้ามี) / ตอน (ถ้ามี) / หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น

ช.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๒/๑๐๐. หมายถึง ชุททกนิกาย ธรรมบทอรรถกถา (ภาษาไทย)

เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๒ หน้า ๑๐๐

ช.อุ.อ. (ไทย) ๑/๓/-/๔๙๘. หมายถึง ชุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี อุทานอรรถกถา

(ภาษาไทย) เล่ม ๑ ภาค ๓ หน้า ๔๙๘

อง.ปญจก.อ. (ไทย) ๓/-/๘๓. หมายถึง อังคุตตรนิกาย มโนรณปุรณี ปัญจกาทินิบาต

อรรถกถา (ภาษาไทย) เล่ม ๓ หน้า ๘๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระธรรมทูตสายต่างประเทศ หมายถึงผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จากวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมโดยตรงด้านคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายคณะสงฆ์ไทยและวัตถุประสงค์ของโครงการอบรม ฯ อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งชุมชนในประเทศที่ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังกายและกำลังทรัพย์โดยมีส่วนร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมในขณะนั้นและต่อชุมชนในต่างประเทศ ซึ่งผู้ที่เข้ารับการอบรมหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจการเข้ารับการอบรมที่สำคัญแล้ว จะเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การดูแลคนไทยในต่างประเทศ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ชาวไทยชาวต่างประเทศทั้งชาวอเมริกาชาวยุโรปและชาวโลก ตามพุทธดำรัสที่ว่า^๑ “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน”

พระธรรมทูตสายต่างประเทศ ต้องขวนขวายแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้พร้อมด้วยองค์ประกอบที่สำคัญทั้งทางด้าน บทบาท หน้าที่ พันธกิจ และคุณสมบัติที่สำคัญ ด้านบทบาท ได้แก่ ๑) บทบาทด้านวิชาการ ๒) บทบาทด้านสาธารณูปการ ๓) บทบาทด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และ ๔) บทบาทด้านการพัฒนา ๕) บทบาทด้านติดต่อประสานงาน เป็นต้น ด้านหน้าที่ ได้แก่ ๑) หน้าที่ด้านความเป็นภิกษุสงฆ์ ๒) หน้าที่ด้านความเป็นพระธรรมทูต ๓) หน้าที่ด้านความเป็นพลเมืองของไทย เป็นต้น ด้านพันธกิจ ได้แก่ ๑) ฝึกอบรมตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีจริยวัตรอันงดงาม และความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น ๒) เตรียมความพร้อมด้านคุณสมบัติที่เหมาะสมพร้อมที่จะเดินทางไปต่างประเทศ ๓) สนองงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศตามมติของคณะสงฆ์ไทย

การทำหน้าที่ปฏิบัติงานของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ มีสภาพวิถีชีวิตความอยู่ที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามเศรษฐกิจ สังคม ของแต่ละพื้นที่ภูมิประเทศ บางแห่งมีจำนวนพระธรรมทูตอยู่ประจำจำนวนมาก บางแห่งมีพระธรรมทูตจำนวนน้อย ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของแต่ละสำนัก จะไม่เกิดปัญหา อุปสรรค หากพระธรรมทูตตั้งใจดำเนินไปตามหลักการของพระพุทธเจ้า

^๑ วิ. ม. (ไทย) ๔/๓๒/๓๙-๔๐.

ได้แก่^๒ ๑) เราจักแสดงธรรมไปตามลำดับ ๒) เราจักแสดงอรรถ ๓) เราจักแสดงธรรมอาศัยความ
เอ็นดู ๔) เราจักเป็นผู้ไม่เพ่งอามิสแสดงธรรม ๕) เราจักไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น

ปัจจุบันการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดำเนินไปตามขั้นตอน ซึ่งมี
ผู้รับผิดชอบหน่วยงานหลัก คือ มหาเถรสมาคม สำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีระบบการฝึกอบรมตามประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย เรื่อง ภารกิจ อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ.
๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๘ วิทยาลัยพระธรรมทูต มีภารกิจเกี่ยวกับ
งานการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพระธรรมทูต จัดการฝึกอบรมพระธรรมทูต วิจัยพัฒนารูปแบบและ
วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเริ่มจากการ วิทยาลัยพระธรรมทูต
นำเสนอโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ประกอบด้วย ชื่อโครงการ ชื่อส่วนงาน
ผู้รับผิดชอบโครงการ โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย
ผู้รับผิดชอบโครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน สถานที่ดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน วิทยาการ หลักสูตร
ภาควิชาการ ภาคปฏิบัติ ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ ที่มาของงบประมาณ (โดยประมาณ
การ) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การรับสมัคร ปัจจุบันเริ่มตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๖๖ การสอบคัดเลือก ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ สอบข้อเขียน
วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ สอบสัมภาษณ์ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการ
สอบคัดเลือก วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงทะเบียนและปฐมนิเทศ แล้วดำเนินการอบรมวันที่ ๖
มีนาคม – ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ ประเมินผลและสรุปงาน จนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ และ
เผยแพร่ผลงาน

มีหลักสูตรเนื้อหาประกอบด้วย การดำเนินการอบรมด้วยหลักสูตรที่ประกอบด้วยภาค
วิชาการ จำนวน ๒๑ รายวิชา และภาคปฏิบัติ ๕ กิจกรรม รวมระยะเวลาอบรม ๙๐ วัน ตามขั้นตอน
คือ ขั้นตอนที่ ๑) ภาควิชาการ เป็นการบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้
ตามสภาพจริง เป็นเวลา ๓๐ วัน อบรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา
ขั้นตอนที่ ๒) ภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๕ กิจกรรม คือ กิจกรรมสาธารณูปการ ฝึกปฏิบัติงานนวก
รมการก่อสร้าง งานพุทธเกษตรสาธิต หรือซ่อมแซม เป็นเวลา ๕ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม การ
วางแผน การตัดสินใจ การมีจิตอาสา จัดอบรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ / มหาจุฬาราชธรรม (มจศ) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.
นครราชสีมา หรือสถานที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด, วัตถุประสงค์ คือ ๑) มีความรู้และ
ทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๒) มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การ ๓) มีจิตอาสาและ
สร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนากับสังคมพหุวัฒนธรรม, มีวิธีการฝึกอบรมตามระยะเวลาที่ได้
กำหนดไว้ มีการประเมินผลการฝึกอบรม มีการรับรองก่อนออกปฏิบัติงาน และมีการติดตามผล โดย
ผู้รับผิดชอบโครงการอบรม ฯ

^๒ อดิ ต. (ไทย) ๒๒/๑๕๙/๒๖๓.

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคใหม่ มีหลักการ ตามลักษณะของหลักสูตร คือ ๑) ภาควิชาการ ประกอบด้วย ศาสนพิธี/พิธีการ, การต่างประเทศ, เทคโนโลยี, วิชาการ, การบริหารงาน, การบริหารคน (๑-๖ มีนาคม ๒๕๖๖), ๒) ภาควิชาการศึกษาศาสนา ประกอบด้วย กิจกรรมภาคสนาม (๖-๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖) , ๓) ภาควิชาศาสนการศึกษานานาชาติ กิจกรรมฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ภายใต้การกำกับดูแลของพระวิปัสสนาจารย์ (๑-๓๐ เมษายน ๒๕๖๖), ๔) ภาควิชาศึกษาศาสนา/ปฏิบัติธรรม และฝึกประสบการณ์พิเศษ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ๕) ภาควิชาการ (เพิ่มเติม) และสาขาศาสนาพุทธกิจกรรมาเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเชิงวิชาการเกี่ยวกับพระธรรมทูตในต่างประเทศ (๑-๓๐ พฤษภาคม -๖ มีนาคม ๒๕๖๖) ๖) ภาควิชาสังคมศาสตร์ งานกตัญญูต่อสถานที่ กิจกรรมสามัคคีธรรมอาสา (๑-๖ มิถุนายน ๒๕๖๖)

โดยมีแนวคิดตามหลักการ ๓ คือ ^{๑)} ไม่ทำบาปทั้งปวง ๒) ทำกุศลให้ถึงพร้อม ๓) ทำจิตใจให้ผ่องใส, อุดมการณ์ ๔ คือ ^{๑)} อุตุน ๒) ไม่เบียดเบียน ๓) สงบกาย วาจา และใจ ๔) ดับทุกข์ และ วิธีการ ๖ คือ ๑) ไม่ว่าร้ายกัน ๒) ไม่ล้างผลาญกัน ๓) สำรวมในกพระปาฏิโมกข์ ๔) รู้จักประมาณในการกิน ๕) นั่งและนอนอยู่ในที่สงบ ๖) ทำใจให้สงบอยู่เสมอ

ตามด้วยทฤษฎีด้านการยกระดับระบบการฝึกอบรมตาม หลักพุทธธรรม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งสรุปลงเป็น ๓ ได้แก่ คือ ๑) ศีล การสำรวมกาย วาจา และใจ ๒) สมาธิ ความตั้งใจมั่น และ๓) ปัญญา ความรอบรู้ และด้านการพัฒนาผู้เผยแผ่ศาสนาในยุคใหม่ ภาควิชาศึกษาศาสนา/ปฏิบัติธรรม และฝึกประสบการณ์พิเศษ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

และนำด้วยทักษะด้านหลักการแนวคิดตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ^{๑)} ศีลสิกขา ๒) สมาธิสิกขา และ๓) ปัญญาสิกขา ทฤษฎีการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลัก ^{๖)} อริยมรรคมีองค์ ๘ ได้แก่ ๑) สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) ๒) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) ๓) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) ๔) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) ๕) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพดีชอบ) ๖) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) ๗) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) ๘) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจชอบ) และ การเผยแผ่เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้หลักใหญ่ ๆ ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านทฤษฎี/วิชาการ ๒) ด้านสาขาศาสนา และ๓) ด้านวิปัสสนากรรมฐาน

ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาระบบการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และการพัฒนาทักษะพระธรรมทูตด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่

๑. ด้านการพัฒนาระบบฝึกอบรม คือ **(๑) ด้านวิชาการ** ปฏิบัติตามหลัก ^{๗)} ภาวนา ๔ ได้แก่ ๑) กายภาวนา การอบรมกาย, พัฒนากาย ๒) สีสภาวนา การอบรมศีล, พัฒนาความประพฤติ ๓) จิตภาวนา การอบรมจิต, พัฒนาจิต และ๔) ปัญญาภาวนา การอบรมปัญญา, พัฒนาปัญญา **(๒)**

^{๑)} ที. ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐.

^{๔)} ที. ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐.

^{๕)} ที.ม.อ. (ไทย) ๒๙๒/๒๕๘.

^{๖)} ที. สีส. (ไทย) ๔/๓๗๕/๑๕๗.

^{๗)} อด. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๗๙/๑๔๕.

ด้านสาธารณูปการ ปฏิบัติตามหลัก อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ๑) ทาน แบ่งปันให้สละให้ ๒) ปิยวาจา พูดคำไพเราะ ๓) อตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ และ ๔) สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลาย

๒. ด้านการพัฒนาทักษะนวัตกรรมการคุณธรรมจริยธรรม หลักการ ๓ ได้แก่ ๑) ไม่ทำบาปทั้งปวง ๒) ทำกุศลให้ถึงพร้อม ๓) ทำจิตใจให้ผ่องใส, อดมการณ์ ๔ ได้แก่ ๑) อดทนอดกลั้น ๒) ไม่เบียดเบียน ๓) มีความสงบ ๔) สงบ คือ ดับทุกข์ (นิพพาน), และวิธีการ ๖ ได้แก่ ๑) ไม่ว่าร้าย ๒) ไม่ทำร้าย ๓) สำรวมในปาติโมกข์ ๔) รู้จักประมาณ ๕) อยู่ในสถานที่สงบสงัด

ผลการวิจัย ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของคุณธรรมจริยธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งเป็นผลตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ซึ่งสรุปลงเป็น ๓ ได้แก่ ๑) ศีล ๒) สมาธิ และ ๓) ปัญญา ผลการวิจัยที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ด้านพัฒนาทักษะที่สำคัญตามเป้าหมายที่วางไว้หลายด้าน ได้แก่ ๑) ด้านวิชาการ/พิธีการ ๒) ด้านสาธารณูปการ ๓) ด้านวิปัสสนากรรมฐาน ๔) ด้านภาษา ๕) ด้านเทคโนโลยี ๖) ด้านการเผยแผ่ ๗) ด้านการพัฒนา ๘) ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในอดีตที่ผ่านมา “ สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช หลังจากทรงจัดการชำระการพระศาสนา ทรงอาราธนาพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธานจัดทำ สังคายนาครั้งที่ ๓ ณ พระนครปาฏลิบุตร เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖ ทรงสร้างมหาวิหาร ๘๔,๐๐๐ แห่ง จัดทำศิลาจารึกประกาศธรรมตามนโยบายธรรมวิชัยทัมหาราชอาณาจักร ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา คุ้มครองอุปถัมภ์ทุกศาสนา ทรงส่งสมณทูต ๙ สายไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในแคว้นที่อยู่ในพระราชอำนาจและในต่างประเทศห่างไกล ศิลปกรรมเจริญรุ่งเรือง เริ่มมีสถาปัตยกรรมที่ทำด้วยศิลาแพร่หลายในชมพูทวีปเป็นครั้งแรก

ต่อมาคณะสงฆ์ไทยได้มีมติจัดโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้น โดยร่วมกันทั้งสองนิกาย คือ มหานิกาย และธรรมยุตินิกาย ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙ – ๒๕๑๐ และได้หยุดลงด้วยเหตุปัจจัยจำเป็นบางประการ แต่ความต้องการพระธรรมทูตไปต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้วมีการตั้งวัดเป็นบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่ง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมาวัดไทยเริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ เช่น นิวยอร์ก วอชิงตัน ดีซี ชิคาโก ลอสแอนเจลิส เป็นต้น^๙ ซึ่งเป็นยุคเริ่มแรกของกิจกรรมโครงการฝึกอบรม แต่เป็นการฝึกอบรมที่ยังขาดการพัฒนาในระดับระบบฝึกอบรม

หลังจากนั้นได้เกิดพัฒนาการยกระดับระบบมากขึ้นกว่าเดิม มีการก่อตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามที่ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ภารกิจ อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗^{๑๐} โดยก่อนหน้านี้ไม่นานในอเมริกาขณะนั้นเยาวชนหนุ่มสาวกำลังเริ่มต้นตัวและให้ความ

^๙ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **พระพุทธศาสนาในเอเชีย**, (กรุงเทพมหานคร:ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓๘-๓๓๙.

^{๑๐} วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://odc.mcu.ac.th/?page_id=712, (๒๕ กันยายน ๒๕๖๖).

^{๑๑} วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://odc.mcu.ac.th/?page_id=712, (๒๕ กันยายน ๒๕๖๖), อ้างแล้ว.

สนใจพระพุทธศาสนา^{๑๑} ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา คณะนักบวชโรมันคาทอลิกได้เริ่มจัดเอาริธีนั่งสมาธิ ไม่แบบใดก็แบบหนึ่งเข้าไปรวมไว้ในรายการพิธีบูชาประจำวัน แม้แต่ศูนย์คริสต์จักรกรุงวอชิงตันเอง ในวารสารของสำนักเลขาธิการ ก็ได้มีการแนะนำวิธีการให้ผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์ เรียนวิธีบำเพ็ญสมาธิภาวนาในพระพุทธศาสนา เอาไปดัดแปลงใช้ในคริสต์ศาสนา

ดังนั้น โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตามความเป็นมาด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเพื่อพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ในปี ๒๕๖๖ เพื่อเป็นผลงานด้านการวิจัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
- ๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
- ๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศควรเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ การพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศควรเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ การนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา การเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนด้านทักษะ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ตามหลักพุทธธรรม “อริยมรรคมีองค์ ๘” ตามพระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาท และแนวคิดเกี่ยวกับวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ขอบเขตพื้นที่ศึกษาได้แก่ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกเกด จังหวัด

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), มองอเมริกาผ่านปัญญาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑). หน้า ๑๘-๑๙.

พระนครศรีอยุธยา ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา และศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรได้แก่ ศิษษาพระภิกษุผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ จำนวน ๑๒๐ รูป/ชุมชนภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน จำนวน ๒๐ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการระยะเวลา ๑ – ๑๒ เดือน เริ่มปีงบประมาณ ตั้งแต่ วันที่ ๑ มกราคม – ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๕- กันยายน ๒๕๖๖)

ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ให้ระบุขั้นตอนอย่างละเอียด) ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ๑๒ เดือน (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๕- กันยายน ๒๕๖๖)

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย และเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ทีมงานวิจัยจึงได้นิยามคำศัพท์เฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ หมายถึง การปรับปรุงระบบระเบียบการฝึกอบรมให้ดีขึ้นสู่ระดับที่สามารถนำไปประพฤติดำเนินการปฏิบัติและเกิดประโยชน์

๑.๕.๒ ระบบฝึกอบรม หมายถึง หลักการ วิธีการ ระเบียบ แนวทางการบริหารจัดการ และปฏิบัติในการฝึกหัดพระธรรมทูตสายต่างประเทศให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณสมบัติ คุณธรรมจริยธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ดี

๑.๕.๓ ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความสามารถในทางปฏิบัติเชิง แนวคิด วิธีการ ที่นำมาใช้ในการอบรม เผยแผ่คุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชน

๑.๕.๔ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ที่มีคุณวุฒิและวิสัยทัศน์ตรงกับระบบการรับสมัคร และผ่านการสมัครเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ของวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

๑.๕.๕ การพัฒนาทักษะพระธรรมทูต หมายถึง ปรับปรุงด้านความสามารถ ความคล่องแคล่วว่องไวให้ก้าวทันต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นปัจจุบัน

๑.๕.๖ นวัตกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีงามด้วยการประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้บูรณาการเพื่อยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๑.๖.๒ ได้ปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม

๑.๖.๓ ได้นำเสนอผลการพัฒนาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง : การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเรื่องการยกระดับระบบฝึกอบรม

๒.๒ ทฤษฎีการยกระดับระบบฝึกอบรม

๒.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรม

๒.๑ แนวคิดเรื่องการยกระดับระบบฝึกอบรม

ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องการยกระดับระบบการฝึกอบรม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาแสดงให้เห็นถึงการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานตามลำดับ

๒.๑.๑ สภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต

ตามที่ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรมพระธรรมทูตที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัด^๑ โครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ขึ้นร่วมกันทั้งสองนิกาย คือ มหานิกาย และธรรมยุตินิกาย ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙ – ๒๕๑๐ และได้หยุดลงด้วยเหตุปัจจัยจำเป็นบางประการ แต่ความต้องการพระธรรมทูตไปต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้วมีการตั้งวัดเป็นบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่ง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมาวัดไทยเริ่มมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ เช่น นิวยอร์ก วอชิงตัน ดีซี ชิคาโก ลอสแอนเจลิส เป็นต้น

เมื่อพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างแดนมากขึ้น แต่ทว่าการจัดฝึกอบรมได้ชะงักลงไปแล้ว มหาเถรสมาคมภายใต้การสนับสนุนของกรมการศาสนา จึงให้มีการรื้อฟื้นโครงการนี้ขึ้นมาใหม่ มอบให้สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ ฝ่ายมหานิกาย และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กนฺตจาโร) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ ธรรมยุติกนิกาย พระมหาเถระทั้งสองได้มอบภาระงานนี้ แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๑ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=712

โดยลำดับเป็น หน่วยงานดำเนินการ กรมการศาสนาสนับสนุนงบประมาณจำนวนแห่งละสองแสนกว่าบาทในการดำเนินการโครงการ นี้ จึงเริ่มมีการฝึกอบรมเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับโครงการอบรมฯปัจจุบัน คือ

๑. เพื่อฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถ จริยวัตรอันงดงาม และความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น

๒. เพื่อเตรียมพระธรรมทูต ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมส่งไปต่างประเทศ

๓. เพื่อสนองงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปีละ ๑ ครั้ง เริ่มอบรม รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวนผู้ผ่านการอบรม ๔๙ รูป มีการอบรมมาถึงรุ่นที่ ๒๐ ตรงกับ พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศการจัดตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูตขึ้น โดยมีพระโสภณวชิราภรณ์ ดำรงตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมต่อเป็นรุ่นที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๙๘ รูป รุ่นที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๑๑๑ รูป

เมื่อรวมสถิติการฝึกอบรมพระธรรมทูตตั้งแต่รุ่นที่ ๑ - ๒๒ มีจำนวนพระธรรมทูตผ่านการอบรมแล้ว ๑,๖๕๘ รูป พระธรรมทูตได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก มีจำนวนวัดในต่างประเทศถึง ๓๙ ประเทศ

๒.๑.๒ ระบบการจัดการวิทยาลัยพระธรรมทูตในอดีต

ตามที่ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๑๘ วิทยาลัยพระธรรมทูต

มีภารกิจเกี่ยวกับงานการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพระธรรม ทูต จัดการฝึกอบรมพระธรรมทูต วิจัยพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑๘.๑ สำนักงานวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหาร และงานสารสนเทศของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานบริหาร ปฏิบัติงานด้านธุรการ ประสานงานด้านงบประมาณ การเงิน การบัญชี พัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา รวมทั้งประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๒) กลุ่มงานวางแผน วิจัยและพัฒนา ปฏิบัติงานศึกษาวิเคราะห์ ดำเนินการจัดโครงสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรวบรวม จัดเก็บรักษาข้อมูลของวิทยาลัยให้เป็นระบบ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑๘.๒ สำนักงานวิชาการ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับงานวางแผนและพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยและพัฒนา และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานวางแผนทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ปฏิบัติงานวางแผนและพัฒนาหลักสูตรพระธรรมทูตทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒) กลุ่มงานวิชาการและคุณภาพการศึกษา ปฏิบัติงานจัดทำการศึกษาวิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนาวิทยาลัยพระธรรมทูต ให้เป็นที่แพร่หลาย และครอบคลุมนานาชาติ และ ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒.๑.๓ ระบบการจัดการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต

การจัดการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต มีรายละเอียดสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น มีความเหมาะสมกับปัจจัยและองค์ประกอบของงานและบุคลากร ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละโครงการ ฯ มีจำนวนไม่มาก ปัญหาด้านระบบการบริหารจัดการจึงมีน้อย มีตัวอย่างโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๒.๑.๓.๑ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑^๒ เณริณพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี ๒๕๕๘

๑. ชื่อโครงการ: โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑ (ODB 21)

: Overseas Dhammaduta Bhikkhus Class 21

๒. ชื่อหน่วยงาน: วิทยาลัยพระธรรมทูต รหัสโครงการ:- วท.๐๐๑

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ: วิทยาลัยพระธรรมทูต

๔. โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ ๑๑: ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กลยุทธ์ที่ ๑๓/ KPI ๑๓.๔

๕. หลักการและเหตุผล

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๐-๒๕๑๑ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการจัดอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้น แต่ก็หยุดชะงักลงเป็นเวลายาวนาน จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยการร้องขอจากสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาได้ร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตามนโยบายของมหาเถรสมาคม ให้จัดอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้นเป็นรุ่นแรกและดำเนินการต่อมาเป็นลำดับจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ได้จัดอบรมไปแล้ว ๒๐ รุ่น มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมจำนวน ๑,๔๔๙ รูป และได้เดินทางออกไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินนโยบายด้านกิจการต่างประเทศตามวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธานุศาสตร์ระดับนานาชาติ ในหลาย

^๒ เอกสาร โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑ เณริณพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ประจำปี ๒๕๕๘.

โครงการ เช่น การจัดประชุมชาวพุทธนานาชาติ การรับสถาบันทางพระพุทธศาสนาในต่างประเทศ เข้าเป็นสถาบันสมทบ เป็นต้น และการจัดโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศอันเป็นการ สนองงานของคณะสงฆ์ที่จะส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างประเทศ ที่จะต้องมี การเตรียมความพร้อม เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักการแก้ปัญหาเมื่อต้องไปใช้ชีวิต ในต่างแดน อีกอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้วย

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๖.๒ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ปลูกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ใน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖.๓ เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

๖.๔ เพื่อให้พระธรรมทูตมีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๖.๕ เพื่อสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของมหาเถรสมาคม

๗. กลุ่มเป้าหมาย : พระภิกษุผู้มีความรู้คุณสมบัติเหมาะสม จำนวน ๖๑ รูป

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๘.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๘.๓ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๘.๔ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

๘.๕ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๘.๖ สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

๘.๗ องค์การพระธรรมทูตไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ

๘.๘ สมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสิงคโปร์

๘.๙ องค์การพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย

๙. ระยะเวลาในการดำเนินงาน ระหว่างเดือน มีนาคม – เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ (รวม ๙๐ วัน)

๑๐. สถานที่จัดอบรม

๑๐.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา

๑๐.๒ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์

๑๐.๓ ศูนย์ฝึกพระธรรมทูตไทยสายต่างประเทศ ในประเทศ อินเดีย- เนปาล (วัดไทย พุทธคยา วัดไทยลุมพินี ๙๗๙ วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ ๙๘๐ วัดไทยสารนาถ วัดไทยนาลันทา วัด ไทยสิริราชคฤห์ วัดไทยไวสาตี วัดไทยเขตวันมหาวิหาร ๙๓๙ วัดไทยนราชารัตนาราม ๙๖๐ วัดไทยนิ โครธาราม ๙๓๗)

๑๑. วิธีการดำเนินงาน

๑๑.๑ ขออนุมัติโครงการฯ

๑๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการฯ

๑๑.๒ ประชุมคณะกรรมการ

๑๑.๓ ประชาสัมพันธ์โครงการฯ

๑๑.๔ ดำเนินการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม (สมัคร- ทดสอบข้อเขียน-สัมภาษณ์ ฯลฯ)

๑๑.๕ ติดต่อเชิญวิทยากร

๑๑.๖ จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์การอบรม

๑๑.๗ ดำเนินการอบรมและศึกษาดูงาน

๑๑.๘ ประเมินผลการอบรม

๑๑.๙ ปักหมุดนิเทศ มอบวุฒิบัตร และปิดการอบรม

๑๒. วิทยากรให้การอบรม

๑๒.๑ ผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๒.๒ พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิและพระวิปัสสนาจารย์ที่คณะกรรมการคัดเลือก

๑๒.๓ พระธรรมทูตผู้มีประสบการณ์จากประเทศต่างๆ

๑๒.๔ ผู้บริหารจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และกระทรวงการ

ต่างประเทศ

๑๒.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนอื่น ๆ

๑๓. หลักสูตรการฝึกอบรม

มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจำนวน ๒๑ รายวิชาระยะเวลาอบรม ๙๐ วันแบ่งเป็น ๒

ภาค คือ

๑๓.๑ ภาควิชาการ เป็นเวลา ๒๕ วัน เป็นการบรรยาย อภิปราย ซักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง อบรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา

๑๓.๒ ภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๔ กิจกรรม คือ

๑๓.๒.๑ ภาคฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ เป็นเวลา ๓๐ วัน ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

๑๓.๒.๒ งานสาธารณูปการ ฝึกปฏิบัติงานนวัตกรรมการก่อสร้าง งานพุทธเกษตรสาธิต หรือซ่อมแซม เป็นเวลา ๒๐ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม การวางแผน การตัดสินใจ การมีจิตอาสา จัดอบรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) หรือสถานที่ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๑๓.๒.๓ กิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์พิเศษ เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยฝึกทักษะปฏิบัติงานการต้อนรับ (ปฏิคม) พิธีประสาทปริญญาหรืองานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด รวมระยะเวลา ๕ วัน

๑๓.๒.๔ การฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตต่างประเทศ ณ แดนพุทธภูมิ กราบนมัสการสังฆเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย-เนปาล เพื่อระลึกถึงพระศาสดาเป็นเวลา ๑๐ วัน และฝึกเป็นวิทยากรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจิตรลดาเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๑๙ วัน

๑๔. งบประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการรวมทั้งสิ้น ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เก้าล้านบาท)

๑๔.๑ กิจกรรมการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานฯ ประเทศอินเดีย-เนปาล

(ค่าเครื่องบิน ค่าพาหนะ ค่าตอบแทนพระวิทยากร ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่)
จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๒ กิจกรรมภาควิชาการและภาควิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๓ งานสาธารณูปการ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ: ถัวเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ

๑๕. ที่มาของงบประมาณ

๑๕.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๓ กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๔ ค่าธรรมเนียมของผู้เข้าอบรม ๑,๑๗๘,๐๐๐ บาท

๑๕.๕ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๖ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย - เนปาลและองค์กรสงฆ์ไทยในต่างประเทศ (อยู่ในค่าใช้จ่ายทั่วไป อาหาร ที่พัก)

๑๕.๗ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ๒,๒๒๒,๐๐๐ บาท

๑๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๖.๑ ได้ร่วมกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๑๖.๒ ได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ปฏิบัติศาสนกิจและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๑๖.๓ ได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

๑๖.๔ ได้พระธรรมทูตที่มีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๑๖.๕ ได้สนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของมหาเถรสมาคม

๒.๑.๓.๒ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๔

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๔^๓ อุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐

๑. ชื่อโครงการ : โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๔ (ODB 24)
: Overseas Dhammaduta Bhikkhus Class ๒๔

๒. ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยพระธรรมทูต รหัสโครงการ : วท.๐๐๑

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ : วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ ๑๑ : ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กลยุทธ์ที่ ๑๓/ KPI ๑๓.๔

๕. หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสร้างสันติสุข เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่มวลมนุษยชาติ ตามอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งตามพันธกิจของคณะสงฆ์ไทย ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อการสงเคราะห์อนุเคราะห์ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเป็นอีกหนึ่งงานหนึ่งของคณะสงฆ์ไทยที่มีพัฒนาการมาทั้งหลักสูตรและการดำเนินการมาโดยลำดับเพื่อสนองงานดังกล่าว คือเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ และดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๑ แต่ก็หยุดชะงักไป ต่อมาคณะสงฆ์ได้อนุมัติและมอบหมายการดำเนินการอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะฝ่ายมหานิกาย ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับดำเนินการในหลักสูตรวุฒิปัตถมาจนถึงปัจจุบัน โดยร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล สหภาพพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย องค์การพระธรรมทูตในภูมิภาคต่าง ๆ และองค์กรร่วมมือ ได้จัดฝึกอบรมไปแล้ว ๒๓ รุ่น มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมจำนวน ๑,๗๗๐ รูป และได้เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ถึงจะมีผู้ผ่านการอบรมไปปฏิบัติหน้าที่แล้ว แต่ก็ยังมีความต้องการรับพระธรรมทูตไปปฏิบัติงานอีกจำนวนมาก พร้อมทั้งต้องปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการอบรมให้เข้มข้นมากขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นี้ ทางวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงร่วมกับองค์กรร่วมมือได้จัดทำโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้น เป็นปีที่ ๒๔ อันจะเป็นการสนองงานของคณะสงฆ์ที่จะส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน

^๓ เอกสาร โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๔ อุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ประจำปี ๒๕๖๑.

ต่างประเทศ ต้องเตรียมการให้พระธรรมทูตได้มีความพร้อมในระดับหนึ่ง ทั้งทักษะพื้นฐานความรู้ ประสพการณ์ การรู้จักแก้ปัญหา ปลุกฝังความศรัทธา ความสามัคคี และฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน พร้อมกันนั้นเป็นการน้อมอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูรในโอกาสนี้

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐

๖.๒ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖.๓ เพื่อฝึกให้พระธรรมทูตมีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถสอนธรรมนำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้

๖.๔ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

๖.๕ เพื่อสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์

๗. กลุ่มเป้าหมาย พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด จำนวน ๘๙ รูป

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๘.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไป

ต่างประเทศ

๘.๓ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๘.๔ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

๘.๕ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๘.๖ สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

๘.๗ องค์การพระธรรมทูตไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ

๘.๘ สมัชชาสงฆ์ไทยในสิงคโปร์

๘.๙ สหภาพพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย

๘.๑๐ มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

๘.๑๑ คณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

๙. ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างวันที่ ๓ มีนาคม – ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ (รวม ๓ เดือน)

๑๐. สถานที่ดำเนินงาน

๑๐.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

๑๐.๒ ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.เขา
ค้อ จ.เพชรบูรณ์

๑๐.๓ วัดไทยพุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

๑๑. วิธีการดำเนินงาน

๑๑.๑ ประชุมงานอำนวยการ / และประชุมเสวนางานอบรม

๑๑.๒ ขออนุมัติโครงการฯ

๑๑.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการฯ

๑๑.๔ ประชุมคณะกรรมการ

๑๑.๕ ประชาสัมพันธ์โครงการฯ

๑๑.๖ ดำเนินการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม (รับสมัคร ทดสอบข้อเขียน สัมภาษณ์)

๑๑.๗ ประสานงานเชิญวิทยากรและงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

๑๑.๘ กำหนดการแบบการอบรมและจัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์

๑๑.๙ ดำเนินการอบรม

๑๑.๑๐ ประเมินผลการอบรม

๑๑.๑๑ ปัจฉินิเทศ มอบวุฒิบัตร และปิดการอบรม

๑๑.๑๒ สรุปเอกสารและประเมินผลการโครงการอบรม

๑๒. วิทยากร

๑๒.๑ ผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๒.๒ พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิ และพระวิปัสสนาจารย์ที่คณะกรรมการคัดเลือก

๑๒.๓ พระธรรมทูตผู้มีประสบการณ์จากประเทศต่างๆ

๑๒.๔ ผู้บริหารจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงการต่างประเทศ

๑๒.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนอื่น ๆ

๑๓. หลักสูตร

ดำเนินการอบรมด้วยหลักสูตรที่มีทั้งภาควิชาการ จำนวน ๒๑ รายวิชา และภาคปฏิบัติ ๕
กิจกรรม รวมระยะเวลาอบรม ๙๐ วัน คือ

๑๓.๑ ภาควิชาการ เป็นการบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้
ตามสภาพจริง อบรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา

๑๓.๒ ภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๕ กิจกรรม คือ

๑) กิจกรรมสาธารณูปการ ฝึกปฏิบัติงานนวัตรกรรมก่อสร้าง งานพุทธเกษตรสาธิต
หรือซ่อมแซม เป็นเวลา ๒๐ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม การวางแผน การตัดสินใจ การมีจิตอาสา
จัดอบรม ณ ฝ่ายพัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) หรือสถานที่
ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๒) กิจกรรมการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตสาย
ต่างประเทศ ณ แดนพุทธภูมิ และนมัสการสังเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย-เนปาล เพื่อระลึกถึง
พระศาสดา เป็นเวลา ๑๕ วัน

๓) กิจกรรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสูตรฐาน ๔ เป็นเวลา ๓๐ วัน ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

๔) กิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์พิเศษ เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยฝึกทักษะปฏิบัติงานการต้อนรับ (ปฏิคม) ในงานพิธีประสาทปริญญา หรืองานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๕) กิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม กิจกรรมการอบรมมีลักษณะการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

๑๔. ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รวมทั้งสิ้น ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท (แปดล้านบาทถ้วน)

๑๔.๑ กิจกรรมฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานฯ ประเทศอินเดีย-เนปาล

(ค่าเครื่องบิน ค่าพาหนะ ตอบตอบแทนพระวิทยากร ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่ และอื่น ๆ) จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๒ กิจกรรมภาควิชาการและภาควิปัสสนากรรมฐาน

(ค่าพาหนะ ค่าตอบแทน ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่ และอื่น ๆ) จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๓ งานสาธารณูปการ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ : ถัวเฉลี่ยการจ่ายทุกรายการ

๒.๑.๓.๓ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๕

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๕^๔ อุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐

๑. ชื่อโครงการ : โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๕ (ODB 25)

: Overseas Dhammaduta Bhikkhus Class 25

๒. ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยพระธรรมทูต รหัสโครงการ : วท.๐๐๑

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ : วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔ เอกสาร โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๕ อุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ประจำปี ๒๕๖๒.

๔. โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ ๑๒ : ยุทธศาสตร์ที่ ๔ KPI ๔.๑.๑ กลยุทธ์ที่ ๔.๑.๒, ๔.๑.๓

๕. หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสร้างสันติสุข เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่มวลมนุษยชาติ ตามอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งตามพันธกิจของคณะสงฆ์ไทย ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยมีเป้าหมายเพื่อการสงเคราะห์อนุเคราะห์ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเป็นอีกหนึ่งงานหนึ่งของคณะสงฆ์ไทยที่มีพัฒนาการมาทั้งหลักสูตรและการดำเนินการมาโดยลำดับเพื่อสนองงานดังกล่าว คือเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ ต่อมาคณะสงฆ์ได้อนุมัติและมอบหมายการดำเนินการอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะฝ่ายมหานิกายได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับดำเนินการในหลักสูตรวุฒิปัตรมาจนถึงปัจจุบัน โดยร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล องค์การพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย องค์การพระธรรมทูตในภูมิภาคต่าง ๆ และองค์กรร่วมมือ ได้จัดฝึกอบรมไปแล้ว ๒๔ รุ่น มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมจำนวน ๑,๘๙๔ รูป และได้เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ถึงจะมีผู้ผ่านการอบรมไปปฏิบัติหน้าที่แล้ว แต่ก็ยังมีความต้องการรับพระธรรมทูตไปปฏิบัติงานอีกเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งต้องปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการอบรมให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น

ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับองค์กรความร่วมมือ จัดทำโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้น เป็นปีที่ ๒๕ เพื่อเป็นการน้อมอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ พัฒนาให้มีความสามารถยิ่งขึ้นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาบุคคล ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ว่า ด้วยการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

เพื่อฝึกให้พระธรรมทูตมีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน สามารถสอนธรรมนำปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้แก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศหรือสังคมพุทธวัฒนธรรมสอดคล้องกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (ฉบับย่อ) สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๙) ซึ่งต้องเตรียมการให้พระธรรมทูตได้มีความพร้อม ทั้งทักษะพื้นฐานความรู้ ประสพการณ์ การแก้ปัญหา ปลุกฝังความศรัทธา ความสามัคคี และฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน เพื่อ

พัฒนาพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีวินัย รักษาศีลธรรม มีหลักคุณ ที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (ฉบับย่อ) สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๘) พระธรรมทูตที่ได้รับการอบรมนี้ จะเป็นกำลังสำคัญในการสืบต่องานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย ที่จะส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อน้อมอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

๖.๒ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖.๓ เพื่อฝึกพระธรรมทูตให้เข้าใจในหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถสอนธรรมนำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้

๖.๔ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน สมานความสามัคคีของหมู่คณะ สืบต่องานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

๗. กลุ่มเป้าหมาย พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด จำนวน ๑๐๐ รูป

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๘.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๘.๓ สำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

๘.๔ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๘.๕ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

๘.๖ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๘.๗ สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

๘.๘ องค์การพระธรรมทูตไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ

๘.๙ สมัชชาสงฆ์ไทยในสิงคโปร์

๘.๑๐ องค์การพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย

๘.๑๑ สมัชชาสงฆ์ไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน

๘.๑๒ มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

๘.๑๓ คณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

๒.๑.๔ โครงการการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศปัจจุบัน

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙^๕ เพื่ออุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ชื่อโครงการ : โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ (ODB 29)

: Overseas Dhammaduta Bhikkhus Class 29

๒. ชื่อส่วนงาน : วิทยาลัยพระธรรมทูต รหัสโครงการ : วท. ๐๐๖

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ : วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัย

๔. โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ ๑๓ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เป้าประสงค์ที่ ๓.๑ ตัวชี้วัดที่ ๓.๑.๑, ๓.๑.๒ กลยุทธ์ที่ ๓.๑.๑, ๓.๑.๒ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ เป้าประสงค์ที่ ๔.๒ ตัวชี้วัดที่ ๔.๒.๑ ยุทธวิธีที่ ๔.๒.๑

๕. หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการเรียนรู้ พัฒนาปัญญา แห่งเหตุและผล มุ่งส่งเสริมการพัฒนากายวาจาใจให้เกิดความสมบูรณ์ด้วยปัญญาและความประพฤติที่ดีงาม สร้างประโยชน์สุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่มวลมนุษยชาติ ตามอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งตามพันธกิจของคณะสงฆ์ไทย ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยมีเป้าหมายเพื่อการสงเคราะห์อนุเคราะห์ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ มีพัฒนาการมาโดยลำดับตั้งแต่สมัยพุทธกาล ที่มีพุทธพจน์ส่งพระสาวก ๖๐ องค์ ไปเผยแผ่พุทธธรรมต่างสถานที่กันไปถึงยุคพระเจ้าอโศกมหาราช ส่งพระธรรมทูต ๙ สาย ไปเมืองต่างๆ มาถึงประเทศไทยในสมัยสุโขทัยมีพระสงฆ์ไทยไปศึกษาที่ลังกาทวีป จากนั้นสมัยอยุธยา มีการส่งพระอุปาสีและคณะเป็นสมณทูตไปฟื้นฟูกิจการคณะสงฆ์ในศรีลังกา ปี ๒๒๙๔ และจากนั้นมาพระสงฆ์ไทยก็ได้ไปทำหน้าที่พระธรรมทูตมาโดยตลอดจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๗ อนุมัติให้กรมการศาสนา ดำเนินโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตขึ้น ตามเสนอของคณะสงฆ์และกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

การอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเป็นอีกหนึ่งภารกิจของคณะสงฆ์ไทย โดยมีการพัฒนาทั้งในด้านหลักสูตรและด้านการดำเนินงานมาโดยลำดับ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นต้นมา

^๕ เอกสาร โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ เพื่ออุทิศถวายพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว, ประจำปี ๒๕๖๖.

เพื่อให้ภารกิจและ พันธกิจสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ คณะสงฆ์ไทยโดยมหาเถรสมาคมได้มีมติ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๓๘ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ อนุมัติให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้ฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในส่วนคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ซึ่งได้ดำเนินการฝึกอบรมพระธรรมทูตเป็นหลักสูตรระดับวุฒิปัตรมายังปัจจุบัน โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นแม่ข่ายในการดำเนินโครงการ ร่วมกับสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล องค์การพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย และองค์การพระธรรมทูตในภูมิภาคต่างๆ ได้จัดฝึกอบรมไปแล้ว ๒๘ รุ่น มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมเป็นพระธรรมทูตแล้วจำนวน ๒,๕๗๔ รูป และได้เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แม้จะมีกฤษฎีการอบรมไปปฏิบัติหน้าที่แล้ว แต่ยังมีความต้องการรับพระธรรมทูตที่ผ่านการอบรมไปปฏิบัติงานอีกจำนวนมากขึ้น

เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว และแสดงออกถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ นี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับองค์กรความร่วมมือ จึงได้ดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ขึ้นเป็นปีที่ ๒๙

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖.๒ เพื่อฝึกอบรมพระธรรมทูตให้เข้าใจหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถแนะนำและสอนธรรม นำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้

๖.๓ เพื่อพัฒนาและเตรียมพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีของหมู่คณะสืบทอดงานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

๗. กลุ่มเป้าหมาย

พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด จำนวน ๑๒๐ รูป

๘. ผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการ

๘.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยวิทยาลัยพระธรรมทูต และคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

๘.๒ สำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

๘.๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๘.๔ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๘.๕ สมัชชาสงฆ์ไทยในอเมริกา

๘.๖ สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

๘.๗ องค์การพระธรรมทูตไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์

๘.๘ องค์การพระธรรมทูตไทยในโอเชียเนีย

๘.๙ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๘.๑๐ สมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสิงคโปร์

- ๘.๑๑ พระธรรมทูตไทยในประเทศมาเลเซีย
- ๘.๑๒ สมัชชาสงฆ์ไทยในเขตปกครองฮ่องกง
- ๘.๑๓ สหภาพพระธรรมทูตไทยในเอเชียตะวันออก
- ๘.๑๔ สหภาพพระธรรมทูตไทยในอินโดนีเซีย-แอฟริกา
- ๘.๑๕ สมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศญี่ปุ่น
- ๘.๑๖ มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

๙. ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่าง วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

๙.๑ เตรียมการ ออกแบบ ประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ และอื่น ๆ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม เป็นต้นไป

- ๙.๒ รับสมัครวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖
- ๙.๓ ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖
- ๙.๔ สอบข้อเขียน วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
- ๙.๕ สอบสัมภาษณ์ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
- ๙.๖ ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการสอบคัดเลือก วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
- ๙.๗ ลงทะเบียนและปฐมนิเทศ แล้วดำเนินการอบรมวันที่ ๖ มีนาคม – ๖ มิถุนายน พ.ศ.

๒๕๖๖

๙.๘ ประเมินผลและสรุปงาน จนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ และเผยแพร่ผลงาน

๑๐. สถานที่ดำเนินงาน

- ๑๐.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.อยุธยา
- ๑๐.๒ มหาจุฬาลงกรณ (มจร) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- ๑๐.๓ ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

๑๐.๔ วัดมหาจุฬาลงกรณราชูทิศ มจร จ.อยุธยา

๑๐.๕ สถานที่ที่เกี่ยวข้อง

๑๑. วิธีการดำเนินงาน

- ๑๑.๑ ขออนุมัติโครงการ
- ๑๑.๒ ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัคร
- ๑๑.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ
- ๑๑.๔ ประชุมคณะกรรมการ
- ๑๑.๕ ระดมทุน
- ๑๑.๖ สอบคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม (สอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์)
- ๑๑.๗ ประสานงานเชิญวิทยากรและงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ๑๑.๘ กำหนดการอบรมและจัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์
- ๑๑.๙ ปฐมนิเทศและดำเนินการอบรม
- ๑๑.๑๐ ปัจฉิมนิเทศ มอบวุฒิบัตร และปิดการอบรม

๑๑.๑๑ ประเมินผลโครงการ

๑๑.๑๒ สรุปและรายงาน

๑๒. วิทยากร

๑๒.๑ ผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๒.๒ พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิ และพระวิปัสสนาจารย์

๑๒.๓ พระธรรมทูตผู้มีส่วนประสมการณ์จากประเทศต่าง ๆ

๑๒.๔ ผู้บริหารจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และกระทรวงการต่างประเทศ

๑๒.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนอื่น ๆ

๑๓. หลักสูตร

ดำเนินการอบรมด้วยหลักสูตรที่ประกอบด้วยภาควิชาการ จำนวน ๒๑ รายวิชา และภาคปฏิบัติ ๕ กิจกรรม รวมระยะเวลาอบรม ๙๐ วัน คือ

๑๓.๑ ภาควิชาการ เป็นการบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นเวลา ๓๐ วัน อบรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา

๑๓.๒ ภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๕ กิจกรรม คือ

๑) กิจกรรมสาธารณูปการ ฝึกปฏิบัติงานนวัตกรรมการก่อสร้าง งานพุทธเกษตรสาธิต หรือซ่อมแซม เป็นเวลา ๕ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม การวางแผน การตัดสินใจ การมีจิตอาสา จัดอบรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์ / มหาจุฬาลงกรณ (มจศ) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา หรือสถานที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๒) กิจกรรมการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ณ แดนพุทธภูมิ และนมัสการสังเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย-เนปาล เพื่อระลึกถึงพระบรมศาสดา เป็นเวลา ๑๕ วัน หรือตามสถานที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด

๓) กิจกรรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ เป็นเวลา ๓๐ วัน ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์

๔) กิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์พิเศษ เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยฝึกทักษะปฏิบัติงานการต้อนรับ (ปฏิคม) ในงานพิธีประสาทปริญญา หรืองานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๕) กิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม มีลักษณะการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

๑๔. ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รวมทั้งสิ้น ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านบาทถ้วน)

๑๔.๑ กิจกรรมภาควิชาการและภาควิชาปัสสนากรรมฐาน

(ค่าพาหนะ ค่าตอบแทน ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่ และอื่น ๆ) จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๒ กิจกรรมฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานฯ ประเทศอินเดีย-เนปาล ประเทศอื่น ๆ หรือสถานที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการโครงการฯ พิจารณาเห็นชอบ

(ค่าเครื่องบิน ค่าพาหนะ ค่าตอบแทนพระวิทยากร ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่ และอื่น ๆ) จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๓ งานสาธารณูปการ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๔ ค่าวัสดุครุภัณฑ์ ของที่ระลึก และอุปกรณ์สำนักงาน จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ : ถัวเฉลี่ยการจ่ายทุกรายการ และปรับเพิ่ม-ลด ได้ตามสภาพจริง

๑๕. ที่มาของงบประมาณ (โดยประมาณการ)

๑๕.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

๑๕.๓ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

๑๕.๔ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๑๕.๕ สหภาพพระธรรมทูตไทยในเอเชียเนียบ

๑๕.๖ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๑๕.๗ องค์การพระธรรมทูตและองค์การความร่วมมืออื่น

๑๕.๘ การรับบริจาคทั่วไป

๑๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๖.๑ ได้เฉลิมพระเกียรติแด่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

๑๖.๒ ได้พระธรรมทูตที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธา

และอุดมการณ์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๑๖.๓ ได้พระธรรมทูตที่เข้าใจในหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถแนะนำและสอนธรรม นำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้

๑๖.๔ ได้พระธรรมทูตที่ผ่านการเตรียมความพร้อมและมีทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีของหมู่คณะ สืบต่องานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

๒.๑.๕ หลักสูตรการฝึกอบรมปัจจุบัน/พัฒนาทักษะนวัตกรรมการคุณธรรมจริยธรรม

จากการจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงมีข้อแตกต่างกัน เช่น โครงการอบรม ฯ ปัจจุบัน มีความละเอียดมากขึ้นในด้านการจัดการเรียนการสอนและการอบรม ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงโครงการอบรม ฯ ธรรมดาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเป็นหลักสูตรการอบรมที่มีพัฒนาการ และยกระดับการอบรมมากกว่าเดิมมากขึ้นตามเวลา โอกาส และสถานที่ อีกทั้งระบบ

ระเบียบ และกิจกรรมการเรียนการสอน ยังได้รับการพัฒนาปรับปรุง ยกกระดับมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอบรม ฯ ปัจจุบัน ได้รับการฝึกฝนอบรม โอกาสและสิทธิมากยิ่งขึ้น ตามที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมให้เข้มข้นมากขึ้น

หลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการพัฒนา ยกกระดับ และมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตมีความเชื่อตามพุทธดำรัสที่ว่า “จรถ ภิกขเว จาริกัม พุทฺชนฺทิตาย พุทฺชนฺสุขาย โลกานุกมฺปาย อุตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ มา เอเกน เทว อคมิตถ เทเสถ ภิกขเว ธมฺมํ อาทิกฺขยาณํ มชฺฌมกฺขยาณํ ปรีโยสานกฺขยาณํ สาทถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปรีญฺณณํ ปรีสุทฺธิํ พุทฺทมจฺริยํ ปกาเสถ ...”

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน ...”^๖

๒. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๒.๑. มีความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ๒.๒. มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การ
- ๒.๓. มีจิตอาสาและสร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนากับสังคมพหุวัฒนธรรม

๓. ลักษณะของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาระบบการบริหารในอดีต ให้เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมการบริหารจัดการใหม่ เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมพัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โดยแบ่งเป็นแต่ละภาคของการฝึกอบรม (ภาคพิธีการ เริ่มตั้งแต่ วันที่ ๑-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖) ได้แก่

๓.๑ ภาควิชาการ ประกอบด้วย พิธีการ/ศาสนพิธี การต่างประเทศ เทคโนโลยี วิชาการ การบริหารงาน การบริหารคน

๓.๑.๑ พิธีการ/ศาสนพิธี องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมทักษะด้านการจัดเตรียมสถานที่ การต้อนรับอาคันตุกะ การเรียนเบื้องต้นก่อนเข้าสู่การฝึกอบรม และงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นเวลา ๑๔ วัน แบ่งกลุ่มฝึกการทำงานเป็นทีมหมู่คณะ การวางแผน การตัดสินใจ และจิตอาสา ต้อนรับ และช่วยงานมอบทุนการศึกษา แก่นิสิต ปริญญาตรี โท และเอก มจร ณ อาคารหอประชุม มวก ๑๘ พรรษา มหาจุฬา อยุธยา และสถานที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดเอาไว้

๓.๑.๒ การต่างประเทศ องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมด้านการเขียน การพูด การฟัง การคิด การถามตอบ การติดต่อประสานงานด้วยภาษาต่างประเทศ จากวิทยากรภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาถวายความรู้ ตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้

^๖ วิ. ม. (ไทย) ๔/๓๒/๓๙-๔๐.

๓.๑.๓ เทคโนโลยี องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับการฝึกอบรมด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเอง การติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๔ วิชาการ (ในห้องเรียน) องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมเข้ารับความรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ในแต่ละวัน จากวิทยากรทั้งภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาในแต่ละวัน

๓.๑.๕ การบริหารงาน/เงิน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งงานออกเป็นระบบเป็นส่วนเพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติหน้าที่ของการทำงานตามโครงการอบรม ฯ การฝึกอบรมด้านวิชาการ การบริหารงานทั้งงานส่วนตนและงานส่วนรวม

๓.๑.๖ การบริหารคน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งคนทำงานออกเป็นกลุ่มเป็นฝ่ายตามความเหมาะสมต่อหน้าที่การรับผิดชอบ

๓.๒ ภาคสาธารณูปการ กิจกรรมภาคสนาม ออกเดินทางตั้งแต่วันที่พลุ่สบดี ที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เดินทางไป มจร อาศรม อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เข้ารับการฝึกอบรมทำวัตรสวดมนต์ และลงมือปฏิบัติงานสาธารณูปการ เช่น ทาสี ซ่อมแซมหมู่กฏกรรมฐาน จำนวน ๑๓ หลัง (ตั้งแต่วันที่ ๒๐-๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖) เป็นต้นไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓.๓ ภาควิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ภายใต้การกำกับดูแลของพระวิปัสสนาจารย์ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อเจริญสติ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเป็นระบบ ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ (วันที่ ๒๙ มีนาคม -๑-๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓.๔ ภาคฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรม และฝึกประสบการณ์พิเศษ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- ฝึกทักษะปฏิบัติงานปฏิคมพิธีประสาทปริญญาและงานปฏิคมต่างประเทศ ๙ วัน
- ฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรมและศึกษาดูงานกิจการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ณ ประเทศอินเดีย ๑๕ วัน (อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)

๓.๕ ภาควิชาการ (เพิ่มเติม) และสาธารณูปการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเชิงวิชาการเกี่ยวกับพระธรรมทูตในต่างประเทศ ๓๑ วัน (หักพิธีเปิด ๑ พิธีปิด ๑ สรุป ๑ บูรณาการ ๗ รวมเป็น ๑๐ วัน เหลือบรรยายและกิจกรรมวิชาการ ๒๑ วัน) และช่วยงานวิสาขบูชา ณ อาคารหอประชุม ๔๘ พรรษามหาจุฬา มจร อุดยธยา (วันที่ ๑-๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖)

๔. กิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม (ก่อนปิดโครงการอบรม ฯ) กิจกรรมการอบรมมีลักษณะการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สถาน การบรรยาย อภิปราย ซักถาม ประชุมกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน (วันที่ ๑-๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒.๑.๕.๑ วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

จากการศึกษาโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งได้ตามโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งได้ตามสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

๑. จุดแข็ง (S=Strength) ๒. จุดอ่อน (W=Weakness) ๓. โอกาส (O=Opportunity) ๔. สิ่งคุกคาม (T=Threat)

จุดแข็ง (S=Strength) การจัดกิจกรรมฝึกอบรมในอดีตและปัจจุบัน เป็นการวางรากฐานของการเผยแผ่พุทธศาสนาในต่างประเทศเพื่อให้พระธรรมทูตรุ่นต่อมาได้เห็นข้อดีข้อเสียและได้สานต่อความตั้งใจของบูรพาจารย์ที่เห็นความสำคัญของการฝึกอบรม

จุดอ่อน (W=Weakness) เกิดปัญหาเศรษฐกิจขาดปัจจัยด้านทุนทรัพย์ที่จะไปทำงานและสานต่องานตามความตั้งใจของบูรพาจารย์ที่ได้วางเอาไว้ก่อนแล้ว

โอกาส (O=Opportunity) การจัดกิจกรรมในอดีตและปัจจุบัน มีผู้สนใจจำนวนเพิ่มมากขึ้นในการเข้ารับการอบรม แต่ถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมการอบรม จะทำให้เสียโอกาส

สิ่งคุกคาม (T=Threat) ขาดบุคลากรในการทำงาน จำนวนการบวชเรียนของกุลบุตรกุลธิดาเริ่มลดน้อยถอยลง หรือผู้ที่อยู่ในสมณเพศเริ่มลดลง ทำให้เกิดปัญหาการเผยแผ่สายต่างประเทศมากขึ้น และประจวบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคาม ดังกล่าว ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านดีและไม่ดีที่เกิดขึ้น อาจแยกออกส่วน ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๑. ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งมีสาเหตุมาจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนา และปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์ตามปกติของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่มิได้ขาด การรู้เท่าทันแล้ววางแผนหาแนวทางจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมตามสถานการณ์

๒. ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนา หมายถึง มนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่ยังขาดการพัฒนาไปในทางที่ดีงาม เป็นเรื่องจำเป็นหากยังมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อสร้างสรรค์ความสงบสุขให้เกิดแก่สังคม

๓. ประเด็นที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ข้อเสนอแนะ หมายถึง ผลการศึกษาสำรวจ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส สิ่งคุกคาม ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนา แล้วคิดค้นหาวิธีวางแผนดำเนินต่อไป

๒.๑.๕.๒ ศึกษาองค์ประกอบความรู้ นำมาใช้ในการพัฒนา

การศึกษาองค์ประกอบความรู้ นำมาใช้ในการพัฒนา จะเป็นแนวทางต่อการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๑. ระบบการฝึกอบรม

๑.๑) ระบบการฝึกอบรมแบบใหม่ หมายถึง การเพิ่มรายละเอียดจากรูปแบบโครงการฝึกอบรมแบบเก่าที่เคยปฏิบัติมาก่อน เป็นการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาโครงการอบรมฯ ให้ละเอียดดีกว่าเดิม ซึ่งประกอบไปด้วย ชื่อโครงการ ชื่อส่วนงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ โครงการ

๑.๓) คุณลักษณะพระธรรมทูตที่คาดหวัง หมายถึง คุณลักษณะที่สังคมส่วนมากต้องการ เช่น มีความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การ และมีจิตอาสาและสร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนากับสังคมพหุวัฒนธรรม

๒.๑) วิธีการที่ดีในการพัฒนาทักษะบุคคล ได้แก่ กิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ที่มีระบบการฝึกอบรมประกอบด้วยลักษณะของหลักสูตร เช่น ภาคพิธีการ ภาคสาธารณูปการ ภาควิปัสสนากรรมฐาน ภาคกิจกรรมและประเมินผลฝึกอบรม

๒.๓) พุทธวิธีที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ การนำเอาหลักธรรม หัวข้อธรรมทางพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องมือในการนำเสนอเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ โดยให้เข้ากับสภาพการฝึกอบรมในปัจจุบัน

๒.๔) กิจกรรมพัฒนาทักษะนวัตกรรม ได้แก่ การดำเนินการกิจกรรมฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศตามระบบฝึกอบรมโครงการอบรมสายต่างประเทศ ที่ประกอบไปด้วย หลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศตามลำดับประกอบด้วย ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตร และกิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม

ภาควิชาการ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ณ มจร อยุธยา ระหว่าง
วันที่ ๒- ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ตารางกิจกรรมประจำวัน ภาควิชาการ ระหว่าง วันที่ ๒-๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖

ภาค	เวลา	กิจกรรม
-----	------	---------

เช้า	๐๔.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง
	๐๕.๐๐-๐๖.๔๐ น.	ทำวัตรเช้า และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
	๐๗.๐๐ น.	บิณฑบาต ฉันทน์ภัตตาหารเช้า เสร็จแล้วพักอิริยาบถ
	๐๘.๐๐ น.	สัญญาณระฆังเข้ากิจกรรม
	๐๘.๓๐-๑๐.๓๐ น.	เข้ากิจกรรมอบรม
	๑๐.๓๐ น.	ประกอบพิธีถวายสังฆทาน และบิณฑบาต
	๑๑.๒๐ น.	ฉันทน์ภัตตาหารเพล
	๑๒.๐๐ น.	ทำกิจส่วนตัวและพักอิริยาบถ
บ่าย	๑๒.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง
	๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.	เข้ากิจกรรมอบรม
	๑๖.๓๐ น.	ฉันน้ำปานะ
เย็น	๑๗.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง
	๑๘.๐๐-๒๐.๓๐ น.	ทำวัตรเย็น และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
	๒๐.๓๐ น.	ทำกิจส่วนตัว และพักตามอัธยาศัย

๒.๑.๕.๔ กำหนดการพิธีเปิดโครงการฝึกอบรมภาควิชาการ

ตารางที่ ๒

กำหนดการ พิธีเปิดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

วันจันทร์ ที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ณ อาคารหอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑๓.๐๐ น.	คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการโครงการ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม และแขกผู้มีเกียรติ พร้อมกัน ณ อาคารหอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา
๑๓.๒๐ น.	พระธรรมวัชรบัณฑิต ศ.ดร. อธิการบดี ประธานคณะกรรมการอำนวยการฯ เดินทางถึงมณฑลพิธีประธานคณะกรรมการดำเนินงานฯ คณะกรรมการ และผู้เข้ารับการอบรม ถวายการต้อนรับ
๑๓.๓๐ น.	สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า กรมการมหาดไทยสภาคณะ ประธานสำนักงานกำกับดูแล พระธรรมทูตไปต่างประเทศ เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ ประธานในพิธี เดินทางถึงมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา
	-พระธรรมวัชรบัณฑิต ศ.ดร. พร้อมด้วยคณะกรรมการโครงการ และผู้เข้ารับการอบรม ถวายการต้อนรับ และเข้าสู่ห้องรับรอง ณ อาคารหอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา

๑๓.๔๐ น.	สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ประธานในพิธี เดินทางเข้าไปยังห้องประกอบพิธี โดยมี พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดี ถวายการรับรอง และเข้าสู่ห้องประกอบพิธี - ประธานในพิธีจัดรูปเทียน และนำบูชาพระรัตนตรัย - พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. ถวายเครื่องสักการะ แต่ประธานในพิธี - ผู้แทนผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตฯ ถวายเครื่องสักการะ - ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ถวายเครื่องสักการะ - อธิบดีกรมการศาสนา ถวายเครื่องสักการะ - พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. กล่าวถวายราย - ประธานในพิธี กล่าวเปิดโครงการและให้โอวาท - ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน ขานรายนามผู้เข้าถวายปัจจัยอุปัชฌ์โครงการฯ และเข้ารับใบเกียรติบัตรจากประธานในพิธี - อธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อธิบดีกรมการศาสนา และผู้แทนองค์กรถวายไทยธรรมแต่ประธานในพิธี - ถ่ายภาพหมู่ร่วมกันเป็นเสร็จพิธี
----------	---

หมายเหตุ : ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๑. เข้ารับฟังการบรรยายจากวิทยากรที่ได้รับการเชิญ
๒. ร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย
๓. ร่วมช่วยกิจกรรมมอบทุนการศึกษาแก่นิสิตพระภิกษุและคฤหัสถ์ มจร ปี ๒๕๖๖

๒.๑.๕.๕ จำนวนพระภิกษุที่เข้ารับการฝึกอบรม

พระภิกษุที่ผ่านการพิจารณาเพื่อสอบคัดเลือกข้อเขียนและผ่านการสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้ารับการอบรม และเข้ารับเกียรติบัตร เมื่อสิ้นสุดโครงการอบรมพระธรรมทูต รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖ มีจำนวนทั้งหมด ๑๒๐ รูป

๒.๑.๕.๖ ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม

การวิจัยมีข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยมาก่อนแล้ว ด้วยการอบรม บรรยาย ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศนั้น สิ่งที่สำคัญไม่ได้ก็คือ สถานที่สำหรับเปิดโครงการ ฯ และจัดกิจกรรมระหว่างการอบรมภาคสนาม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ สถานที่ใหญ่ ๆ ได้แก่

๒.๑.๕.๗ สถานที่อบรมภาคสาธารณูปการ

๑. มหาจุฬาลงกรณ (มจร) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

๒. ใช้ลานธรรมเป็นสถานที่จัดกิจกรรมทุกอย่าง เช่น ทำวัตรสวดมนต์ เข้า-เย็น อบรม ฟังการบรรยายจากวิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมา

๓. ใช้อาคารสถานที่ เช่น อุโบสถ ศาลาปฏิบัติธรรมเตชไกรสิทธิ์ สำหรับจัดกิจกรรม ประจำกลุ่มหมุนเวียนไปตามวันเวลาในแต่ละวัน

๔. ใช้บริเวณราวป่ารอบ ๆ ลานธรรม ด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก สำหรับเป็นสถานที่อยู่พำนักพักพาท้าย ปฏิบัติสมณธรรม วิปัสสนากรรมฐาน

๕. ใช้ลำธาร ลำคลองที่ไหลผ่านตามธรรมชาติ สำหรับจัดกิจกรรมด้านการจัดทำ ฝายน้ำล้น หรือฝายมีชีวิต เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับการเกษตร

๑.๕ ใช้หมู่กุฏิกรรมฐาน ณ บริเวณด้านทิศตะวันออก สำหรับกิจกรรมด้าน สาธารณูปการ เพื่อหาทางซ่อมแซมให้ดีกว่าเดิม

๒.๑.๕.๘ สถานที่ฝึกอบรมภาควิชาการ

๑. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอกำแพงเพชร เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านอบรมภาควิชาการ เช่น

๒. ใช้อาคารหอประชุม พร รัตนสุวรรณ์ เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ เจริญ วิปัสสนากรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

๓. ใช้อาคารหอฉัน จันทรศุภฤกษ์ เป็นสถานที่ฉันภัตตาหาร เข้า-เพลช่อง

๔. ใช้อาคารหอสมุดพระธรรมคัมภีร์ เป็นสถานที่ ทำวัตร สวดมนต์ ปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ และจัดกรรมที่เกี่ยวข้อง

๕. ใช้บริเวณป่าทุกส่วนในการอยู่พักปักกลด จำวัด ของผู้เข้าอบรมโครงการอบรม พระธรรมทูต ตั้งแต่กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๘ โดยได้รับการดูแลและอำนวยความสะดวก ในด้านการ อุปถัมภ์เกี่ยวกับภัตตาหารประจำวัน จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตลอดระยะเวลา ที่มีกิจกรรมทำการอบรม

๒.๑.๕.๙ สถานที่ฝึกอบรมภาคปฏิบัติ

๑. ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอกำแพงเพชร โดยใช้ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการอบรมภาคปฏิบัติ เช่น

๒. ใช้อาคารหอประชุม พร รัตนสุวรรณ์ เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ เจริญ วิปัสสนากรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

๓. ใช้อาคารหอฉัน จันทรศุภฤกษ์ เป็นสถานที่ฉันภัตตาหาร เข้า-เพล

๔. ใช้อาคารหอสมุดพระธรรมคัมภีร์ เป็นสถานที่ ทำวัตร สวดมนต์ ปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ และจัดกรรมที่เกี่ยวข้อง

๕. ใช้บริเวณป่าทุกส่วนในการอยู่พักปักกลด จำวัด ของผู้เข้าอบรมโครงการอบรม พระธรรมทูต ตั้งแต่กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๘ โดยได้รับการดูแลและอำนวยความสะดวก ในด้านการ อุปถัมภ์เกี่ยวกับภัตตาหารประจำวัน จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตลอดระยะเวลา ที่มีกิจกรรมทำการอบรม

๒.๑.๕.๑๐ การเริ่มต้นกิจกรรมโครงการอบรม

วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้บริหารคณาจารย์เจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการอบรม ได้ไปรวมกัน ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเช้าและเพล ฉันทข้าว ณ หอฉันประจํามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลังจากนั้น ได้แยกย้ายกันเพื่อหาที่พักอาศัย ปักกลดตามราวป่า รอบลานธรรม เวลา ๑๘.๐๐ ผู้บริหารคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เข้ารับการอบรม รวมตัวกัน ณ ลานธรรม เพื่อทำวัตรสวดมนต์ประจําวัน เจริญจิตภาวนา ฟังการชี้แจงจากผู้บริหาร เวลา ๒๑.๐๐ พักผ่อนตามอัธยาศัย

กิจวัตรประจําวัน ภาคสาธารณูปการ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
วันที่ ๒๙/๒๕๖๖

ตารางที่ ๓ ช่วงที่ ๒

ตารางกิจกรรมภาคสาธารณูปการ ระหว่าง วันที่ ๑๖-๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖

ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร)

ภาค	เวลา	กิจกรรม
เช้า	๐๔.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง/ทำภารกิจส่วนตัว/ลงทะเลเปียน
	๐๕.๐๐ น.	ทำวัตรสวดมนต์เช้า ทบพนธรรม และฟังการบรรยาย
	๐๖.๔๕ น.	สัญญาณระฆัง
	๐๖.๔๕ น.	ประกอบพิธีถวายสังฆทาน -เจ้าภาพกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย -เจ้าภาพตั้งนะโม กล่าวคำถวายสังฆทาน -ประธานสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนาและอ่านรายนามเจ้าภาพ -เจ้าภาพกรวดน้ำ/รับพร
	๐๗.๐๐ น.	-พระสงฆ์เดินรับอาหารบิณฑบาต -พิจารณาฉันภัตตาหารเช้า
	๐๘.๐๐ น.	สัญญาณระฆัง/ลงทะเลเปียน
	๐๘.๓๐-๑๐.๓๐ น.	ทำกิจกรรมสาธารณูปการ
	๑๐.๔๐ น.	สัญญาณระฆัง
	๑๐.๔๕ น.	ประกอบพิธีถวายสังฆทาน -เจ้าภาพจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะหมู่บูชา -เจ้าภาพกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย และกล่าวคำอาราธนาศีล ๕ -ประธานสงฆ์ให้ศีล -เจ้าภาพกล่าวคำถวายข้าวพระพุทธรูป -เจ้าภาพกล่าวคำถวายสังฆทาน -ประธานสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนาและอ่านรายนามเจ้าภาพ -เจ้าภาพกรวดน้ำรับพร
	๑๑.๐๐ น.	-พระสงฆ์เดินรับอาหารบิณฑบาต

		-พิจารณาฉันทาอาหารเพล
บ่าย	๑๒.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง/ลงทะเบียน
	๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น.	ทำกิจกรรมสาธารณูปการ
	๑๖.๓๕ น.	ฉันทาน้ำปานะ
เย็น	๑๗.๓๐ น.	สัญญาณระฆัง/ลงทะเบียน
	๑๘.๓๐-๒๑.๐๐ น.	ฟังการบรรยายวิชาการ
	๑๙.๐๐ น.	ฉันทาน้ำปานะ (ผู้ช่วยงานนำไปถวาย ณ ที่แถว่นั่ง)
	๒๑.๐๕ น.	ทำภารกิจส่วนตัว และพักผ่อนตามอัธยาศัย
	๒๒.๐๐ น.	ปิดไฟ

หมายเหตุ: การลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรมทุกภาค ให้ลงชื่อก่อนกำหนดเวลาเริ่มของแต่ละภาคเวลา หากเลยกำหนดเวลาไป ๕ นาที ถือว่าเข้ากิจกรรมสาย เลย ๑๕ นาที ถือว่าขาด ขาด ๓ ครั้ง ถือเป็น ๑ ใบเหลือง ได้ใบเหลือง ๓ ใบ ถือเป็น ๑ ใบแดง

ตารางที่ ๔

ตัวอย่าง บัญชีลงทะเบียนกลุ่มที่ ๑, (๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘)

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัน.....ที่.....เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่	รหัส	ชื่อ/นามสกุล	ช่วงเวลาลงทะเบียน				หมายเหตุ
			๔.๔๐	๘.๑๐	๑๒.๔๐	๑๗.๐๐	

วาระรับผิดชอบงานของแต่ละกลุ่ม (ภาควิชาการ และสาธารณูปการ)

โดยแต่ละกลุ่ม มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- สรุปคำบรรยายในรายวิชา/ในวันทีกลุ่มรับผิดชอบ/บันทึกเทปวิทยากรที่มาบรรยาย
- ดูแลวิทยากร/พิมพ์ชื่อทำป้ายวิทยากร/หาข้อมูลวิทยากรประจำวัน/เชิญวิทยากรขึ้นบรรยาย
- จัดเตรียมของที่ระลึก/พร้อมปัจจัยค่าตอบแทนที่จะมอบให้กับวิทยากร โดยประสานงานที่เจ้าหน้าที่วิทยาลัยพระธรรมทูต
- จัดน้ำปานะ/เครื่องดื่มให้กับวิทยากรที่ขึ้นบรรยายทุกครั้ง
- ต้อนรับพระเถระและวิทยากรประจำวัน
- ให้วิทยากรเซ็นต์ชื่อรับปัจจัยทุกครั้งหลังบรรยายเสร็จ
- ดูแลสถานที่ทำวัตรเช้า-เย็น ตามที่ต่าง ๆ

- คู่มือภาระงานและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวันนั้น ตลอดทั้งวัน และกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโครงการ ฯ มอบหมาย

๒.๑.๕.๑๑ คำกล่าวปฏิญาณ

คำกล่าวปฏิญาณตนของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

ข้าพเจ้า, ขอปฏิญาณต่อหน้าพระพุทธปฏิมา, และครูอาจารย์ ณ ที่นี้ว่า, ข้าพเจ้า, ขอยอมเป็นทาสผู้รับใช้ของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์, พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์, เป็นนายมีอิสระเหนือข้าพเจ้า

ข้าพเจ้า, ขอปฏิญาณว่า, จะตั้งใจฝึกฝนอบรมตน, ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้, ปฏิบัติตามคำแนะนำพร่ำสอน, ของครูอาจารย์, และปฏิบัติตามพระธรรมวินัย, ด้วยความเคารพ

ข้าพเจ้า, ขอปฏิญาณว่า, เมื่อประกอบคุณงามความดีใด ๆ, จะไม่หวังผลตอบแทน, เป็นลาภ, ยศ, สรรเสริญ, เกียรติ, ชื่อเสียงแก่ตนเอง, จะขอทำถวาย, เป็นเครื่องสักการบูชา, ตอบแทน, แต่พระพุทธเจ้า, พระธรรม, และพระสงฆ์

องค์ ธัมม ชีวิตถจาปิ สัพพ, จเช นโร ฆมมมนุสสรนโต

ข้าพเจ้า, ขอปฏิญาณว่า, ในฐานะพระธรรมทูตสายต่างประเทศ, ขอยอมสละสรรพสิ่ง, ทั้งสมบัติ, อวัยวะ, และชีวิตของตน, เพื่อประโยชน์สุขของพหุชน, และความพัฒนาสภาพ, ของพระพุทธศาสนาสืบไป.

ประพันธ์โดย: พระราชปัญญามาณี (สมชัย กุศลจิตโต)

The pledge of the Overseas Dhammaduta Bhikkhus

-I make vow to the Buddha and my preceptors, -that I shall serve the Buddha,
-the Dhamma and the Sangha. -I vow to pursue self-training,
-learning and the exchange -of knowledge diligently.

-I vow to abide by the advice of my preceptors -and to practice the Dhamma-Vinaya
-with humble respect. -I vow that when fulfilling any duties,

-I shall not expect worldly -rewards such as material gains,

-rank, compliments, -honors and fame for my own sake,

-shall transfer any reward in order to show -my reverence for the Buddha,

-the Dhamma and the Sangha. “Angam dhanam jivitañcapi sabbam Caje naro
dhammamanussaranto”. -(Ang-gang tha-nang jee-vi-tan-ca-pi sab-bang

-Caje naro dham-ma-ma-nus-sa ranto) -In the name of the Overseas Dhammaduta
Bhikkhus. -I vow to sacrifice everything -including my own property,

-organs and life for the happiness -of all beings and beneficial

-expansion of the Buddha-Sasana.

By Dhammaduta College.

ตารางที่ ๕

ตัวอย่าง ตารางรับการอบรม/ฟังการบรรยาย ภาควิชาการ

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม - ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ว/ด/ ป	4.30- 7.00	08.30- 10.00	10.00- 10.45	11.00- 13.00	13.00- 15.00	15.00- 16.30	16.30- 17.30	18.30- 18.30	18.30- 19.30	19.30- 20.10
2-3 มี.ค. 66	ทำวัตร ภาค เช้า เจริญ จิต ภาวนา	สอบคัดเลือก 2มีค66 สอบข้อเขียน 3มีค66สอบสัมภาษณ์			สอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์		พักน้ น้ำ ปานะ	ทำวัตร ภาคค่ำ เจริญ จิต ภาวนา	อนุกรรมการ ตรวจข้อสอบ พิจารณาผลสอบ	
4มี.ค. 66		ประกาศผลสอบ คัดเลือกผู้ผ่านการ คัดเลือก			ประกาศผลสอบคัดเลือก ผู้ผ่านการคัดเลือก				ประกาศผลสอบ คัดเลือกผู้ผ่านการ คัดเลือก	
5มี.ค. 66		ผู้เข้ารับการอบรม เตรียมเข้ารับการ อบรม			ผู้เข้ารับการอบรม เตรียมเข้ารับการอบรม				ผู้เข้ารับการอบรม เตรียมเข้ารับการอบรม	
6มี.ค. 66					13.00-17.00 ลงทะเบียนเข้าที่พัก ณ อาคารหอสมุดนานาชาติ โดยคณาจารย์และ เจ้าหน้าที่ 17.00-18.00 ชี้แจง ระเบียบและข้อปฏิบัติ ณ เธียเตอร์ โจน C มจร อยุธยา โดย รอง ฯ ฝ่าย ต่างประเทศ					
7มี.ค. 66		กิจกรรม การอบรม			กิจกรรม การอบรม				กิจกรรม การอบรม	

ตารางที่ ๖

ตัวอย่าง ตารางปฏิทินดำเนินงาน

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ประจำปี ๒๕๖๖

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ดำเนินการอบรมระหว่างวันที่ ๖ มีนาคม - วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/รายละเอียด	สถานที่/เวลา
ประชุมกรรมการ	๒๖ ก.พ. ๖๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.	ประชุมคณะกรรมการ อำนวยการ/	พระอุโบสถ วัด มหาธาตุฯ ท้า

		คณะกรรมการ ดำเนินงาน	พระจันทร์ กรุงเทพฯ
ผู้เข้ารับการอบรมเข้า พัก	๑ มี.ค. ๖๖	เข้าพัก ณ อาคาร หอสมุดกลางนานาชาติ มจร อย.	อาคารหอสมุดกลาง นานาชาติ มจร อยุธยา จำนวน 150 รูป
สอบคัดเลือก	๒-๓ มี.ค. ๖๖	สอบคัดเลือกผู้สมัคร เข้ารับการอบรม	-อาคารเรียนรวม มจร อยุธยา -ห้องประชุมเจียเตอร์ ซี อาคารเรียนรวม มจร อยุธยา
ประกาศผลสอบ	๔ มี.ค. ๖๖	ประกาศผลสอบ	ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ วิทยาลัยพระธรรมทูต /เว็บไซต์กองวิเทศ สัมพันธ์
ลงทะเบียน รายงานตัวเข้าอบรม	๖ มี.ค. ๖๖ ๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ น.	ลงทะเบียน - เข้าที่พัก - ชี้แจงระเบียบ วิธี ปฏิบัติ	- อาคารเรียนรวม มจร อยุธยา - อาคารหอสมุดกลาง นานาชาติ มจร อย. - ห้องประชุมเจียเตอร์ ซี อาคารเรียนรวม มจร อยุธยา
	๙ มี.ค. ๖๖ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็น ต้นไป	ประชุมสัมมนาวิชาการ นานาชาติ	ห้องประชุมเจียเตอร์ ซี อาคารเรียนรวม มจร อยุธยา
พิธีเปิด	๑๓ มี.ค. ๖๖ / ๑๓.๓๐ น.	พิธีเปิดโครงการฯ โดย มีสมเด็จพระมหาธีรา จารย์ กรรมการมหา เถรสมาคม ประธาน สำนักงานกำกับดูแล พระธรรมทูตไป ต่างประเทศ เป็น ประธานในพิธี	อาคารวิปัสสนาธุระ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อ.จ. อาสภมหาเถร) มจร อยุธยา
	๑๕ มี.ค. ๖๖	ปฏิบัติงานปฏิบัติในพิธี มอบทุนการศึกษานิสิต มจร	มจร อยุธยา

	๑๖ มี.ค. ๖๖ เวลา ๑๒.๓๐ น.	เดินทางไปมหาจุฬ าอาศรม จ.นครราชสีมา	มหาจุฬอาศรม ต. พญาเย็น อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา
	๑๗ - ๒๗ มี.ค. ๖๖	กิจกรรมสาธารณูปการ	มหาจุฬอาศรม ต. พญาเย็น อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา
	๒๘ มี.ค. ๖๖	เดินทางไปศูนย์พัฒนา ศาสนาแคมป์สน	ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์
	๒๙ - ๓๐ มี.ค. ๖๖	กิจกรรมสาธารณูปการ	ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์
	๓๑ มี.ค. - ๒๙ เม.ย. ๖๖	กิจกรรมปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐาน	ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์
	๒๙ เม.ย. ๖๖	กิจกรรมทอดผ้าป่า สามัคคี	ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์
	๓๐ เม.ย. ๖๖	เดินทางไปเยี่ยมชมวัด พระธาตุผาซ่อนแก้ว	อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์
	๑ พ.ค. ๖๖	เดินทางกลับมา มจร อยุธยา	มจร อยุธยา
	๑ พ.ค. - ๑ มิ.ย. ๖๖	กิจกรรมภาควิชาการ	มจร อยุธยา
	๒ - ๓ มิ.ย. ๖๖	ฝึกงานปฏิบัติในงานวิ สาขบูชาโลก	มจร อยุธยา / สำนักงาน UN ประเทศไทย
	๔ มิ.ย. ๖๖	-กิจกรรมภาควิชาการ -จัดเตรียมสถานที่พิธี ปัจฉิมนิเทศ /ประทาน วุฒิปัตร์	มจร อยุธยา
	๕ มิ.ย. ๖๖	พิธีปัจฉิมนิเทศ / ประทานวุฒิปัตร์ โดยมี สมเด็จพระมหาธีรา จารย์ กรรมการมหา เถรสมาคม ประธาน	มจร อยุธยา

		สำนักงานกำกับดูแล พระธรรมทูตไป ต่างประเทศ เป็นผู้ ปฏิบัติหน้าที่แทน สมเด็จพระสังฆราช ใน พิธีปัจฉิมนิเทศและ ประทานวุฒิบัตร	
	๖ มิ.ย. ๖๖	ผู้เข้ารับการอบรม เดินทางกลับ	ตามอัธยาศัย
	๗ มิ.ย. - ๓๐ กย. ๖๖	-ประชุมสรุปเอกสาร จัดทำหนังสืออนุสรณ์ พระธรรมทูตสาย ต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ -ประเมินผลโครงการฯ	มจร อยุธยา

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ตารางที่ ๗

ตัวอย่าง ตารางประกาศคณะกรรมการดำเนินงาน

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

เรื่อง รายนามผู้มีสิทธิ์สอบเข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศรุ่นที่ ๒๙ เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย
บัดนี้ คณะกรรมการได้ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัคร และประกาศรายนามผู้มีสิทธิ์สอบเข้ารับการอบรม
เป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ดังต่อไปนี้

ที่	เลขที่	ชื่อ	ฉายา	นามสกุล	วัด

ตารางที่ ๘

ตัวอย่าง ตารางประกาศรายชื่อกลุ่ม

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ 29/2566

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กลุ่มที่ ๑, (๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘)

ตารางที่ ๑๑
ตัวอย่าง ตารางชื่อบทสวดมนต์-ทำวัตรเช้า-เย็น ประจำวัน
สลับกันทุกเช้า-เย็น

ทำวัตรเช้า จบ (ภายใน ๓๐ นาที) (๑)	(๒)
(บทสวด....)	
ทำวัตรเย็น	
(บทสวด....)	
(บทสวด....) (สวดทุกวัน)	
บททบทวนธรรม (สาธยายมนต์) งานมงคล	
(หัวข้อ....)	
บททบทวนธรรม (สาธยายมนต์) งานอวมงคล	
(หัวข้อ....)	
อนุโมทนาวิธี (งานอวมงคล)	
(หัวข้อ....)	
หมายเหตุ :	

ตารางที่ ๑๒
ตัวอย่าง ตารางกิจกรรม ทบทวนธรรม
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๗/๒๕๖๔
ระหว่างวันที่ ๒-๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ลำดับที่	เรื่อง	หมายเหตุ
๑.	อริยสัจ ๔	
๒.	ปฏิจจสมุปบาท	
๓.	ไตรลักษณ์	
๔.	ขั้น ๕	
๕.	อริยมรรคมีองค์ ๘	
๖.	ไตรสิกขา	
๗.	กรรม	
๘.	ภาวนา ๔	
๙.	นิเวศน์ ๕	
๑๐.	อินทรีย์ ๕	
๑๑.	สติปัฏฐาน ๔	
๑๒.	วิปัสสนาญาณ ๙	
๑๓.	สัพปุริสธรรม ๗	

๑๔.	บัดนี้ ๑๓	
๑๕.	ธรรมะภาคภาษาอังกฤษสำหรับพระธรรมทูต	
๑๖.	ศาสตร์และศิลป์แห่งการแสดงธรรม	
๑๗.	หลักธรรมนิเทศสำหรับพระธรรมทูต	

กำหนดการ พิธีเปิดปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๖๖๖

วันศุกร์ ที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

- ณ หอประชุมพร รัตนสุวรรณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มจร ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์
- ๑๘.๐๐ น. - ผู้บริหาร คณาจารย์ พระวิปัสสนาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูต
- พร้อมกัน ณ หอประชุมพร รัตนสุวรรณ
 - พระมหาประยูร โชติวิโร, ดร. รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ จุติอุปเทียมนุชาพระรัตนตรัย
 - พระวิปัสสนาจารย์/อาจารย์ นำบูชาพระรัตนตรัย และสวดมนต์ทำวัตรเย็น
 - ฟังโอวาทธรรมจากพระวิปัสสนาจารย์
- ๒๐.๐๐ น. - พระธรรมวชิรมณี วิ. (บุญชิต ญาณสโร ป.ธ.๙, รศ.ดร.) กรรมการมหาเถรสมาคม
- เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
- ผู้อำนวยการสถาบันวิปัสสนาธุระ ประธานพระวิปัสสนาจารย์ ประธานในพิธี
- เดินทางมาถึงห้องประชุม
- ผู้บริหาร คณาจารย์ พระวิปัสสนาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ถวายการต้อนรับ นำเข้าสู่ห้องประชุม
 - พระธรรมวชิรมณี วิ. จุติอุปเทียมนุชาพระรัตนตรัย
 - ผู้บริหารและพระผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ กราบประธานในพิธี
 - พระมหาประยูร โชติวิโร, ดร. กล่าวรายงาน
 - พระธรรมวชิรมณี วิ. รศ.ดร. กล่าวเปิดกิจกรรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
 - บุคลากรที่เข้าปฏิบัติธรรม และผู้เข้ารับการอบรม กล่าวขอขมาพระอาจารย์ อาจารย์เยปมาแทน...
 - พระมหาประยูร โชติวิโร, ดร. ผู้แทนผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติธรรม ถวายเครื่องสักการะแด่ประธานพระวิปัสสนาจารย์
 - พระผู้แทนผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูต ทั้ง ๘ กลุ่ม ถวายเครื่องสักการะแด่ประธานพระวิปัสสนาจารย์
 - พระผู้เข้ารับการอบรม กล่าวมอภายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย อิม่าหัง ภาคะวา...
 - พระผู้เข้ารับการอบรม กล่าวมอภายถวายชีวิตต่อพระอาจารย์ อิม่าหัง อาจริยะ...
 - พระผู้เข้ารับการอบรม กล่าวคำขอพระกรรมฐาน นิพพานัสสะ เม ภันเต...

- พระผู้เข้ารับการอบรม กล่าวเจริญมนานุสสติ อัทธวัง เม ชีวิต...
 - พระผู้เข้ารับการอบรม กล่าวตั้งสัจจอธิษฐาน และปฏิญาณตนต่อพระรัตนตรัย ต่อครูอุปัชฌายาจารย์ เยเนว ยันติ นิพพานัง...
 - พระธรรมวชิรมณี วิ. รศ.ดร. กล่าวให้พระกรรมฐานและนำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
 - ประธานในพิธี นำบูชาพระรัตนตรัย พิธีกร: พระมหาวิเชียร สุธีโร (รก., ผอ., วพท.)
- หมายเหตุ: กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

วิธีสมาทานปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

ผู้ที่จะสมาทานพระกรรมฐาน พึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. จดรูป เทียน บูชาพระรัตนตรัย

๒. ตั้งนะโม ๓ จบ

๓. กล่าว อาจะริเย ปะมาเทนะ ทวารัตตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุโน ภัันเต

๔. ถวายสักการะต่อพระอาจารย์ ผู้ให้พระกรรมฐาน

๕. ถ้าเป็นพระภิกษุ ให้แสดงอาบัติก่อน ถ้าเป็นอุบาสก อุบาสิกา ให้สมาทานศีลเสียก่อน

๖ มอบกายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย

-อิม่าหัง ภาคะวา อัตตะภาวัง ตุมหากัง ปะริจจะขามิ ฯ

ข้าแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ขอมอบกาย ถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย คือ

พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

๗. มอบกายถวายตัวต่อพระอาจารย์

-อิม่าหัง อาจะริเย อัตตะภาวัง ตุมหากัง ปะริจจะขามิ ฯ

ข้าแต่พระอาจารย์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายตัวต่อครูบาอาจารย์ เพื่อเจริญ

วิปัสสนากรรมฐาน

๘. ขอพระกัมมัญฐาน

-นิพพาสัสสะ เม ภัันเต สัจฉิกะระณัตถายะ กัมมัญฐานัง เทหิ ฯ

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอท่านจงให้ ซึ่งพระกรรมฐาน แก่ข้าพเจ้า เพื่อให้แจ้ง ซึ่งมรรค ผล

นิพพาน ต่อไป

๙. เจริญมนานุสสติ

-อัทธวัง เม ชีวิตัง, ฐวัง เม มะระณัง, อะวัสสัง มายามะริตัพพัง, มะระณะ ปะริโยสานัง เม ชีวิตัง, ชีวิตะเมวะ อะนียะตัง, มะระณัง นิยะตัง ฯ

ชีวิตของเราเป็นของไม่ยั่งยืน, ความตายเป็นของยั่งยืน, เราจะต้องตายแน่, เพราะว่าชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุด, ชีวิตเป็นของไม่แน่นอน, ความตายเป็นของแน่นอนแท้

เป็นโชคอันดี, ที่เราได้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน, ในโอกาสบัดนี้, ไม่เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์, พบพระพุทธศาสนา

๑๐. ตั้งสัจจะอธิษฐาน และปฏิญาณตนต่อพระรัตนตรัยต่อครูบาอาจารย์

-เยเนวะ ยันติ นิพพานัง พุทธา เตสึญจะ สาวะกา

เอกายะเนนะ มัคเคนะ สะติปัญฺฐานะสัณฺณินา ฯ

พระพุทธเจ้า, และเหล่าพระอริยสาวก, ย่อมดำเนินไปสู่พระนิพพาน, ด้วยทางสายใด, ทางสายนั้นเป็นทางเอก, ซึ่งนักปราชญ์ราชบัณฑิตทั้งหลาย, ต่างรู้ทั่วถึงกันแล้วว่า, ได้แก่สติปัญฺฐานทั้ง ๔
ข้าพเจ้าของตั่งสัจจะอธิษฐาน, ปฏิญาณต่อต่อพระรัตนตรัย, และต่อครูบาอาจารย์ว่า
“ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป, ข้าพเจ้าจะตั้งอกตั้งใจ, ประพฤติปฏิบัติจริง ๆ, เท่าที่ตนสามารถ, เท่าที่ตนมีโอกาส จะปฏิบัติได้, เพื่อให้ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน, เจริญรอยตามพระองค์ท่าน”

-อิมายะ อัมมานุสัมมะปะฏิปัตติยา ระตะนัตตะยัง ปุเชมิ ฯ

ข้าพเจ้าขอบูชาพระรัตนตรัย, ด้วยการปฏิบัติธรรม, อันสมควรแก่มรรค ผล นิพพานนี้, ด้วยสัจจะวาจา, ที่กล่าวอ้างมานี้, ขอให้ข้าพเจ้า, ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ด้วยเทอญ ฯ

ประกาศ

เรื่อง ข้อปฏิบัติในภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ 29/2566

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อให้การฝึกอบรมภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของพระภิกษุผู้เข้ารับการอบรมในโครงการ อบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และ บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามมติคณะกรรมการดำเนินงาน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ และความเห็นชอบจากคณะพระวิปัสสนาจารย์และคณะกรรมการกิจกรรมวิปัสสนากรรมฐาน จึง ออกประกาศ เรื่อง ข้อปฏิบัติในภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ถือ ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑. ห้ามเก็บโทรศัพท์ กล้องถ่ายรูป คอมพิวเตอร์ไว้ในที่พักปกติของตน หอพระธรรม คัมภีร์หรือที่อื่นใดที่ทางโครงการไม่ได้กำหนด

ข้อที่ ๒. ห้ามพูดคุยโทรศัพท์ ดูทีวี ฟังวิทยุ รวมทั้ง MP 3 และเครื่องสื่อสารทุกชนิด

ข้อที่ ๓. ห้ามถ่ายรูป และอ่านหนังสือทุกชนิด ยกเว้นหนังสือสวดมนต์

ข้อที่ ๔. ห้ามพูดคุย หรือจับกลุ่มคุยกัน ในที่พักปกติของตน หรือในที่อื่น ๆ เว้นไว้แต่อาพาธ

ข้อที่ ๕. ห้ามก่อไฟที่ปกติของตน หรือบริเวณศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ ตาม

ข้อที่ ๖. ห้ามฝากหรือสั่งซื้อสิ่งของทุกชนิดกับพนักงานศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน หรือบุคคล อื่นใดก็ตาม หากมีความจำเป็นให้แจ้งสำนักงานเลขานุการโครงการฯ เท่านั้น

ข้อที่ ๗. ห้ามส่งสอบและบอกอารมณ์กรรมฐานแก่เพื่อนร่วมปฏิบัติธรรม ยกเว้นพระวิปัสสนา จารย์

ข้อที่ ๘. ห้ามเดินผ่านและเข้าไปในบริเวณโรงครัว ตลอดจนการล้างบาตรในบริเวณโรงครัว

ข้อที่ ๙. ห้ามเข้าไปในกุฏิที่พักสงฆ์ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม

ข้อที่ ๑๐. ห้ามครอบครองและเสพสิ่งเสพติดใด ๆ เช่น ยาบ้า บุหรี่ กาแฟ กระทิงแดง ลิโพ เป็นต้น

ข้อที่ ๑๑. ห้ามออกนอกสถานที่ปฏิบัติโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยถือเขตดังต่อไปนี้

ทิศตะวันออก	ถือเอาสระน้ำเป็นเขต
ทิศตะวันตก	ถือเอาถนนกัญจิระธรรมทูต ฯ รุ่นที่ ๕ เป็นเขต
ทิศใต้	ถือเอารั้วศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนเป็นเขต
ทิศเหนือ	ถือเอาแนวถนนด้านตึกแดงเป็นเขต

ข้อที่ ๑๒. ให้ฝากโทรศัพท์ กล้องถ่ายรูป เครื่องสื่อสารทุกชนิด คอมพิวเตอร์ ไว้กับพระเจ้าหน้าที ณ ที่สำนักงานเลขานุการโครงการ ฯ ส่วนกระเป๋ากลับไว้ในห้องชั้นบนของหอฉันและห้องเก็บสิ่งของ ณ ที่ตึกแดง

ข้อที่ ๑๓. ขณะปฏิบัติธรรมรวมไม่ควรใส่เสื้อ ผ้าคลุมไหล่ สวมหมวก และถุงเท้า ให้นุ่งห่มเป็นปริณิชนก ห่มดองรัดอก นอกนั้นตามอัธยาศัย

ข้อที่ ๑๔. กรณีเจ็บป่วย ให้แจ้งต่อพระวิปัสสนาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ได้ทันที

ข้อที่ ๑๕. เวลาค้นภัตตาหารและดื่มน้ำปานะให้นั่งฉัน/ดื่มด้วยอาการอันสำรวม และงดการพูดคุยกัน

ข้อที่ ๑๖. การลงทะเลียนเข้ากิจกรรมหัดตรงตามเวลาที่กำหนด เลยเวลาได้ ๕ นาที ซ้ำกว่านั้นถือว่าขาด

ข้อที่ ๑๗. การเจริญสติเดินรับปณิฆาต ฉันเข้า-เพล ระหว่างหอประชุมพร รัตนสุวรรณ และหอพระธรรมคัมภีร์ ให้เดินด้วยอาการอันสำรวมและงดพูดคุยกัน

ข้อที่ ๑๘. ให้วางสิ่งของใช้ส่วนตัว เช่น รองเท้า ร่ม ไว้ตามกลุ่ม ณ จุดที่กำหนดไว้เท่านั้น

ข้อที่ ๑๙. กรณีต้องการสิ่งของใช้ที่จำเป็นส่วนตัว ให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ณ อาคารสำนักงานหอพระธรรมคัมภีร์

ข้อที่ ๒๐. ขณะเดินไปทำภารกิจส่วนตัวให้เจริญสติ และกำหนดอิริยาบถย่อยตลอดเวลา นับแต่ตื่นนอนเป็นต้น ไปจนเข้าที่พักจำวัด

ทั้งนี้ ในกรณีที่ปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้หัวหน้าพระวิปัสสนาจารย์ และหัวหน้าบุคลากรโครงการฯ ณ สถานที่ปฏิบัติ พร้อมคณะพระวิปัสสนาจารย์โครงการฯ และคณะอนุกรรมการกิจกรรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นผู้ว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ หรือตัดสิทธิ์ แล้วแต่กรณี และให้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรนำเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินงาน ทั้งนี้ การพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินงานถือเป็นอันยุติ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

(.....)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

ประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ

ตารางที่ ๑๓

ตัวอย่าง ตารางกิจวัตรประจำวัน ภาควิปัสสนากรรมฐาน
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม -๒๙ เมษายน ๒๕๖๖

ภาค	เวลา	กิจกรรม
เช้า	๐๔.๐๐	สัญญาณระฆัง/ภารกิจส่วนตัว/ลงทะเบียน
	๐๔.๓๐	ทำวัตรเช้า
	๐๔.๔๕	ฟังปรารภธรรมจากพระวิปัสสนาจารย์
	๐๕.๐๐	ปฏิบัติบัลลังก์ที่ ๑ ตามลำดับ
	๐๖.๕๐	สัญญาณระฆัง
	๐๗.๐๐	เดินรับบิณฑบาต/ฉันภัตตาหารเช้า
	๐๘.๐๐	สัญญาณระฆัง/ลงทะเบียน
	๐๘.๓๐	ฟังปรารภธรรมจากพระวิปัสสนาจารย์
	๐๘.๕๐	ปฏิบัติบัลลังก์ที่ ๑ ตามลำดับ
	๑๐.๕๐	สัญญาณระฆัง
	๑๑.๐๐	เดินรับบิณฑบาต/ฉันภัตตาหารเพล
บ่าย	๑๒.๓๐	สัญญาณระฆัง
	๑๓.๐๐	ฟังปรารภธรรมจากพระวิปัสสนาจารย์
	๑๓.๑๕	ปฏิบัติบัลลังก์ที่ ๑ ตามลำดับ
	๑๖.๓๐	จบกิจกรรมภาคบ่าย
	๑๖.๓๕	ฉันน้ำปานะ
ค่ำ	๑๗.๓๐	สัญญาณระฆัง/ลงทะเบียน
	๑๘.๐๐	ทำวัตรเย็น (ภาคค่ำ)
	๑๘.๑๕	ฟังปรารภธรรมจากพระวิปัสสนาจารย์
	๑๘.๓๐	ปฏิบัติบัลลังก์ที่ ๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔

ตัวอย่าง ตารางอาจารย์และผู้ช่วยดูแลการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
ณ หอประชุม พร รัตนสุวรรณ์
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ระหว่างวันที่ ๑-๓๐ เมษายน ๒๕๖๖

ว/ด/ป	เวลา	เวลา	เวลา	เวลา	หมายเหตุ
	๐๔.๓๐-๐๘.๐๐	๐๘.๓๐-๑๒.๐๐	๑๓.๐๐-๑๖.๓๐	๑๘.๐๐-๑.๐๐	

--	--	--	--	--	--

ตารางที่ ๑๕

ตัวอย่าง ตารางพระสงฆ์บุคลากรโครงการ นั่งประกอบพิธีถวายสังฆทาน
และปฏิสังขรณ์อาคารโยมผู้ที่มาทำบุญ
กล่าวสัมนิเทศน์ และกล่าววอนโมทนาบุญขณะพระสงฆ์เดินรับภัตตาหารบิณฑบาต
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ระหว่างวันที่ ๑-๓๐ เมษายน ๒๕๖๖

ว/ด/ป	รายชื่อผู้ดูแลการถวายสังฆทานและปฏิสังขรณ์ เวลา ๑๐.๐๐-๑๑.๓๐ น.	หมายเหตุ
๑เม.ย.๖๖		

ตารางที่ ๑๖

ตัวอย่าง ตารางหมุนเวียนเจ้าหน้าที่โครงการฯ ดูแลความเรียบร้อย
ณ สถานที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ระหว่างวันที่ ๗-๓๐ เมษายน ๒๕๖๖

ว/ด/ป	ดูแลพระผู้เข้ารับการอบรม	ว/ด/ป	ดูแลพระผู้เข้ารับการอบรม	หมายเหตุ
7เม.ย.66		7เม.ย.66		
30เม.ย.66		30เม.ย.66		

ตารางที่ ๑๗

ตัวอย่าง ตารางวาระพระวิปัสสนาจารย์ดูแล
โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ระหว่างวันที่ ๑ - ๒๙ เมษายน ๒๕๖๖

ว/ด/ป	พระวิปัสสนาจารย์ ดูแล ณ หอประชุมพร รัตนสุวรรณ	ว/ด/ป	พระวิปัสสนาจารย์ ดูแล ณ หอพระธรรมคัมภีร์	หมายเหตุ
๑-เม.ย.-๖๖		๑-เม.ย.-๖๖		

ตารางที่ ๑๘

ตัวอย่าง ตารางบัญชีรายชื่อพระวิปัสสนาจารย์

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตาบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม – ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่	ชื่อ-ฉายา พระวิปัสสนา จารย์	ที่อยู่	ว/ด/ป เดินทาง มา	ว/ด/ป เดินทาง กลับ	จำนวน วัน	วิธีการ เดินทาง	ช่วงที่อยู่	เบอร์ โทร	หมายเหตุ

ตารางที่ ๑๙

ตัวอย่าง ตารางส่ง-สอบอารมณ์กรรมฐานของพระผู้เข้ารับการอบรม

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ครั้งที่ ๑ วันอังคาร ที่ ๔ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ลำดับ	ชื่อ-ฉายา พระวิปัสสนาจารย์	สถานที่ส่ง-สอบ	เวลา	หมายเหตุ
กลุ่มที่ ๑ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๒ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๓ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๔ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๕ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๖ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๗ ทั้งหมด				
กลุ่มที่ ๘ ทั้งหมด			รอสอบพรุ่งนี้	
โดยมีอาจารย์และผู้ช่วยประจำกลุ่ม คอยดูแลความเรียบร้อยการส่ง-สอบอารมณ์ ตามลำดับ				
หมายเหตุ: หากช่วงบ่ายสอบอารมณ์ไม่เสร็จ จะสอบต่อช่วงภาคค่ำ				

ตัวอย่าง ใบบันทึกการส่ง-สอบอารมณ์ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖
ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม – ๒๙ เมษายน ๒๕๖๖
ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มจร ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

วันที่เดือนพ.ศ.

สำหรับพระวิปัสสนาจารย์ บันทึกความเข้าใจและประสบการณ์ของพระโยคาวจรผู้ปฏิบัติ

กาย

เวทนา

จิต

ธรรม

สภาวะธรรมอื่น ๆ

นั่งกำหนดนาที่ กำหนดอิริยาบถย่อย ☐ กำหนด ☐ ไม่กำหนด

เดินกำหนดนาที่ สภาวะธรรมอื่น ๆ ☐ มี ☐ ไม่มี

ความคิดเห็นพระวิปัสสนาจารย์ ☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ต้องแก้ไข

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ

(.....)

พระวิปัสสนาจารย์ ผู้สอบอารมณ์กรรมฐาน

๒.๑.๕.๑๒ กิจกรรมสอบปากเปล่า

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ น. สวดมนต์ ภาษาไทย /อังกฤษ ณ
อาคารวิปัสสนากรรมฐาน โดยมีคณาจารย์ แต่ละกลุ่ม และผู้บริหาร ดูแลควบคุม การสอบวัดผล

๒.๑.๕.๑๓ กิจกรรมร่วมงานวันสำคัญ

ผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกิจกรรมเวียนเทียน เนื่องในวัน มาฆบูชา ณ อาคาร
พระไตรปิฎก มจร อยุธยา

๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ AM. ร่วมทำวัตรสวดมนต์ ฟังพระปาฏิ
โมกข์ ณ พระอุโบสถ วัดมหาจุฬาราชูทิศ

๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๐๐ น. ร่วมงาน กิจกรรมวันวิสาขบูชา ณ
หอประชุม มวก อยุธยา

๒.๑.๕.๑๔ กิจกรรม เลือกตั้งประธานรุ่นที่ ๒๙

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น. เป็นต้นไป ผู้บริหาร
คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ร่วมพิธีเลือกประธานพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ให้ผู้บริหาร
คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เข้าอบรมพระธรรมทูตฯ พร้อมทั้งที่ห้องประชุมเจียร์เตอร์ โซน C อาคาร
เรียนรวม มจร อยุธยา

หมายเหตุ ยืมหีบห่อธนบัตร, คูหากาบัตร และ

(ตัวอย่าง) ใบสมัครเป็นประธานรุ่น

เพื่อการรับเลือกตั้งเป็นประธานพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

ชื่อ..... ฉายา นามสกุล

อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา

ความสามารถพิเศษ

๑.

๒.

๓.

๔.

ปัจจุบันสังกัดวัด..... ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

เบอร์โทรศัพท์ E mail Line ID

นโยบาย ที่จানাเสนอ

๑.

๒.

๓.

๔.

ลงชื่อ ผู้สมัคร

.....
..... / /

(ตัวอย่าง)

โครงสร้างคณะกรรมการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

เพื่อให้กิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาระหว่างการอบรม และสิ้นสุดการอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเรียบร้อยดีงาม จึงสมควรให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทาหน้าที่บริหารประสานงาน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามสมควร มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

๑. ประธานรุ่น

ที่ปรึกษารุ่น

ที่ปรึกษารุ่น

ประธานรุ่น

รองประธานรุ่น

รองประธานรุ่น

เลขานุการประธานรุ่น

ผู้ช่วยเลขานุการประธานรุ่น

๒. ฝ่ายวิชาการ: กำหนด วางแผนการทำงานด้านวิชาการ/สรุปการบรรยายของวิทยากรประจำวัน/และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ

หัวหน้า
รองหัวหน้า
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
เลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๓. ฝ่ายประชาสัมพันธ์: ประชาสัมพันธ์ประจำวัน/จัดทำบอร์ดกิจกรรม/ดูแลเฟสบุ๊กและเว็บไซต์ ออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์/ติดป้ายงานประชาสัมพันธ์/และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์

หัวหน้า
รองหัวหน้า
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
เลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๔. ฝ่ายสวัสดิการ: จัดหาเครื่องดื่มสำเร็จรูป เช่น ชา กาแฟ โอวัลติน/จัดหาทุนสนับสนุนตลอด โครงการ/อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสวัสดิการ

หัวหน้า
รองหัวหน้า
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
เลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๕. ฝ่ายปฏิคม: จัดเตรียมเครื่องดื่มถวายพระวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ที่มาร่วมฟัง บรรยาย/คอยต้อนรับพระวิทยากร/พาไปยังที่นั่งที่เหมาะสม/อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการต้อนรับ

หัวหน้า
รองหัวหน้า
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
เลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๖. ฝ่ายสถานที่: ดูแลและจัดเตรียมสถานที่/จัดตั้งรูปเทียนประจำวัน/หาความสะอาดโต๊ะหมู่/ติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อให้เปิด-ปิดไฟและอุปกรณ์ที่ใช้ประจำวัน/อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถานที่

หัวหน้า

รองหัวหน้า

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

เลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

๗. ฝ่ายเหรียญกษาปณ์: ทาบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำวัน เช่น จดบันทึกค่าใช้จ่ายถวายพระวิทยากร และค่าเครื่องดื่มรายวัน/รายรับที่มีผู้บริจาคเพิ่ม ในกิจกรรมต่าง ๆ/และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หัวหน้า

รองหัวหน้า

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

เลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

๘. ฝ่ายเลขานุการ: ติดต่อประสานงานกรรมการ/เจ้าหน้าที่ดูแลโครงการเกี่ยวกับงานอบรม/จดบันทึกและสรุปการบรรยายประจำวัน/คีย์ข้อมูลจัดเก็บเป็นไฟล์ให้เรียบร้อย/ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานเลขานุการ

หัวหน้า

รองหัวหน้า

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

เลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

(.....)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

ประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

(ตัวอย่าง)

กำหนดการ ปัจฉิมนิเทศ

โครงสร้างคณะกรรมการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

กำหนดการ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ทรงโปรดมีพระบัญชามอบให้ สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม

ปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีปัจฉิมนิเทศและประทานวุฒิบัตร

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

วันอาทิตย์ ที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ณ อาคารหอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

- ๑๒.๓๐ น. - สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ เดินทางโดยรถยนต์ ออกจากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี คณะกรรมการ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ พระธรรมทูตสมทบ และแขกผู้มีเกียรติ พร้อมกัน ณ อาคารหอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา
- พิธีถวายผ้าไตรและเครื่องบริวารแก่พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ พระธรรมทูตสมทบ และพระสงฆ์ร่วมพิธี
- พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ครองผ้าไตร
- พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดี ประธานคณะกรรมการอำนวยการ ประธาน คณะกรรมการอำนวยการ กล่าวสัมโมทนียกถา
- พระธรรมทูต สายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ อนุโมทนา
- ๑๔.๐๐ น. - สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานในพิธี เดินทางถึงอาคารหอประชุมผิ้วซ้าย
- นายสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี รองประธานสำนักงานกำกับฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อธิบดีกรมการศาสนา คณะกรรมการโครงการฯ และผู้บริหาร ถวายการต้อนรับ และเข้าสู่อาคารหอประชุม
- (ขึ้นลิฟท์มาที่หลังหลวงพ่อบุญรอดและผ่านแถวรับรองเข้าสู่หอประชุม)
- สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ จุดธูปเทียน และนำบูชาพระรัตนตรัย
- นั่ง ณ อาสนะ
- ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เปิดกรวยดอกไม้สดหน้าพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

- อธิบดีกรมการศาสนา เปิดกรวยดอกไม้สดหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
- นายกสภามหาวิทยาลัย, รองประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ, ประธานคณะกรรมการอำนวยการ, ผู้แทนองค์การพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ, เลขาธิการประธานสำนักงานกำกับฯ, ประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ, ประธานพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ผู้ว่าราชการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, อธิบดีกรมการศาสนา, ผู้แทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้แทนกรรมการอุปถัมภ์โครงการฯ ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระมหาธีราจารย์
- พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดี ประธานคณะกรรมการอำนวยการ กล่าวถวายรายงาน
- พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ กล่าวคำปฏิญาณตน
- พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน, ผศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ ประธานคณะกรรมการดำเนินงานฯ ขานรายนามพระธรรมทูตฯ เข้ารับวุฒิบัตร สมเด็จพระมหาธีราจารย์ ประธานวุฒิบัตร
- พระมหาประยูร โชติวิโร, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต กรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการดำเนินงานฯ ขานรายนามผู้อุปถัมภ์โครงการฯ เข้าถวายใบปวารณาสมทบกองทุนโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ และเข้ารับใบเกียรติบัตรบริจาคอุปถัมภ์โครงการฯ
- พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา
- สมเด็จพระมหาธีราจารย์ ให้โอวาท
- อธิการบดี, ผู้แทนองค์การพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ, ประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ และคณะเจ้าภาพ ถวายเครื่องไทยธรรมแด่สมเด็จพระมหาธีราจารย์
- คณะเจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม แต่พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา
- คณะเจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม แต่กรรมการมหาเถรสมาคม นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองประธานสำนักงานกำกับฯ และพระมหาเถระผู้แทนองค์กร
- สมเด็จพระมหาธีราจารย์ กราบลาพระรัตนตรัย
- ถ่ายภาพหมู่ เป็นเสร็จพิธี
- สมเด็จพระมหาธีราจารย์ เดินทางโดยรถยนต์จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา กลับวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร

หมายเหตุ: กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

๒.๑.๖ แนวคิดการจัดทำคู่มือการฝึกอบรม

ในการจัดทำโครงการมีแบบฟอร์มที่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นโครงการอะไรก็ตามส่วนมากจะมีลักษณะเดียวกัน มีแนวทางการปฏิบัติที่คล้าย ๆ กันเป็นการวางแผนการทำงานให้เป็นไปตามลำดับอย่างมีระเบียบอะไรควรทำก่อนอะไรควรทำทีหลัง ฝ่ายฝึกอบรม^๗ แนวทางการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน ในการดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมมีแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งเป็น ๑๐ ขั้นตอนในแต่ละกิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมก่อนการฝึกอบรม เริ่มต้นจาก ขั้นตอนที่ ๑) ร่างหลักสูตร สรรหาวิทยากรและสถานที่ ขั้นตอนที่ ๒) เขียนโครงการและขออนุมัติโครงการ ขั้นตอนที่ ๓) ประเมินการค่าใช้จ่าย ขั้นตอนที่ ๔) ขออนุมัติดำเนินการและยืมเงินทรงรราชการ ขั้นตอนที่ ๕) การแจ้งเวียนและทำบัญชีรายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ ๖) ประสานงานด้านการฝึกอบรม

แนวคิดการจัดกิจกรรมฝึกอบรม สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ^๘ แสดงถึงการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ มีทักษะ และเจตคติ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม เช่นการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนมีวิธีการตามขั้นตอน คือ ๑) สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ๒) การจัดทำหลักสูตร ๓) การจัดทำโครงการ ๔) การดำเนินโครงการฝึกอบรม ๕) การนิเทศติดตามและรายงานผล

กิจกรรมการฝึกอบรมเกิดจากนักคิดนักพัฒนา **ครรชิต พุทธโกษา**^๙ แนวคิดการพัฒนาชุมชนในอดีต มีความเชื่อในเบื้องต้นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทของประเทศยังล้าหลัง ด้อยการศึกษา ขาดจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่น มีฐานะยากจน และขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องผลักดันนโยบายและทรัพยากร ตั้งแต่การพัฒนา วิธีการทำงาน ความรู้ การบริหารจัดการ ฯลฯ เข้าไปสู่ชุมชนในลักษณะของการพัฒนาจากบนลงล่าง (Top Down)

เครื่องมือจัดกิจกรรมการฝึกอบรม^{๑๐} เครื่องใช้ไม้สอยปัจจุบันแตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก สมัยนี้ไม่ใช่ให้ไปยึดติดแต่ควรใช้ให้เป็นไม่ถึงกับเป็นทาสของเทคโนโลยีเช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) ซึ่งเป็นกระบวนการให้ความรู้หรือการแพร่กระจายความรู้ ไปสู่ชุมชนซึ่งโดยทั่วไปสามารถกระทำได้หลายวิธีตามเหมาะสมของสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทำแปลงสาธิต การให้บริการข้อมูลในลักษณะแผ่นพับ สิ่งพิมพ์ แผ่น

^๗ ฝ่ายฝึกอบรม, คู่มือการปฏิบัติงานการจัดโครงการฝึกอบรม, (กรุงเทพมหานคร : เอกสารการจัดการความรู้ KM กรมการเจ้าหน้าที่, กรมการจัดหางาน, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

^๘ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชน ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน., (กรุงเทพมหานคร : เอกสารคู่มือ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๓.

^๙ ครรชิต พุทธโกษา, คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : เอกสารเผยแพร่, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^{๑๐} ครรชิต พุทธโกษา. (เล่มเดียวกัน) อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๒.

پایประชาสัมพันธ์ Internet รวมทั้งสื่อวีดิทัศน์หรือโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดได้แก่การจัดฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ^{๑๑} การจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้มีทักษะและเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การจัดการฝึกอบรมประชาชนเป็นหนึ่งในหลาย กิจกรรม ผู้รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม การฝึกอบรมประชาชนมีวิธีการตามขั้นตอน

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนามนุษย์ ศิริศักดิ์ นันตี ^{๑๒} การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทฤษฎีตะวันตก หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การอย่างเต็มความสามารถ โดยใช้ทั้งกลยุทธ์และทักษะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการวางแผนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อจัดการให้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานและประสิทธิภาพในการดำเนินการขององค์การ โดยใช้วิธีการฝึกอบรมจัดกิจกรรมที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้ยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาผู้เรียน ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม ^{๑๓} การพัฒนาผู้เรียนต้องพัฒนาทั้งทางใจและการควบคุมอารมณ์ให้สามารถทำงานร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในกลุ่ม ในกรณีที่นักเรียนพบปัญหา ครูต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นโค้ชคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ช่วยลดปัญหาด้านความคิดและการปรับการทำงานให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข กระบวนการจิตตปัญญาจึงสำคัญและต้องแทรกอยู่ในทุกกิจกรรมตลอดเวลาการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน และครู

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมปรับปรุงโครงสร้างองค์กร สิริรัชต์ แก้วงาม ^{๑๔} ทำการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างองค์กรของโรงเรียน (Modifying organization structure) ผู้นำสถานศึกษามีหน้าที่ต้องตรวจสอบดูแลและปรับปรุงโครงสร้างองค์กร เพื่อให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับคุณลักษณะของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การจัดโครงสร้างงานและการมอบหมายงานที่เน้นรูปแบบที่งานมากขึ้น การจัดตารางเวลาของครูที่คิดให้เป็นภาระงานที่ประกอบด้วย ชั่วโมง

^{๑๑} สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, (เล่มเดียวกันอ้างแล้ว), หน้า ๔.

^{๑๒} ศิริศักดิ์ นันตี, “การบูรณาการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทฤษฎีตะวันตกกับหลักการทางพระพุทธศาสนา”, วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๔๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘): ๘๐.

^{๑๓} ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ, การขับเคลื่อนและหนุนเสริมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาเพื่อความยั่งยืน, ศูนย์ส่งเสริมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ๒๕๖๐, ๒๕๖๓, หน้า ๔๔.

^{๑๔} สิริรัชต์ แก้วงาม, การพัฒนารูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคู่มือ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัย ๒๕๖๑, หน้า ๔๓.

สอน ชั่งโมงครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเพื่อนร่วมงาน การวางแผน การสอน การประเมินผลการเรียน การแก้ไขปัญหาและการพัฒนานักเรียนเฉพาะราย เป็นต้น

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตร **พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ**^{๑๕} การพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจาก เมื่อได้เป็นเป้าหมายและจุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรแล้วก็จะตัดสินใจเลือกรูปแบบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับเป้าหมายและจุดประสงค์ของผู้เรียนและสังคม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงข้อกำหนดต่าง ๆ ทางการเมืองและสังคมอีกด้วย เมื่อได้หลักสูตรแล้ว จะต้องมีการนำเอาหลักสูตรไปใช้ซึ่งจำเป็นจะต้องกล่าวถึงรูปแบบของการเรียนการสอนเพื่อให้ครูได้เลือกใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่วนขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผลได้แก่การประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนซึ่งเกิดจากการสอนของครูและการประเมินหลักสูตรซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตร

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมการเรียนรู้ **สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์**^{๑๖} ในการจัดการเรียนรู้แบบค้นพบในห้องเรียนระยะแรก อาจารย์ผู้สอนควรใช้เทคนิคการตั้งคำถามประกอบการบรรยาย และอภิปรายและควรเตรียมเอกสารประกอบการสอนที่นอกเหนือจากที่มีในห้องสมุดเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและได้ฝึกปฏิบัติจริงภายในชั้นเรียน และระยะต่อมาควรใช้กรณีศึกษาโดยยกประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ ต่อมาควรใช้กรณีศึกษาโดยยกประสบการณ์ในวิชาชีพครูเพื่อสร้างความตระหนักและปลูกฝังจิตสำนึกในวิชาชีพ

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้านนวัตกรรม **นิตยสาร สสวท.**^{๑๗} นวัตกรรมสร้างได้จากความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดเชื่อมโยงที่พยายามหาทางออกหลายแนวทางโดยใช้ความคิดที่หลากหลาย เพื่อแสวงหาความเป็นไปได้ใหม่และนอกกรอบแล้วคัดสรรทางเลือกใหม่และพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นจึงทำให้เกิดนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ ๒ แนวทาง (เพ็ญนิดา ไชยสายพันธ์, ๒๕๕๖) ได้แก่ ๑. จากจินตนาการแล้วย้อนสู่ความจริง เกิดจากการที่นำความฝันและจินตนาการ ซึ่งเป็นเพียงความคิดความฝันที่ยังไม่เป็นจริง แต่ผู้คิดมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จำทำให้ความฝันนั้นเป็นจริง ๒. จากความรู้ที่มี แล้วคิดต่อยอดสู่สิ่งใหม่ โดยการนำข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่มาต่อยอด หรือคิดเพิ่มจากฐานข้อมูลที่มีอยู่เป็นจุดเริ่มต้นให้เราคิดเรื่องใหม่ ๆ

^{๑๕} พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ The Curriculum Development for Increasing The Quality of Life in Aging”, วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต: สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ ปีการศึกษา ๒๕๒๔, หน้า ๔๖.

^{๑๖} สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์, “การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสำหรับนิสิตครูโดยการเรียนรู้แบบค้นพบ”, วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๗, หน้า ๒๑๐.

^{๑๗} นิตยสาร สสวท., นวัตกรรมดูสิ่งแวดล้อมทุกคนสร้างได้, สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ ๔๔ ฉบับที่ ๒๐๘, กันยายน-ตุลาคม ๒๕๖๐, หน้า ๔.

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยกระดับโครงการ **อวรณ์ โอกาสพัฒนกิจ**^{๑๘} เศรษฐกิจก็ยังมีผลต่อการยกระดับของแต่ละโครงการ ฯ เช่น ผลของการดำเนินงานทำให้เกิด องค์ความรู้ ว่าด้วยขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอโครงการฯ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ด้วยความรู้และนวัตกรรม โดยเน้นโจทย์วิจัยต่อยอดจากทุนเดิม และ Pain points ของชุมชน จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จาก วช. นั้น สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้การพัฒนาข้อเสนอโครงการ มีเป้าหมายเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ด้วยความรู้และนวัตกรรม โดยเน้นโจทย์วิจัยต่อยอดจากทุนเดิม และ Pain points ของชุมชน

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาชุมชน **ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์**^{๑๙} ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อในศักยภาพหรือขีดความสามารถของคน การให้โอกาส การพัฒนาศักยภาพและการให้ความยุติธรรมอย่างเสมอภาคแก่คนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คนในชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชน วัสดุ อุปกรณ์ กลวิธีในการพัฒนากระบวนการพัฒนา การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน การบริหารและการจัดการ การประสานงาน โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม มีความสุข ให้ชุมชนเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาการศึกษา **ศิริกาญจน์ จันทรมบัติ**^{๒๐} โอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศสมาชิก มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคมเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับพื้นที่ตามระเบียบเศรษฐกิจได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาของประเทศสมาชิก

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ **คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**^{๒๑} การจัดกิจกรรมการอบรม สอดคล้องกับส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ว่าด้วยการพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มี

^{๑๘} อวรณ์ โอกาสพัฒนกิจ และคณะ “การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น: โอกาสของชุมชนท่ามกลางสถานการณ์ COVID 19”, รายงานการวิจัยชุดโครงการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ กันยายน ๒๕๖๔, หน้า ๖๕.

^{๑๙} ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน ตำราประกอบการเรียน สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน**, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘, หน้า ๒๙-๓๐.

^{๒๐} ศิริกาญจน์ จันทรมบัติ และคณะ, **โครงการวิจัย :โครงการศึกษาเพื่อยกระดับระเบียบเศรษฐกิจหลวงพระบาง อินโดจีน เมลาลาย (LIMEC) ให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคทางเศรษฐกิจอ่าวต๋าย**, รายงานฉบับสมบูรณ์, ๒๕๖๓, หน้า ๖-๒๗.

^{๒๑} คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ๒๕๖๐-๒๕๖๔**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๖๐-๒๕๖๔), หน้า ๖๕.

ทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาประเทศ^{๒๒} การจัดกิจกรรมการอบรม สอดคล้องกับส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๘ ว่าด้วยการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานให้มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาโดยกำหนดประเด็นวิจัยของชาติที่ตอบโจทย์การยกระดับศักยภาพการผลิตของภาคเกษตรอุตสาหกรรม และบริการที่เป็นฐานเดิม และการต่อยอดขยายฐานใหม่ด้วยการพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมที่ยกระดับคุณภาพสังคมและการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะสูง

๒.๒ ทฤษฎีการยกระดับระบบฝึกอบรม

งานวิจัยนี้มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยเกี่ยวข้องทางด้านการอบรม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมนำมาแสดงเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรม ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับระบบฝึกอบรม

ทฤษฎีการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการฝึกอบรมและคุณธรรมจริยธรรมรวมไปถึง ด้านจิตวิญญาณความเป็นครูอาจารย์ ซึ่งตรงกับยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพ **ณัฐพงษ์ เพราแก้ว**^{๒๓} ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (๑) เพื่อผลิตและพัฒนาครูผู้สอนในทุกระดับและประเภทการศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ (๒.) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (๓.) เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพและให้ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ

ด้านการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การยกระดับวิถีชีวิตของมนุษย์โดยตรงซึ่งหลักการมากมายสามารถเลือกนำมาไปปฏิบัติได้แก่ **สัญญา สัญญาวิวัฒน์**^{๒๔} หลักพุทธธรรมที่มีแนวทางในการ

^{๒๒} คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (เล่มเดียวกัน) อ้างแล้ว, หน้า ๑๖๓.

^{๒๓} ณัฐพงษ์ เพราแก้ว, การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต, การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑, เอกสาร, ๒๕๖๑, หน้า ๓๑.

^{๒๔} สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และคณะ, การบริหารจัดการแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔.

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความเชื่อที่ว่า ชีวิตคือการศึกษา (Life is education) มีชีวิตอยู่ก็ต้องมีการศึกษาตลอดเวลา คนทุกคนที่เกิดมาต้องได้รับการพัฒนา เมื่อพัฒนาแล้ว จึงจะถือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐอย่างแท้จริง การพัฒนาแนวพุทธนั้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งคนและองค์กร บุคลากรพัฒนาเป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสุข องค์กรเข้มแข็ง การพัฒนาแนวพุทธนั้นจะมุ่งพัฒนาแบบองค์รวม คือ วิถีไตรสิกขา หรือ บทเรียน ๓ เรื่องที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ด้านการลงมือปฏิบัติ **สมชัย จิตสุชน**^{๒๕} หลักทฤษฎีต่าง ๆ ถ้าไม่มีการลงมือปฏิบัติอาจจะทำให้ขาดผลประโยชน์ที่สำคัญเพราะเป็นการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว หากใช้เป้าหมายของการขยายตัวบนฐานความรู้ ระบบสถาบันของเศรษฐกิจไทยน่าจะยังไม่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในกิจกรรมที่จำกัดเพื่อให้เป็นกิจกรรมนำ (leading activities) หรือการเรียนรู้ในวงกว้าง ระบบสถาบันดังกล่าวต้องสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยอาจให้การสนับสนุนทางการเงินและมาตรการที่มิใช่การเงินต่อกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Khan (2009) เพื่อนำไปสู่การยกระดับทางเทคโนโลยี (technological upgrading)

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาทรัพยากรบุคคล **สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)**^{๒๖} วิธีการอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดการยกระดับการเรียนรู้ก็คือการวิจัย ปัจจุบันนี้บุคคลในวงการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจกับการวิจัยมากขึ้น เพราะผลสำเร็จของงานวิจัยสามารถสร้างองค์ความรู้ให้แก่วงการวิชาการ และสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ได้ การทำความเข้าใจปรัชญาการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ การยึดถือจรรยาบรรณการวิจัย และปฏิบัติให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณการวิจัย เป็นสิ่งที่นักวิจัยทุกคนต้องให้ความสำคัญ

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาวิถีชีวิต **คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์**^{๒๗} การยกระดับนอกจากการยกระดับทางด้านการอบรมให้เกิดความรู้ความสามารถแล้ว ยังมีการยกระดับวิถีชีวิตประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเอาใจใส่ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบำรุงรักษาระบบชลประทาน ๓ ลำดับแรก คือ (๑) เจ้าหน้าที่ชลประทานให้บริการปรึกษาคำแนะนำ ในการบำรุงรักษาระบบชลประทาน (๒) กลุ่มผู้ใช้น้ำมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้สมาชิกได้ร่วมปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (๓) เจ้าหน้าที่ชลประทานจัดฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านการบำรุงรักษาระบบชลประทานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้

^{๒๕} สมชัย จิตสุชน, การยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาวของไทย : มุมมองและข้อเสนอแนะเชิงสถาบัน, รายงานการวิจัย สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการสนับสนุนของ ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานการวิจัย, ๒๕๕๗, หน้า ๓๐.

^{๒๖} สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.), คู่มือโครงการฝึกอบรม “นักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่), สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม, งานพัฒนาทรัพยากรบุคคล, ๒๕๖๑, หน้า ๑๐.

^{๒๗} คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสมาคมสภาการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมไทย การสัมมนาผลงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมระดับชาติ ครั้งที่ ๔ ประจำปี ๒๕๕๗ สัมมนา เรื่อง “การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน : สังคมมั่นคง ยั่งยืน” , ๒๕๕๗, หน้า ๕๒๓-๕๒๔.

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบำรุงรักษาระบบชลประทานมีความเข้มแข็งและเกษตรกรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาระบบชลประทานมากขึ้น

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจยุคโลกาภิวัตน์ **สุรชนี เคนสุโพธิ์**^{๒๘} มนุษย์พยายามก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดการยกระดับหลายทาง เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความเป็นอยู่เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมี การเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบันทำให้โลกพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งกว่ากันว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่เกิดความทันสมัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทำให้องค์การต่าง ๆ ไม่ว่าภาครัฐ หือเอกชนต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดผลกระทบต่อนุชย์ในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะตามการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การทางภาครัฐที่มีการดำเนินธุรกิจท่ามกลางการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ในขณะเดียวกันองค์การภาครัฐต้องให้ความสำคัญประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานเช่นเดียวกัน

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์^{๒๙} การฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นบทบาท หน้าที่เร่งด่วน ของผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ต้องหันกลับมาทบทวนและสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถ เพื่อนำมาพัฒนาการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ โดยการเน้นการสร้างทุนมนุษย์ (human capital) ที่จะเป็สิ่งสมององค์ความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การ อันจะนำไปสู่การเป็นองค์การที่มีคุณภาพอันเกิดจากการสร้างคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดขึ้นในองค์กร

ด้านการยกระดับฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร **นัทจิรา อู่วิรัช**^{๓๐} การยกระดับและการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ความเปลี่ยนแปลงทั้ง ภายในนอกและภายในองค์กรยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ผู้บริหารและผู้นาองค์กรจึงมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับขององค์กรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงหรือความท้าทายต่าง อยู่เสมอ ดังนั้นการยกระดับองค์กรจึงเป็นกระบวนการในการพัฒนาในด้านการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพขององค์กรเพื่อให้องค์กรมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร **บุศรา สุทธิวงศ์**^{๓๑} ความสำคัญของการฝึกอบรมแบบ In-house Training การฝึกอบรมนอกจากจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่เหมาะสมแล้วยังมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นวิธีการที่จะช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ (๒) เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาและความสั่นเปลื่อง

^{๒๘} สุรชนี เคนสุโพธิ์, การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ตำราการฝึกอบรม, ๒๕๖๐, หน้า ๒.

^{๒๙} สุรชนี เคนสุโพธิ์, (เล่มเดียวกัน) อ้างแล้ว, หน้า ๒.

^{๓๐} นัทจิรา อู่วิรัช, การยกระดับประสิทธิภาพด้วยหลักการพัฒนาองค์กรและบุคลากร, รายงานผลสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารภาครัฐ, ๒๕๕๗, หน้า ๓.

^{๓๑} บุศรา สุทธิวงศ์, คู่มือการปฏิบัติงานการจัดฝึกอบรม โครงการความร่วมมือกับหน่วยงาน (In-house Training) : สำนักการศึกษาต่อเนื่อง, สังกัดฝ่ายบริหารการฝึกอบรม สำนักการศึกษาต่อเนื่อง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๖๐, หน้า ๒๑.

ในการปฏิบัติงานของบุคลากรอันเกิดจากความไม่เข้าใจ และการทำงานอย่างไม่มีคุณภาพ ขาดทักษะ และ ประสพการณ์ (๓) เป็นกลไกในการบริหารงาน และบริหารคน เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาระบบ โครงสร้าง และกระบวนการทำงาน เป็นต้น

ด้านการยกระดับฝึกอบรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ^{๓๒} การฝึกอบรมจึงเป็นกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีจุดมุ่งหมาย มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาให้บุคลากรได้มีความรู้ ความชำนาญงาน และทัศนคติที่เหมาะสม โดยมีการพิจารณาถึงสาเหตุที่ต้องมีการฝึกอบรมจากปัจจัย ภายนอก (External factor) และปัจจัยภายใน (Internal factor) เช่น สภาพเศรษฐกิจ และนโยบาย ของรัฐ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและแข่งขัน ที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น องค์กรจำเป็นต้องคำนึงถึง คน หรือบุคลากร ว่ามีความรู้ ความสามารถพร้อมแล้วหรือไม่

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ **หน่วยศึกษานิเทศก์** ^{๓๓} แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือ ปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คาปรึกษา ดูแล แนะนำ ทาหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning)

ด้านการพัฒนาผู้เรียนตามระดับ **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ ฯ** ^{๓๔} กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรถนะที่จำเป็น ต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย (๑) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง (๒) การยกระดับการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนากลยุทธ์และการ จัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมี สมรรถนะตามความต้องการของตลาดงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็น ผู้ประกอบการใหม่ได้ เป็นต้น

ด้านการพัฒนามนุษย์ **สมิตร สุวรรณ** ^{๓๕} ในยุคปัจจุบัน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ เป็นต้น มา สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Programmed: UNDP) ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคนของโลก โดยใช้คำว่า “การ พัฒนามนุษย์” หรือ “Human Development” และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ถือ ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered) ซึ่งในรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี

^{๓๒} บุศรา สุทวิชช์, (เล่มเดียวกัน) อ้างแล้ว, ๒๕๖๐, หน้า ๒๒.

^{๓๓} หน่วยศึกษานิเทศก์, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสาร, ๒๕๖๒, หน้า ๔.

^{๓๔} สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน, (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๔, หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

^{๓๕} สมิตร สุวรรณ, **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และ ชุมชนคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ๒๕๕๔, หน้า ๒๕.

๒๕๕๐ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า เป็นการส่งเสริมให้คนมีทางเลือก ในชีวิตมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ มีสุขภาพดีและมีความมั่นคงในชีวิต

ด้านเศรษฐกิจพอเพียง **ปริญญ พิบูลสราวุธ**^{๓๖} เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา การสอนโดยยึดเด็กเป็นจุดศูนย์กลาง ๑) ปลุกฝังคุณธรรม ๒) เรียนรู้จากธรรมชาติ ๓) จัดสภาพแวดล้อม จูงใจ ๔) สร้างจุดเด่นซ่อมจุดด้อย ๕) ฝึกการพึ่งตนเองตามวัย ๖) ใส่ใจนักเรียนเป็นรายบุคคล ๗) นักเรียนมีส่วนร่วม ๘) จินตนาการ ๙) เน้นกระบวนการเรียนรู้ ๑๐) สร้างวินัย ๑๑) เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ๑๒) ทำงานเป็นกลุ่ม ๑๓) จัดกิจกรรมหลากหลาย

ด้านสร้างสังคมสงบสุข **ทงศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข**^{๓๗} แนวทางการสร้างสังคมสุขภาวะสำหรับครูในโรงเรียน (๑) กำหนดนโยบายสุขภาพของโรงเรียน (School Health Policy) มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้เห็นพ้องต้องกันว่าสุขภาพจะเกิดขึ้นได้จากการตัดสินใจร่วมกัน ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ค่านิยม วัฒนธรรม บริการต่าง ๆ การทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่สุขภาพ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและน่ารื่นรมย์ (๒) การมีส่วนร่วม กำหนดให้ครูเข้าร่วมโครงการฯ ตามความสมัครใจ และมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation)

ด้านการฝึกอบรมการเรียนรู้ **สถาบันพัฒนาข้าราชการ ฯ**^{๓๘} การเรียนรู้และพัฒนาจากการฝึกอบรม (Training) ที่เป็นการอบรมอย่างเป็นทางการทั้งรูปแบบ Classroom training และ E – Learning (ที่เป็นหลักสูตรฝึกอบรม) การสัมมนา (Meeting/Seminar) และการให้ทุนการศึกษา (Scholarship) รูปแบบการเรียนรู้จะเป็นสัดส่วน ๑๐% จากภาพรวมของการพัฒนาทั้งหมด เพราะเชื่อว่าการที่คนเราจะได้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ ต้องมีการพัฒนาด้วยวิธีอื่นเพิ่มเติมจากการฝึกอบรม ทั้งนี้ต้องพิจารณาว่าหัวข้อความรู้เรื่องใดที่ยังจำเป็นต้องพัฒนาด้วยการฝึกอบรมก็ต้องคงไว้ แต่อาจลดการบรรยาย เพื่อเพิ่มการพัฒนาด้วยรูปแบบอื่น

ด้านการฝึกอบรมพัฒนาชุมชน **ปกรณ์ ปรียากร**^{๓๙} หลักการพัฒนาชุมชนที่นักพัฒนาชุมชนนำมาใช้ในประเทศไทย นอกจากยึดถือหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติแล้ว ยังได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของสังคมไทย ซึ่งมีหลักการสำคัญ ดังนี้ (๑) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอนคือ ร่วมศึกษา ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตาม

^{๓๖} ปริญญ พิบูลสราวุธ, เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๑), หน้า ๑๕, ๓๕.

^{๓๗} ทงศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข และคณะ, คู่มือการสร้างสังคมสุขภาวะสำหรับครูในโรงเรียน, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๓, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๓๘} สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร, คู่มือการพัฒนาแบบ 70 : 20 : 10 Learning Model ตามแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕), ๒๕๖๑, หน้า ๑๒.

^{๓๙} ปกรณ์ ปรียากร, การวางแผนการวิเคราะห์และแนวทางการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จ, คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, [แหล่งข้อมูล]http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure/docs_procedure/200_1530261702.pdf. (เข้าถึง ๗ ธันวาคม ๒๕๖๕), หน้า ๔๕.

ประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลของการพัฒนา ทั้งในรูปของบุคคล กลุ่มและองค์กรอย่างแท้จริง และด้วยความสมัครใจ

ด้านการฝึกอบรมปรับปรุง **สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา**^{๔๐} แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นไปเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการฝึกอบรมตาม หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมที่ได้กำหนดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรได้ทราบสถานภาพที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา รวมถึงการยกระดับคุณภาพตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๒ นวัตกรรมระบบการสอน (Instructional Innovation)

นวัตกรรมทางการศึกษา คือ การสร้างสื่อใหม่ที่ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนได้ง่าย เห็นได้จริงในการใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้ประโยชน์ในการเรียนสูงสุด เป็นได้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เน้นนวัตกรรมที่มีลักษณะมีความน่าสนใจ เช่น มีการใช้เกมและภาพประกอบเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยตนเอง มีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน นวัตกรรมควรเข้าใจวิธีการใช้ได้ง่าย เพื่อง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียนและสะดวกแก่ครูที่ไม่ชำนาญด้านนวัตกรรมง่ายต่อการเตรียมการและสะดวกในการทำวิจัยเพราะครูมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีควรช่วยเสริมแรงจูงใจในการเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเข้าใจบทเรียนได้เร็วและจดจำได้หากเป็นสื่อออนไลน์จะสามารถเข้าถึงนักเรียนในยุคปัจจุบันได้ดีกว่าสื่อที่เป็นสิ่งของครุมี^{๔๑}

แนววิธีการสอนของพระพุทธเจ้า หรือ พุทธวิธีในการสอนก่อนอื่นผู้ที่สอนจะต้องมีคุณสมบัติของผู้สอน^{๔๒} แสดงตามแนวพุทธคุณ และเห็นควรแยกเป็น ๒ ส่วน คือ เป็นคุณสมบัติที่ปรากฏออกมาภายนอก อันได้แก่บุคลิก-ภาพอย่างหนึ่ง และคุณสมบัติภายใน อันได้แก่คุณธรรมต่าง ๆ อย่างหนึ่ง ก. บุคลิกภาพ ทรงมีลักษณะสง่างามแห่งพระวรกาย พระสุรเสียงที่ไพเราะน่าฟัง และพระบุคลิกลักษณะอันควรแก่ศรัทธาปสาทะทุกประการ ๑. ทรงมีพระมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ประการ และอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ มีพระวรกายสง่างาม อย่างที่มีผู้ชมว่า “พระสมณโคดม มีพระรูปร่าง น่าดู น่าเลื่อมใส พระมีฉวีวรรณผุดผ่องยิ่งนัก วรรณะและพระสรีระดุจดังพรหม น่าดู น่าชมหนักหนา”

^{๔๐} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมการประเมินประสิทธิผล และความคุ้มค่าการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๑), เอกสาร, ๒๕๕๕, หน้า ๓๘-๓๙.

^{๔๑} อัจฉรา ประเสริฐสินและคณะ, การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู, วารสาร บรรณศาสตร์ มศว., ๑๐ (๒) (กรกฎาคม – ธันวาคม): ๒๕๖๐, หน้า ๗๘-๘๙.

^{๔๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, พิมพ์เป็นธรรมทาน, (กรุงเทพมหานคร: วัดญาณเวศกวัน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐.

๒.๒.๓ การนำนวัตกรรมระบบการสอนไปใช้

ทิสนา แชมมณี^{๔๓} การนำนวัตกรรมการสอนไปใช้ในแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้

๑. เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากจนเกินไป ใช้ง่าย ใช้สะดวก
๒. เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเยอะเกินไป
๓. เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป อำนวยความสะดวกในการใช้งาน
๔. เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนบริบทเดิมมากนัก
๕. เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก
๖. เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน

๒.๒.๔ นวัตกรรมระบบการสอนในปัจจุบัน

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ^{๔๔} การที่จะพัฒนาการศึกษาทั้งระบบโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาซึ่งหมายถึงการทำให้ใหม่ สร้างใหม่หรือการดัดแปลงจากสิ่งใด ๆ แล้วทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดผลต่อการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียนนั้นต้อง ประกอบด้วยสิ่งที่ทำขึ้นขึ้นใหม่เป็นที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุง พัฒนา แก้ไขปัญหา การศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การบริหารการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการสอนและการ ประเมินผล ทั้งนี้ จากมาตรา ๖๗ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒ ที่ได้มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คือ การที่รัฐส่งเสริมให้มีการพัฒนาการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่มีคุณค่า จึงได้มีการพัฒนานวัตกรรม การศึกษาที่จะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทั้งในรูปแบบการศึกษา วิจัย การทดลอง ปัจจุบัน นวัตกรรมที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับนวัตกรรมด้านสื่อการเรียนการสอนเท่านั้น ในความเป็นจริงยังมีนวัตกรรมการศึกษา ด้านอื่นๆ เช่น นวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการ วัดและประเมินผล และด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น โดยต้องมีการพัฒนาร่วมกัน มีการผสมผสานซ้อนทับกันในเรื่อง บางประเด็นเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นวัตกรรมการศึกษาที่ยังคงถือว่าเป็น นวัตกรรมในปัจจุบันแม้ว่าจะมีการนำมาใช้ในการศึกษาอย่างแพร่หลายแต่ได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์แวดล้อมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ได้แก่

๑. การเรียนทาง อิเล็กทรอนิกส์ หรือ e- learning ซึ่งเป็นนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนใช้ การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์เครือข่าย

^{๔๓} ทิสนา แชมมณี, ศาสตราจารย์, องค์กรความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๔๑๙-๔๒๐.

^{๔๔} วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ, นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะ เพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ ๒๑, วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก, ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม): ๒๕๕๙, หน้า ๕๕-๗๘.

อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กสทราเน็ต หรือ ทางสัญญาณโทรศัพท์ หรือสัญญาณดาวเทียม และใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน การสอนบนเว็บ การเรียนออนไลน์ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งยังคงนับว่าเป็น นวัตกรรมการศึกษาเพราะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒. ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่จำลอง แบบเสมือนจริง เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทั่วโลกให้ความสนใจและจะขยายตัวมากขึ้น การเรียน การสอนในระบบนี้อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมและเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นหลัก เป็น การศึกษาทางไกลที่ผู้เรียนจะเรียนที่ไหนก็ได้

๓. เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Networking) เป็นสังคมที่มีการเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างเครือข่ายด้วยระบบออนไลน์เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มทางสังคมในกลุ่มที่มีความ สนใจหรือมีกิจกรรมร่วมกัน จุดเด่นคือช่วยเรื่องการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ได้ในวงกว้าง หลายรูปแบบ ทั้งข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วและตลอดเวลา ปัจจุบัน นำมาใช้ในด้านการศึกษากิจการการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสาร เป็นการเสริมพลังในการเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

๔. หุ่นยนต์ช่วยสอนหรือหุ่นยนต์อัจฉริยะ เป็นนวัตกรรมการศึกษาในการแก้ปัญหา การขาดแคลนผู้สอนในบางพื้นที่ หรือในบางสาขาวิชาที่มีความซับซ้อน วิชาที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ หรือ วิชา ภาษาที่ต้องใช้เจ้าของภาษา

๕. สื่อการเรียนรู้สามมิติเสมือนจริง (Virtual Reality) เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสัมผัสประสบการณ์เสมือนจริงจากมุมมองของผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นการส่งผ่านการเรียนรู้แบบสามมิติเสมือนจริงจากสถานที่และสภาพแวดล้อมจริงแบบออนไลน์ เป็นการกระตุ้นผู้เรียน ลดอุปสรรคด้านการเดินทาง ระยะทางและเวลาได้

๖. ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นนวัตกรรมการศึกษาในด้านการจัดการ เรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนบางส่วนที่ถูกดึงไปทำกิจกรรมอื่นจนไม่สามารถเข้า ห้องเรียนในชั้น ปกติได้ครบถ้วน เช่น นักกีฬา นักดนตรี นักแสดง หรือผู้ที่ทำงานนอกเวลา โดยใช้ แนวคิดการเลือก เทคโนโลยีที่นำมาใช้กับผู้เรียนให้สามารถเรียนได้ในเวลาว่าง เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวเชื่อม เช่น อีเมลจากผู้สอน เป็นต้น

๗. โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) เป็นแนวคิดที่กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม

๘. โครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อม (Eco-school) เป็นการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อ สิ่งแวดล้อม มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนของโรงเรียน เป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและของโลก และพร้อมที่จะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนของโรงเรียนเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและของโลก ส่งเสริมให้สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนคิดค้นนวัตกรรมใน การจัดการและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพร้อมเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการอนุรักษ์และ พัฒนา

สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสังคมไทยปัจจุบันได้มีการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา ทั้งในรูปแบบสื่อ การเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพการณ์กับท้องถิ่นเพื่อให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคม การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นเพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามปรัชญาแนวคิดที่มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถตามสติปัญญาของแต่ละคน โดยผ่านสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้สอน ให้ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างวิธีการเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๒.๕ นวัตกรรมระบบการสอนเพื่อทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ^{๔๕} อย่างไรก็ตามการที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความคิด ความรู้และทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวที่เหมาะสมในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้ นวัตกรรมการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและได้ผลอย่างยั่งยืนนั้นต้องมีการปฏิรูป การศึกษาทั้งระบบโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการบริหารจัดการอย่างครบวงจรโดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายว่าจะให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างไรบ้าง โดย ทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อที่จะร่วมกัน พัฒนาควบคู่กันไปในทุกด้านเพื่อให้เกิดพลังทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ที่จะสามารถผลักดันและนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งองค์กรรวม โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมศึกษามาพัฒนาปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

นวัตกรรมด้านหลักสูตร ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลาย มีลักษณะเป็นสหวิชา (Multidisciplinary) เพราะโลกที่ซับซ้อน ทำให้ไม่สามารถใช้ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งมาแก้ปัญหาได้ หลักสูตรจะเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพราะเป็นการสรุปแนวคิดรวบยอด ของปรัชญา หลักการและโครงสร้างทางการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาไป ทางไหน อย่างไรและจะเกิดผลอะไร ผู้สอน ผู้เรียนต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง ในสถาบันการศึกษา ควร มีการพัฒนาเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการที่เป็น STEM (Science Technology Engineering Mathematics) PPE (Philosophy Politics and Economics) หลักสูตรแบบเน้นสมรรถนะ หลักสูตรแบบสืบค้น หลักสูตรแบบเน้นการวิจัยและกิจกรรม หลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเช่นหลักสูตรเฉพาะผู้มีความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิชาชีพสามารถพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันเพื่อเป็นการเสริมให้กับผู้ที่มีอาชีพแล้ว ผู้ที่ต้องการเสริมความรู้ ผู้ประกอบการที่ต้องการเทคนิคเทคโนโลยี วิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตร

^{๔๕} วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ, (เล่มเดียวกัน) อ้างแล้ว, หน้า ๕๕-๗๘.

เฉพาะวิชาชีพ เช่น หลักสูตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ หลักสูตรการประกอบอาหาร หลักสูตรวิชาชีพที่
 บริการธุรกิจ หลักสูตรวิชาชีพการนวด เป็นต้น

นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นการใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและ
 คิดค้นพัฒนา วิธีสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การวิจัยในชั้นเรียน
 เน้นการเรียนรู้เพื่อ แก้ปัญหาไม่เน้นการจดจำข้อมูลฝึกทักษะให้ผู้เรียนรักในเรื่องราว การค้นคว้า
 หาความรู้ รู้จักการ ประเมิน ตีความ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเอามาใช้ด้วยตนเอง สามารถอธิบาย ถ่าย
 โอนใช้งานได้ มีผลการ วิจัยมากมายหลากหลายในทุกระดับโดยเฉพาะผลงานวิจัยในระดับ
 บัณฑิตศึกษา ด้านครุศาสตร์ ศิษศาสตรที่คิดค้นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การพัฒนา
 โปรแกรมสำเร็จรูป คู่มือ กิจกรรม คู่มือการจัดการเรียนรู้ การสอนแบบศูนย์การเรียนการใช้
 กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หลักสูตร อบรมต่าง ๆ เป็นต้น

นวัตกรรมด้านสื่อการสอน จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
 คอมพิวเตอร์เครือข่าย และเทคโนโลยี โทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของ
 เทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ใน การผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย
 คอมพิวเตอร์ ตัวอย่าง นวัตกรรมสื่อการสอน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย การ
 ประชุมทางไกล ชุดการสอน วัสดุทัศนแบบมีปฏิสัมพันธ์นวัตกรรมด้านการประเมินผลควรทำการรื้อล้าง
 ระบบการวัดผลประเมินผล ที่เน้นการจดจำเนื้อหาเป็นหลัก เพราะเป็นวิธีที่ล้าหลัง ควรใช้วิธีการ
 ประเมินการปฏิบัติงานหรือการ ประเมินการ ทำงานตามสภาพจริง ในระดับชั้นเรียนสถานศึกษาและ
 เขตพื้นที่การศึกษา ส่วนการ ประเมินผลผู้เรียน ควรประเมินความเข้าใจ ในเรื่องที่สำคัญ เช่น การ
 อ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และความเข้าใจเชิงลึก ไป
 แก้ปัญหาที่เผชิญในชีวิตจริงได้ (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, ๒๕๕๖) และ เน้นการประเมิน
 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินอย่าง สร้างสรรค์สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
 (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้
 สารสนเทศมา ช่วยในการบริหารจัดการเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษา ให้มีความรวดเร็วทัน
 เหตุการณ์ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา อาจารย์และบุคลากร
 ในสถานศึกษา ด้านการเงินบัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการระบบที่สมบูรณ์ มีความ
 ปลอดภัยของ ข้อมูลสูง นอกจากนั้นในส่วนของระดับนโยบายควรปรับระบบการบริหารจัดการจาก
 ส่วนกลาง กระจายอำนาจการบริหาร อำนาจความรับผิดชอบให้ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
 ผู้ชำนาญการ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง นักธุรกิจ ศิษย์เก่า ฯลฯ เข้าร่วมบริหารจัดการร่วมรับผิดชอบมาก
 ขึ้นกว่ารูป แบบเดิม ๆ โดยมีระบบการคัดเลือก การประเมินผลงานแบบ ๓๖๐ องศาที่มีความเป็นอิสระ
 คล่องตัวบน เกณฑ์มาตรฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อม ส่งเสริมการบริหารงานแบบมี
 ส่วนร่วมแบบ ประชาธิปไตย และเปิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

นวัตกรรมด้านประสบการณ์ **น้ำทิพย์ วิภาวิน**^{๔๖} ประสบการณ์ฝึกอบรม นวัตกรรมมีหลายระดับได้แก่ การสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือการปรับปรุงสิ่งเดิมให้ดีขึ้นเพื่อให้ เกิดผลิตภัณฑ์กระบวนการ หรือบริการใหม่หรือการพัฒนาสิ่งใหม่ที่น่าไปใช้ในหนทางอุตสาหกรรมได้ ปัจจัยขององค์การที่ไม่สามารถสร้างนวัตกรรมได้ เกิดจากการขาดสารสนเทศ ขาดความรู้ในการสร้าง ความคิด (ซึ่งเป็นปัญหาของการไม่อ่านและการไม่เรียนรู้เพิ่มเติม) ขาดความเข้าใจในวัฏจักรการ พัฒนานวัตกรรม ขาดการสื่อสารภายในองค์กร ขาดการพัฒนาทักษะเชิงรุกในการทำงานของบุคลากร ปัญหาการทำงานที่มากเกินไป และโครงสร้างองค์กรที่ไม่เอื้อและไม่ชัดเจนต่อการสร้างนวัตกรรม การ ขาดกระบวนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนสารสนเทศการไม่ใช้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสังคมความรู้

๒.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรม

ในส่วนนี้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นผลงานการเขียน ที่ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ในที่ต่าง ๆ ซึ่งได้นำมาเสนออ้างอิง ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ งานวิจัยการยกระดับระบบฝึกอบรม

การจัดทำโครงการมีความหมายและความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเริ่มต้น ของการกิจกรรมทั้งหมด ควรจะต้องมีการวางแผนในจัดทำโครงการที่เป็นระบบ

กุลธิดา นกุลธรรม และคณะ^{๔๗} วิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการฝึกอบรม ของครูในโรงเรียนเขตภาคกลางตะวันตก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมของ บุคลากรครู ในเขตภาคกลางตะวันตกการจัดการฝึกอบรมในหัวข้อที่เหมาะสมแก่ความต้องการของผู้ที่ ได้รับการอบรมกลุ่มตัวอย่างกับครูในโรงเรียนเขตภาคกลางตะวันตก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา พบว่า การฝึกอบรมจึงเน้นไปที่กระบวนการให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันจะเป็นผลทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดว่าจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจทักษะ และทัศนคติ ในเรื่อง ใดบ้าง โดยเทคนิค และวิธีการอย่างไร และจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด จึงจะทำให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามวัตถุประสงค์

^{๔๖} น้ำทิพย์ วิภาวิน, **ความรู้และนวัตกรรม : ประสบการณ์จากประเทศฟินแลนด์** ณ Department of Information Studies and Interactive Media, University of Tampere, Finland, รายงานการฝึกอบรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓, หน้า ๒๒.

^{๔๗} กุลธิดา นกุลธรรม และคณะ, **การศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของครูในโรงเรียนเขตภาค กลางตะวันตก, คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วช. กำแพงแสน, ๒๕๕๔, หน้า ๔.**

สมชัย จิตสุชน^{๔๘} วิจัยเรื่อง การยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาวของ ไทย: มุมมองและข้อเสนอแนะเชิงสถาบัน กล่าวถึงธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นให้กลไกตลาดทำงานได้ อย่าง ค่อนข้างเสรี ซึ่งเป็นยุทธวิธีที่หลายประเทศที่เคยยากจนใช้และประสบความสำเร็จในการ ยกระดับเป็นประเทศ รายได้ปานกลางได้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย จีน อินเดีย และประเทศเกิดใหม่ (emerging economies) ในหลาย แห่งทั่วโลก มาตรการตามแนวทาง MEG ประกอบด้วยการยกเลิก ข้อจำกัดของตลาด การลดบทบาทภาครัฐในการ ผลิตสินค้าเอกชน การเปิดประเทศเพื่อการค้า การ ลงทุน และการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีกับต่างประเทศ

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้มีทักษะและเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การจัดการฝึกอบรมประชาชนเป็นหนึ่งในหลาย กิจกรรม ผู้รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชาชนในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม การฝึกอบรมประชาชนมีวิธีการตามขั้นตอน^{๔๙}

ชัยยุทธ กลีบบัว^{๕๐} วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมสำหรับ นิสิตนักศึกษาผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การส่งเสริมการยืดหยุ่นทางความคิดเป็นฐาน การสร้างพื้นที่ปลอดภัย เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมและ การยืดหยุ่นทางความคิด หากนิสิตไม่กล้าแสดงความคิด ตอบคำถาม แสดงความเห็นต่าง หรือรู้สึกไม่ ปลอดภัยหากต้องแสดงความคิดเห็นออกไป เช่น กลัวคนอื่นมองตนเองโง่งที่ไม่รู้กลัวอาจารย์ดุด่า เขินอาย หากตอบคำถามผิดไป ประกอบกับในบริบทของสังคมไทยนิสิตจะไม่ค่อยกล้าตอบคำถามหรือ แสดงความคิดเห็นที่ต่างจากอาจารย์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้ปัจจัยเหล่านี้ยิ่งไปขัดขวางกระบวนการ เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ใ้หยุดชะงัก โดยเฉพาะการแสวงหาโอกาสในการพัฒนาผลงานและการผลิต ความคิด

กนกวรรณ ปิ่นแก้ว^{๕๑} วิจัยเรื่อง การหาความต้องการในการฝึกอบรม พบว่า งาน ศึกษาเรื่อง การหาความต้องการในการฝึกอบรม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหา ความต้องการในการฝึกอบรมในฝ่ายฝึกอบรมขององค์กรแห่งหนึ่ง และนำเสนอแนวทางส่งเสริมการ ฝึกอบรมให้กับฝ่ายฝึกอบรมในองค์กรแห่งหนึ่ง งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รายบุคคล (In-Depth Interview) ซึ่งแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่ม

^{๔๘} สมชัย จิตสุชน, การยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาวของไทย: มุมมองและ ข้อเสนอแนะเชิงสถาบัน, สถาบันการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการวิจัย, ๒๕๕๗, หน้า ๑๙.

^{๔๙} สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชาชน ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงาน กศน., สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารคู่มือ, ๒๕๕๙, หน้า ๔.

^{๕๐} ชัยยุทธ กลีบบัว, กลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษาผ่านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การส่งเสริมการยืดหยุ่นทางความคิดเป็นฐาน, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, ๒๕๖๓, หน้า ๑๖๖.

^{๕๑} กนกวรรณ ปิ่นแก้ว, การหาความต้องการในการฝึกอบรม, การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, ปีการศึกษา ๒๕๖๑, หน้า ๔๘.

ผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มลูกค้าภายใน และกลุ่มลูกค้าภายนอก โดยกลุ่มผู้บริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานองค์กร ผู้จัดการฝ่ายฝึกอบรม กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้าอาวุโส เจ้าหน้าที่อาวุโส เจ้าหน้าที่ กลุ่มลูกค้าภายในและกลุ่มลูกค้าภายนอก รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล ๒๖ คน ด้วยระยะเวลาการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๔-๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒ รวมระยะเวลา ๑๘ วัน จากนั้นเป็นขั้นตอนการถอดบทสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

กาญจนา คงสงคราม^{๕๒} วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Training the Trainer, การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมจากการที่ผู้วิจัยจัดกระบวนการอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับผู้อบรม ซึ่งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๓๐ คน พบว่ารูปแบบที่อบรมใช้ระยะเวลาในการอบรมนาน หัวข้อการอบรมไม่สอดคล้องกับความรู้พื้นฐานของครูที่เข้ารับการอบรม ทั้งนี้เนื่องจากครูที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ด้านหลักสูตรและการวิจัย แต่ยังขาดทักษะทางด้านการเรียบเรียงเนื้อหาในการทำบทเรียนเรื่อง และการพัฒนาหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Desktop Author และในการออกแบบรูปการอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความรู้พื้นฐานของครูที่เข้ารับการอบรม เพื่อให้ครูที่เข้ารับการอบรมแล้วสามารถนำไปขยายผลต่อได้ และให้เป็นไปตามเป้าหมายของการอบรม

เสาวภา ปัญจจริยะกุล^{๕๓} วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, มีวัตถุประสงค์เพื่อ รายงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนวิจัย จากกองทุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ๕ ปี ที่คงสภาพการเป็นนักศึกษาภาคปกติ รวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม พบว่า ผลของการจัดทำเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีองค์ประกอบ ๗ ประการ คือ ๑) หลักการและเหตุผล ๒) วัตถุประสงค์ ๓) โครงสร้างของหลักสูตร ๔) แนวทางการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ๕) สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม ๖) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม และ ๗) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

^{๕๒} กาญจนา คงสงคราม, การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Training the Trainer, The Development of a Training Model Using a Training the Trainer, บทความวิจัย วารสารวิชาการ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน): ๒๕๕๗, หน้า ๗๗.

^{๕๓} เสาวภา ปัญจจริยะกุล, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, รายงานวิจัยได้รับการสนับสนุนจากทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี ๒๕๖๐, รายงานการวิจัย ๒๕๖๑, หน้า ๕๓, ๕๔.

ศกุนตลา ทานอก^{๕๔} วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานราชการ, กล่าวถึงกระบวนการฝึกอบรม โดยแบ่งกระบวนการฝึกอบรมเป็น ๔ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

การฝึกอบรมภาคทฤษฎี

ขั้นที่ ๑ การวิเคราะห์ตนเอง (Self Analysis) เป็นกระบวนการเป็นการวิเคราะห์ตนเองว่า ตนเองมีความรู้ ความสามารถหรือมีศักยภาพพิเศษในด้านใด และยังขาดความรู้ ทักษะและความชำนาญด้านใดที่ต้องหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อกำหนดแนวคิดและวางแผนในการพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ ๒ การเพิ่มเติมความรู้ (More Knowledge) เป็นกระบวนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ที่ยึดผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมดังนี้ การประชุมปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การระดมสมอง การอภิปราย การฝึกอบรมพร้อมใช้กับการปฏิบัติงาน การบรรยาย ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การฝึกอบรมภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ ๓ การนำสู่การปฏิบัติ (Practice) เป็นกระบวนการพัฒนาให้พนักงานราชการที่เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้จากการฝึกอบรมภาคทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงตามหน้าที่ ณ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดที่สังกัด โดยใช้วงจร PDCA ดังนี้

๑) การวางแผน (P) เป็นกระบวนการให้พนักงานราชการได้วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเอง แล้วจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่

๒) การปฏิบัติ (D) เป็นกระบวนการให้พนักงานราชการได้ลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งงานตามบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย

๓) การตรวจสอบ (C) เป็นการประเมินการทำงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หรือมีเรื่องอะไรปฏิบัติได้ตามแผน มีเรื่องอะไรไม่สามารถปฏิบัติตามแผน หรือปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล

๔) การปรับปรุงแก้ไข (A) เป็นการลงมือแก้ไขปัญหาหรือความบกพร่องที่พบในการปฏิบัติงาน หรือพัฒนาสิ่งที่ติดอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ทั้งกระบวนการ ผลการทำงาน

ขั้นที่ ๔ การพัฒนานวัตกรรมในการทำงาน เป็นกระบวนการให้พนักงานราชการได้พัฒนาสิ่งใหม่ที่จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วกว่าเดิม

จตุรงค์ นภธร^{๕๕} วิจัยเรื่อง โครงการเรื่องกลยุทธ์และแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้สูงวัยในองค์กร, กล่าวถึงกลยุทธ์หลักในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่ม

^{๕๔} นางศกุนตลา ทานอก, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานราชการ, สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัย ๒๕๕๘-๒๕๖๐, หน้า ๑๔.

^{๕๕} จตุรงค์ นภธร, โครงการเรื่องกลยุทธ์และแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้สูงวัยในองค์กร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ๒๕๖๓, หน้า ๔๑.

ชัยบุรณ์ บราเดอร์ คือ การสร้างองค์การให้เป็นองค์การแห่งความสุขตามหลัก ๘ ประการ คือ สุขทางกาย (Happy Body) สุขทางหัวใจ (Happy Heart) สุขจากการพักผ่อน (Happy Relaxtion) สุขทางสมอง (Happy Brain) สุขทางจิตวิญญาณ (Happy Soul) สุขทางการเงิน (Happy Money) สุขทางครอบครัว (Happy Family) และสุขทางสังคม (Happy Society) นอกจากนั้น กลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอีกกลยุทธ์หนึ่งก็คือ การให้ความสำคัญกับพนักงานสูงวันในองค์การ

สำราญ กำจัดภัย^{๕๖} วิจัยเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำรูปแบบพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัด “ครูราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต ๑, จากสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดของผู้เรียนดังกล่าวจะเห็นว่าผู้มีส่วนสำคัญในการฝึกทักษะและกระบวนการคิดให้กับผู้เรียนคือ “ครูผู้สอน” ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะของครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดของผู้เรียนต้องกระทำอย่างมีระบบจริงจังและต่อเนื่องและต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายเช่น อาจารย์ คณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อาจต้องทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด หรืออาจเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษาอาจต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ในขณะเดียวกันทั้งครูผู้สอนตลอดจนผู้บริหารก็ต้องเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดใช้กระบวนการคิดตลอดเวลาโดยครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระจำเป็นต้องสอดแทรกทักษะการคิดกระบวนการคิดในวิชาของตนตลอดการเรียนการสอนเป็นต้น

กมล โพธิเย็น^{๕๗} วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักศึกษาวิชาชีพรู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างมากมาย ความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นบุคคลจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อที่จะสามารถคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ตลอดจนการพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

^{๕๖} สำราญ กำจัดภัย และคณะ, การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำรูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัด “ครูราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต ๑, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, รายงานวิจัย ๒๕๕๓, หน้า ๗๕.

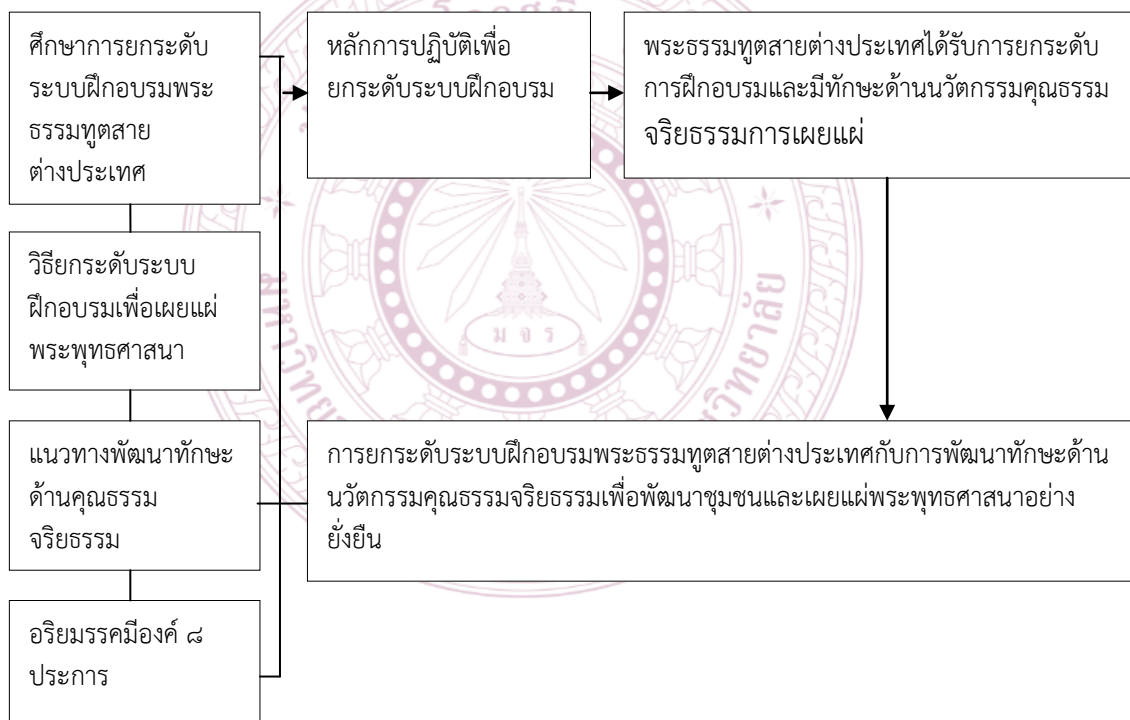
^{๕๗} กมล โพธิเย็น, แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักศึกษาวิชาชีพรู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, รายงานการวิจัย, พ.ศ. ๒๕๖๓.

๒.๓.๒ กรอบแนวความคิดของการวิจัย

แนวคิดการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ แนวคิดการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม แนวคิดการนำเสนอการพัฒนาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ตามแนวทางทฤษฎีทางสายกลางหลักพุทธธรรมอริยมรรคมีองค์ ๘

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑
แผนภาพความสัมพันธ์ตัวแปร

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย “การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน” เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสงฆ์ผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) วิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาและจัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่การวิจัย
- ๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๔ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๘ สรุปกระบวนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากพระสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสาย ต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการวิเคราะห์และ จัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ โดยมีการศึกษาใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) เพื่อค้นหาระบบการฝึกอบรม พระ ธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและ เผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๒) ศึกษาเชิงภาคสนาม โดยการแจกแบบสอบถาม ตั้งคำถามเชิงคุณภาพแบบปลายเปิด สัมภาษณ์ พระสงฆ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยธรรมทูต กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๑) กิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมพระธรรมทูต

๒.๑.๑) กิจกรรมเกี่ยวกับ ศาสนพิธีการ ฯลฯ รับฟังการบรรยายจากวิทยากรที่ได้รับการเชิญมาถวายความรู้ เป็นการเริ่มต้นก่อนกิจกรรมภาคสนาม

๒.๑.๒) กิจกรรมภาคสนามเกี่ยวกับสาธารณูปการ ได้แก่ การก่อสร้างศาสนสถาน การซ่อมแซมศาสนสถาน การออกแบบการก่อสร้าง เป็นต้น ในระยะเวลา ๑ เดือน

๒.๑.๓) กิจกรรมภาคสนามเกี่ยวกับการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ในระยะเวลา ๑ เดือน

๒.๑.๔) กิจกรรมภาควิชาการภายหลังเสร็จสิ้นจากกิจกรรมภาคสนาม ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา ในระยะเวลา ๑ เดือน

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม การวิจัยมีข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยมาก่อนแล้ว ด้วยการอบรม บรรยาย ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศนั้น สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ สถานที่สำหรับเปิดโครงการ ฯ และจัดกิจกรรมระหว่างการอบรมภาคสนาม ซึ่งแบ่ง ออกเป็น ๓ สถานที่ใหญ่ ๆ ได้แก่

๓.๒.๑ สถานที่อบรมภาควิชาการ/พิธีการ

๑. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต. ลำไทร อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านอบรมภาควิชาการ รายละเอียด ได้แก่

๑.๑ ใช้อาคารหอประชุม มวก ๔๘ พรรษา สำหรับเปิดโครงการอบรม ฯ

๑.๒ ใช้ห้องประชุมเจียเตอร์ โซน ซี อาคารเรียนรวม สำหรับจัดกิจกรรม

๑.๓ ใช้ลานโพธิ์เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาคค่ำ

๑.๔ ใช้อาคารหอฉันสำหรับ ฉันทภัตตาหาร เข้า-เพล และต้อนรับอาคันตุกะชาวต่างประเทศในวันสำคัญ

๑.๕ ใช้อาคารหอวิปัสสนากรรมฐาน เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาค เข้า ค่ำ และจัดกิจกรรมและพิธีการที่เกี่ยวข้อง

๑.๖ ใช้อาคารหอสมุดนานาชาติเป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาค เข้า ค่ำ

๑.๗ ใช้อุโบสถกลางน้ำ วัดมหาจุฬาราชูทิศ เป็นสถานที่ทำวัตรสวดมนต์ ฟังพระปาติโมกข์ในวันพระ แรม ๑๕ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ

๑.๘ ใช้อาคารหอระไตรปิฎกเป็นสถานที่ทำวัตรสวดมนต์ในวันสำคัญ

๑.๙ ใช้อาคารเรียนรวมเป็นสถานที่จัดกิจกรรมและสวดวัดความรู้ผู้เข้ารับฝึกอบรม

๓.๒.๒ สถานที่อบรมภาคสาธารณูปการ

๑. ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาจุฬาราม (มจร) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

๑.๑ ใช้ลานธรรมเป็นสถานที่จัดกิจกรรมทุกอย่าง เช่น ทำวัตรสวดมนต์ เข้า-ค้ำ ฝึกอบรม ฟังการบรรยายจากวิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมา

๑.๒ ใช้อาคารสถานที่ เช่น อุโบสถ ศาลาปฏิบัติธรรมเตชไกรสิทธิ์ สำหรับจัดกิจกรรมประจำกลุ่มหมุนเวียนไปตามวันเวลาในแต่ละวัน

๑.๓ ใช้บริเวณราวป่ารอบ ๆ ลานธรรม ด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก สำหรับเป็นสถานที่อยู่พำนักพักพาทอาศัย ปฏิบัติสมณธรรม วิปัสสนากรรมฐาน

๑.๔ ใช้ลำธาร ลำคลองที่ไหลผ่านตามธรรมชาติ สำหรับจัดกิจกรรมด้านการจัดทำฝายน้ำล้น หรือฝายมีชีวิต เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับการเกษตร

๑.๕ ใช้หมู่กุฏิกรรมฐาน ณ บริเวณด้านทิศตะวันออก สำหรับกิจกรรมด้านสาธารณูปการ เพื่อหาทางซ่อมแซมให้ดีกว่าเดิม

๓.๒.๓ สถานที่อบรมภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๑. ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการอบรมภาคปฏิบัติ เช่น

๒. ใช้อาคารหอประชุม พร รัตนสุวรรณ เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

๓. ใช้อาคารหอฉัน จันทรศุภฤกษ์ เป็นสถานที่ฉันภัตตาหาร เข้า-เพล

๔. ใช้อาคารหอสมุดพระธรรมคัมภีร์ เป็นสถานที่ ทำวัตร สวดมนต์ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ และจัดกรรมที่เกี่ยวข้อง

๕. ใช้บริเวณป่าทุกส่วนในการอยู่พักปักกลด จำวัด ของผู้เข้าอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูต ตั้งแต่กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๘ โดยได้รับการดูแลและอำนวยความสะดวก ในด้านการอุปถัมภ์เกี่ยวกับภัตตาหารประจำวัน จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตลอดระยะเวลาที่มีกิจกรรมทำการอบรม

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการศึกษาภาคสนาม โดยการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน มีการลงภาคสนามร่วมกิจกรรมกับพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตลอดโครงการ จึงสามารถกำหนด แนวทางการศึกษาได้ โดยกำหนดขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและให้สัมภาษณ์ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เลือกเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๙ รูป โดยผู้ข้อมูลสามารถกรอกแบบสอบถามจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งประกอบด้วย

๑.๑ พระสงฆ์ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการ ฯ จำนวน ๒๙ รูป/คน

โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งผู้วิจัยดูแลรับผิดชอบ ๒ กลุ่ม จากผู้เข้าอบรมทั้งหมด ๘ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๗ จำนวน ๑๕ รูป/คน และกลุ่มที่ ๘ จำนวน ๑๔ รูป/คน รวมเป็น ๒๙ รูป/คน (ส่งแบบสอบถาม ๒๗ รูป) ตลอดระยะเวลาที่จัดกิจกรรมตามหลักสูตรโครงการอบรม ฯ

ตารางที่ ๒๐
ตารางรายชื่อกลุ่มที่รับการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ ๗

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลทั้งด้านการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และแบบแจกแบบสอบถาม ได้แก่
๑.๑.๑) กลุ่มที่ ๗ จำนวน ๑๕ รูป/คน ได้แก่

เลขที่	รหัส	ชื่อ	นามสกุล	ฉายา	กลุ่มที่
๑	10127	พระครูสมุทรราชตะ	สิทธิขมภู	อิสสระ	๗
๒	10023	พระมหาเจษฎา กิตติฐานโน	ชัตติโยทัยวงศ์	กิตติฐานโน	๗
๓	10079	พระนพกร รุชชโน	ทรัพย์ราชันย์	กิตติฐานโน	๗
๔	10086	พระบดินทร์ ธมมพล	จินดาธรรม	รุชชโน	๗
๕	10071	พระมหาอนุชัย อนุชโย	ใจบุญ	ธมมพล	๗
๖	10037	พระนัฐฎิยากร รสัสสระ	วิรุณพันธ์	รสัสสระ	๗
๗	10073	พระมหาวัชร	คงเพ็ง	จิตสีโล	๗
๘	1008	พระพัฒนศักดิ์	มังคะลี	สุภาวฑฒโน	๗
๙	10024	พระอิศราวุฒิ	ไทยใจอุ่น	วรสงฆญาโณ	๗
๑๐	10113	พระพฤษภา	เพียงผล	สิริวฑฒโก	๗
๑๑	10132	พระภูริทัต	ปรางนวน	ภูริทตเมธี	๗
๑๒	10103	พระสมุห์กิตติพงษ์	สมณะ	กิตติวิโส	๗
๑๓	10033	พระมหาพรพจน์	พุทธเจริญกุล	จิตตาสโน	๗
๑๔	10084	พระมหาภุชดิน	ธราพร	สารโท	๗
๑๕	10034	พระมหาอาทิตย์	บุตรศรี	โรจนญาโณ	๗

ตารางที่ ๒๑
ตารางรายชื่อกลุ่มที่รับการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ ๘

๑.๑.๒) กลุ่มที่ ๘ จำนวน ๑๔ รูป/คน ได้แก่

เลขที่	รหัส	ชื่อ	นามสกุล	ฉายา	กลุ่ม
๑	10100	พระครูสังฆรักษ์ปรีชา	หงษ์ทอง	จิตญาโณ	๘
๒	10085	พระมหามานพ	วิลินไพร	วิมลเมธี	๘
๓	10087	พระมหาชาตรี	ลอดคำหุย	ชาครชโย	๘
๔	10094	พระวิหาญชัย	เกษอินทร์	อนุตโตร	๘
๕	10118	พระปลัดธันวา	ขยันทำ	สิริรัตนเมธี	๘
๖	10055	พระพงษ์ศักดิ์	ชูศิลป์	กิตติภทโท	๘
๗	10091	พระณรงค์ศักดิ์	โสวัฒน์	วิสุโต	๘
๘	10148	พระมหาเจษฎา	คำปาวิระ	เจตติลโก	๘

๙	10063	พระธนูพงษ์	วงศ์ประเทศ	วงศ์เมธี	๘
๑๐	10097	พระมหาทศพล	โพธิกมล	โพธิพล	๘
๑๑	10005	พระมหานัฐพล	สดีวงศ์	อิสสรธมโม	๘
๑๒	10011	พระมหาธนพนธ์	พันธ์ศรี	เขมตธสาโร	๘
๑๓	10147	พระศราวุธ	ชื้อประภา	ธมมสาโร	๘
๑๔	10110	พระมหาธีระพงศ์	สุริยะชนโชติ	ชุตินธโร	๘

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยพัฒนาทักษะคุณธรรมจริยธรรม เป็นชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบสำหรับเป็นเครื่องมือประกอบในการสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบบเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

๓.๔.๑ การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) ร่วมกับวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กับพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะกลุ่มที่สะดวกในการให้ข้อมูล ในระหว่างดำเนินการกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อคำถามแบบปลายเปิดในการสัมภาษณ์สอบถามเพื่อให้เหมาะแก่งานวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

๑. ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ
๒. ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ
๓. ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ
๔. ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการของพระธรรมทูต สายต่างประเทศ
๕. ด้านแนวทางการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
๖. ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๓.๔.๒ การสนทนาประจำกลุ่ม ชุดกิจกรรม พัฒนาทักษะคุณธรรมจริยธรรม คือ

๑. กิจกรรมการสนทนาประจำกลุ่มตามแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการ
 - ๑.๑ สนทนาธรรมประจำกลุ่มก่อนฝึกอบรมภาคศาสนพิธีการ
 - ๑.๒ สนทนาธรรมหลังฝึกอบรมภาควิชาการทางพระพุทธศาสนา
๒. กิจกรรมทบทวนธรรมประจำกลุ่มตามแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการ
 - ๒.๑ ทบทวนธรรมประจำกลุ่มก่อนฝึกอบรมภาควิปัสสนากรรมฐาน
 - ๒.๒ ทบทวนธรรมหลังการฝึกอบรมภาควิชาการทางพระพุทธศาสนา

๓. กิจกรรมแบบประเมินก่อนและหลังประจำกลุ่ม ได้แก่
 - ๓.๑ ประเมินความรู้ก่อนรับเข้าฝึกอบรม
 - ๓.๒ ประเมินความรู้ตอบแบบสอบถามหลังภาควิชาการ
๔. กิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาพระธรรมทูตประจำกลุ่ม ๕ อย่าง ได้แก่
 - ๔.๑ ภาควิชาภาษาอังกฤษ
 - ๔.๒ ศาสนพิธี
 - ๔.๓ การต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ
 - ๔.๔ เทคโนโลยี
 - ๔.๕ การบริหารงาน/การเงิน/บริหารคน

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในแผนการเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เป็นที่ปรึกษา ดูแลและบรรยายวิชาการแก่ผู้เข้าอบรมตลอดการจัดโครงการอบรม ฯ โดยได้ศึกษาและสังเกตการณ์ จนเป็นที่เข้าใจและได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่กับสภาพแวดล้อมเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ศึกษากลุ่มตามเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๒. ติดต่อประสานงานกลุ่มที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัน เวลา สถานที่
๓. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมความพร้อม
๔. แจกวัสดุประสงค์และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการอบรม เพื่อการสัมภาษณ์
๕. ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่แจ้งไว้แล้วตามนัดหมาย ดังต่อไปนี้

๕.๑ ศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัฒนธรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน การอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕.๑.๑ ให้พระภิกษุสงฆ์ผู้เข้าอบรมเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรมในปัจจุบัน

- ๑) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
- ๒) ตารางการฝึกอบรม
- ๓) วิธีการฝึกอบรม
- ๔) แนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ
- ๕) แนวทางการเผยแผ่ธรรม
- ๖) ทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา

๖. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้

๗. บันทึกการสอบถามเก็บเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ต่อไป

๘. ข้อมูลสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของงานวิจัย ได้แก่

๘.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและประสบการณ์จากการสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากพระสงฆ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเบื้องต้นของพระสงฆ์จากคำถามแบบปลายเปิด

๘.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๘.๓ ข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากพระสงฆ์ที่เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โดยกำหนดตามกรอบแนวคิด ตามลํ้ากับหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๑) ด้านระยะเวลาการฝึกอบรม
- ๒) ด้านตารางการฝึกอบรม
- ๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม
- ๔) ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ
- ๕) ด้านแนวทางการเผยแผ่ธรรม
- ๖) ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำเอกสารหลักฐานต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า สัมภาษณ์พระสงฆ์ที่เข้าฝึกอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและจัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๓.๗ การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการสรุปผลจากการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ องค์ความรู้จากการวิจัยการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งองค์ความรู้ด้านทฤษฎี องค์ความรู้ด้านสาธารณูปการ องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่ องค์ความรู้ด้านการพัฒนา องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม และองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะ

ข้อมูลที่อยู่ในกรอบเหล่านี้ทั้งหมด เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามก่อนจะถึงวันปิดโครงการอบรม เป็นการศึกษาข้อมูลด้าน อารมณ์ ความรู้สึก ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้

จากผลของการสอบถามในจำนวนกลุ่มผู้ให้คำตอบ ได้ผล ดังต่อไปนี้

๑) พระสงฆ์ที่เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มที่ ๗ ซึ่งโดยส่วนมากได้ให้คำตอบที่เป็นประโยชน์ เน้นสาระและมีเหตุผล พร้อมกับการแสดงความเห็นด้านการสนับสนุน ทั้งในด้าน ระยะเวลา สถานที่ หลักสูตรการอบรม การแนะนำว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

๒) พระสงฆ์ที่เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มที่ ๘ ซึ่งโดยส่วนมากได้ให้คำตอบที่ประโยชน์เน้นสาระและเหตุผล พร้อมกับการแสดงความเห็นด้านการสนับสนุน ทั้งในด้าน ระยะเวลา สถานที่ หลักสูตรการอบรม การแนะนำว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

๓.๘ สรุปกระบวนการวิจัย

จากกระบวนการวิจัยที่แสดงมา สรุปกระบวนการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๓.๘.๑ งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงเอกสารและเชิงภาคสนาม ได้แก่

๑) การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) เพื่อค้นหการยกระดับระบบการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๒) ศึกษาเชิงภาคสนาม โดยการแจกแบบสอบถาม ตั้งคำถามเชิงคุณภาพแบบปลายเปิด สัมภาษณ์ พระสงฆ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยธรรมทูต กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๘.๒ งานวิจัยนี้มีพื้นที่การวิจัย ดังต่อไปนี้

สถานที่สำหรับเปิดโครงการ ฯ และจัดกิจกรรมระหว่างการอบรม แบ่งออกเป็น ๓ สถานที่ใหญ่ ๆ ได้แก่

สถานที่สำหรับฝึกอบรมภาควิชาการ/พิธีการ คือ

๑. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต. ลำไทร อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านอบรมภาควิชาการ รายละเอียด ได้แก่

๑.๑ ใช้อาคารหอประชุม มวก ๔๘ พรรษา สำหรับเปิดโครงการอบรม ฯ

๑.๒ ใช้ห้องประชุมเจียเตอร์ โซน ซี อาคารเรียนรวม สำหรับจัดกิจกรรม

๑.๓ ใช้ลานโพธิ์เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาคค่ำ

๑.๔ ใช้อาคารหอฉันสำหรับ ฉันทาอาหาร เข้า-เพล และต้อนรับอาคันตุกะชาวต่างประเทศในวันสำคัญ

๑.๕ ใช้อาคารหอวิปัสสนากรรมฐาน เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาค เช้า ค่ำ และจัดกิจกรรมและพิธีการที่เกี่ยวข้อง

๑.๖ ใช้อาคารหอสมุดนานาชาติเป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ภาค เช้า ค่ำ

๑.๗ ใช้อุโบสถกลางน้ำ วัดมหาจุฬาราชูทิศ เป็นสถานที่ทำวัตรสวดมนต์ ฟังพระปาติโมกข์ในวันพระ แรม ๑๕ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ

๑.๘ ใช้อาคารหอระไตรปิฎกเป็นสถานที่ทำวัตรสวดมนต์ในวันสำคัญ

๑.๙ ใช้อาคารเรียนรวมเป็นสถานที่จัดกิจกรรมและสวดวัดความรู้ผู้เข้ารับฝึกอบรม

สถานที่อบรมภาคสาธารณูปการ

๑. ศูนย์ปฏิบัติการมหาจุฬาอาศรม (มจศ) ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

๑.๑ ใช้ลานธรรมเป็นสถานที่จัดกิจกรรมทุกอย่าง เช่น ทำวัตรสวดมนต์ เข้า-ค้ำ ฝึกอบรม ฟังการบรรยายจากวิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมา

๑.๒ ใช้อาคารสถานที่ เช่น อุโบสถ ศาลาปฏิบัติธรรมเทศาภิบาล สำหรับจัดกิจกรรม ประจำกลุ่มหมุนเวียนไปตามวันเวลาในแต่ละวัน

๑.๓ ใช้บริเวณราวป่ารอบ ๆ ลานธรรม ด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก สำหรับเป็นสถานที่อยู่พำนักพักพาท้าย ปฏิบัติสมณธรรม วิปัสสนากรรมฐาน

๑.๔ ใช้ลำธาร ลำคลองที่ไหลผ่านตามธรรมชาติ สำหรับจัดกิจกรรมด้านการจัดทำ ฝายน้ำล้น หรือฝายมีชีวิต เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับการเกษตร

๑.๕ ใช้หมู่กุฏิกรรมฐาน ณ บริเวณด้านทิศตะวันออก สำหรับกิจกรรมด้าน สาธารณูปการ เพื่อหาทางซ่อมแซมให้ดีกว่าเดิม

สถานที่อบรมภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๑. ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการอบรมภาคปฏิบัติ เช่น

๒. ใช้อาคารหอประชุม พร รัตนสุวรรณ เป็นสถานที่ทำวัตร สวดมนต์ เจริญ วิปัสสนากรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

๓. ใช้อาคารหอฉัน จันทรศุภฤกษ์ เป็นสถานที่ฉันภัตตาหาร เข้า-เพล

๔. ใช้อาคารหอสมุดพระธรรมคัมภีร์ เป็นสถานที่ ทำวัตร สวดมนต์ ปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน ฟังการบรรยาย ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ และจัดกรรมที่เกี่ยวข้อง

๕. ใช้บริเวณป่าทุกส่วนในการอยู่พักปักกลด จำวัด ของผู้เข้าอบรมโครงการอบรม พระธรรมทูต ตั้งแต่กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๘ โดยได้รับการดูแลและอำนวยความสะดวก ในด้าน การอุปถัมภ์เกี่ยวกับภัตตาหารประจำวัน จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตลอดระยะเวลา ที่มีกิจกรรมทำการอบรม

๓.๘.๓ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยเลือกเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมในโครงการ ฯ โดยเฉพาะพระสงฆ์ ซึ่งผู้วิจัยดูแลรับผิดชอบ ๒ กลุ่ม จากผู้เข้าอบรมทั้งหมด ๘ กลุ่ม ได้แก่

๑. พระภิกษุที่เข้ารับการอบรม กลุ่มที่ ๗ จำนวน ๑๕ รูป/คน และ

๒. พระภิกษุที่เข้ารับการอบรม กลุ่มที่ ๘ จำนวน ๑๔ รูป/คน รวมเป็น ๒๙ รูป/คน ตลอดระยะเวลาที่จัดกิจกรรมตามหลักสูตรโครงการอบรม ฯ

๓.๘.๔ เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิดในการสัมภาษณ์สอบถาม เพื่อให้เหมาะสมแก่งานวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

๑. ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

๒. ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

๓. ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

๔. ด้านแนวทางการพัฒนาทักษะสาธารณูปการของพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

๕. ด้านแนวทางการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๖. ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๓.๘.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในแผนการเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เป็นที่ปรึกษา ดูแล และบรรยายวิชาการแก่ผู้เข้าอบรม ตลอดการจัดโครงการอบรม ฯ โดยได้ศึกษาและสังเกตการณ์ จนเป็นที่เข้าใจและได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่กับสภาพแวดล้อมเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ศึกษากลุ่มตามเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๒. ติดต่อประสานงานกลุ่มที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัน เวลา สถานที่
๓. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์
๔. แจกวัสดุประสงค์และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการอบรม เพื่อการสัมภาษณ์
๕. ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่แจ้งไว้แล้วตามนัดหมาย
๖. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้
๗. บันทึกการสอบถามเก็บเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ต่อไป

๓.๘.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์เหล่านี้ โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ “การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ” ประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พระภิกษุสงฆ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๒๙ รูป/คน วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา ได้แก่

ผู้ให้คำตอบผลจากการแจกสอบถามข้อมูล คือ ๑) ด้านระยะเวลาการฝึกอบรม ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๑๔ รูป/คน ๕๖.๐ % ให้ข้อคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมแล้ว, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๑ รูป/คน ตอบว่า ควรใช้เวลาฝึกอบรม ๑ เดือน ๒) ด้านตารางการฝึกอบรม ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๑๐ รูป/คน ๔๕.๕ % ให้ข้อคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๑ รูป/คน ๔.๕ % ให้ข้อคิดเห็นว่า กระจายมากเกินไป, ๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๑๒ รูป/คน ๕๒.๒ % ให้ข้อคิดเห็นว่า มีความรู้ สาระดี ชัดเจนในรูปแบบของฝึกอบรมเป็นประโยชน์ต่อการทำการหลาย ๆ ด้าน, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๑ รูป/คน ๔.๓ % ให้ข้อคิดเห็นว่า เหนื่อย ๆ สามารถปรับตัวได้ อยากให้ครูอาจารย์มีเมตตาต่อลูกศิษย์, ๔) ด้านแนวทางการพัฒนาทักษะสาธารณูปการ ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๑๕ รูป/คน ๖๒.๕ % ให้ข้อคิดเห็นว่า ได้ความรู้ทักษะในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่พัก, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๒ รูป/คน ๘.๓ % ให้ข้อคิดเห็นว่า อยากให้มีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้านมาถวายความรู้มากกว่านี้, ๕) ด้านแนวทางการเผยแพร่ ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๒๑ รูป/คน ๘๔.๐ % ให้ข้อคิดเห็นว่า ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรม ไปเผยแพร่หลักธรรมในต่างประเทศได้, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๔ รูป/คน ๑๖.๐ % ให้ข้อคิดเห็นว่า น่าจะเพิ่มการเรียนทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น, ๖) ด้าน ทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา ผู้ให้คำตอบมากที่สุดจำนวน ๑๕ รูป/คน ๘๘.๒ % ให้ข้อคิดเห็นว่า ได้รับความรู้ทักษะ วิชาทางพระพุทธศาสนา, ผู้ให้คำตอบน้อยที่สุดจำนวน ๑ รูป/คน ๕.๙ % ให้ข้อคิดเห็นว่า ขาดข้อมูลในต่างประเทศ ว่าแต่ละวัดต้องการทักษะด้านใดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑) เพื่อศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๒) เพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๓) เพื่อนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน และ๔) องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการศึกษาระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๔.๒ ผลการศึกษการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๔.๓ ผลการศึกษานำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการศึกษาระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ มีว่า เพื่อศึกษาระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทำให้ทราบผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ สภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ ๒ เรื่องการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมา สามารถวิเคราะห์ตามสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

๑. จุดแข็ง (S=Strength)

๒. จุดอ่อน (W=Weakness)

๓. โอกาส (O=Opportunity)

๔. สิ่งคุกคาม (T=Threat)

๑.จุดแข็ง (S=Strength) จากแนวคิดตามสภาพการฝึกอบรมทำให้มองเห็นจุดแข็ง กล่าวคือ เป็นการวางรากฐานการฝึกอบรมเพื่อให้พระธรรมทูตรุ่นต่อมาสืบสานต่อ จากการฝึกอบรมแบบธรรมดาดำเนินไปสู่การยกระดับระบบฝึกอบรมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ขึ้นร่วมกันทั้งสองนิกาย คือ มหานิกาย และธรรมยุตินิกาย ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙ – ๒๕๑๐ และได้

หยุดลงด้วยเหตุปัจจัยจำเป็นบางประการ แต่ความต้องการพระธรรมทูตไปต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้วมีการตั้งวัดเป็นบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่ง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมาวัดไทยเริ่มมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ เช่น นิวยอร์ก วอชิงตัน ดีซี ชิคาโก ลอสแอนเจลิส เป็นต้น

๒. จุดอ่อน (W=Weakness) สถานการณ์ทำให้มองเห็นจุดอ่อน เมื่อพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างแดนมากขึ้น แต่ทว่าการจัดฝึกอบรมได้ชะงักลงไปแล้ว มหาเถรสมาคมภายใต้การสนับสนุนของกรมการศาสนา จึงให้มีการรื้อฟื้นโครงการนี้ขึ้นมาใหม่ มอบให้สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กนฺตจาโร) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ ธรรมยุติกนิกาย พระมหาเถระทั้งสองได้มอบภาระงานนี้ แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยลำดับเป็น หน่วยงานดำเนินการ กรมการศาสนาสนับสนุนงบประมาณจำนวนแห่งละสองแสนกว่าบาทในการดำเนินการ โครงการ นี้ จึงเริ่มมีการฝึกอบรมเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกันในการดำเนินงานคือ

๑. เพื่อฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถ จริยวัตรอันงดงาม และ ความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น

๒. เพื่อเตรียมพระธรรมทูต ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมส่งไปต่างประเทศ

๓. เพื่อสนองงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

๓. โอกาส (O=Opportunity) สถานการณ์เริ่มดีขึ้นเริ่มมองเห็นโอกาส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้จัดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปีละ ๑ ครั้ง เริ่มอบรม รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวนผู้ผ่านการอบรม ๔๙ รูป มีการอบรมมาถึงรุ่นที่ ๒๐ ตรงกับ พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศการจัดตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูตขึ้น โดยมีพระโสภณวชิราภรณ์ ดำรงตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมต่อเป็นรุ่นที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๙๘ รูป รุ่นที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๑๑๑ รูป

เมื่อรวมสถิติการฝึกอบรมพระธรรมทูตตั้งแต่รุ่นที่ ๑ – ๒๒ มีจำนวนพระธรรมทูตผ่านการอบรมแล้ว ๑,๖๕๘ รูป พระธรรมทูตได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก มีจำนวนวัดในต่างประเทศถึง ๓๙ ประเทศ

๔. สิ่งคุกคาม (T=Threat) ถึงแม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตและ ส่งไปเผยแผ่ ณ ต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ยังมีสิ่งคุกคามที่เกิดขึ้นก็คือ ยังมีพระธรรมทูตที่ยังขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่มีความความมั่นคง อ่อนไหวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว ทำให้สับสนเป้าหมายและอุดมการณ์ที่วางเอาไว้ตั้งแต่ต้น กลายเป็นผู้หวั่นไหว ไม่มีความอดทน หหมดความเพียรมองเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน มีความเห็นผิด ถูกครอบงำด้วยอามิสในที่สุด แนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขที่ดีที่สุดได้แก่ การนำบทเรียนที่เกิดขึ้นเป็นตัวอย่าง เริ่มศึกษาหาทางป้องกันพัฒนาระบบระบบจิตใจด้วยกิจกรรมฝึกอบรมให้เข้มข้นมากกว่าเดิม พัฒนาระบบการอบรมให้ดียิ่งขึ้นมากกว่าที่เคยมีอยู่ เรื่องที่จำเป็นต่อการยกระดับระบบฝึกอบรมต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้านให้ครอบคลุมทั้งด้าน

แนวคิดตามหลักการพุทธศาสนา ทฤษฎี ทักษะการเผยแผ่ยุคใหม่ การยกระดับระบบการฝึกอบรมตามหลักพุทธธรรมด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าแบบยั่งยืน

๒.๑.๒ การจัดตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูตในอดีต

ตามที่ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๑๘ วิทยาลัยพระธรรมทูต

มีภารกิจเกี่ยวกับงานการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพระธรรม ทูต จัดการฝึกอบรมพระธรรมทูต วิจัยพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑๘.๑ สำนักงานวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารและงานสารสนเทศของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานบริหาร ปฏิบัติงานด้านธุรการ ประสานงานด้านงบประมาณ การเงิน การบัญชี พัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา รวมทั้งประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๒) กลุ่มงานวางแผน วิจัยและพัฒนา ปฏิบัติงานศึกษาวิเคราะห์ ดำเนินการจัดโครงสร้าง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรวบรวม จัดเก็บรักษาข้อมูลของวิทยาลัยให้เป็นระบบ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑๘.๒ สำนักงานวิชาการ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับงานวางแผนและพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยและพัฒนา และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานวางแผนทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ปฏิบัติงานวางแผนและพัฒนาหลักสูตรพระธรรมทูตทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒.๑.๓ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีตมีรายละเอียดสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น มีความเหมาะสมกับปัจจัยและองค์ประกอบของงานและผู้ทำงาน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละโครงการ ฯ มีจำนวนไม่มาก ปัญหาด้านระบบการบริหารจัดการจึงมีน้อย มีตัวอย่างโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๒) กลุ่มงานวิชาการและคุณภาพการศึกษา ปฏิบัติงานจัดทำการศึกษาวิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนาวิทยาลัยพระธรรมทูต ให้เป็นที่แพร่หลาย และครอบคลุมนานาประเทศ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒.๑.๓.๑ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑ เณิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี ๒๕๕๘

๑. ชื่อโครงการ: โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๑ (ODB 21)

: Overseas Dhammaduta Bhikkhus Class 21

๒. ชื่อหน่วยงาน: วิทยาลัยพระธรรมทูต รหัสโครงการ:- วท.๐๐๑

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ: วิทยาลัยพระธรรมทูต

๔. โครงการเชื่อมโยงกับแผนฯ ๑๑: ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กลยุทธ์ที่ ๑๓/ KPI ๑๓.๔

๕. หลักการและเหตุผล ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๐-๒๕๑๑ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการจัด

อบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้น แต่ก็หยุดชะงักลงเป็นเวลายาวนาน จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยการร้องขอจากสมาชิชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ได้ร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตามนโยบายของมหาเถรสมาคม ให้จัดอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศขึ้นเป็นรุ่นแรกและดำเนินการต่อมาเป็นลำดับจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ได้จัดอบรมไปแล้ว ๒๐ รุ่น มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมจำนวน ๑,๔๔๙ รูป และได้เดินทางออกไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินนโยบายด้านกิจการต่างประเทศตามวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ในหลายโครงการ เช่น การจัดประชุมชาวพุทธนานาชาติ การรับสถาบันทางพระพุทธศาสนาในต่างประเทศเข้าเป็นสถาบันสมทบ เป็นต้น และการจัดโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศอันเป็นการสนองงานของคณะสงฆ์ที่จะส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ ที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักการแก้ปัญหาเมื่อต้องไปใช้ชีวิตในต่างแดน อีกอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้วย

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๖.๒ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ปลูกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๖.๓ เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

๖.๔ เพื่อให้พระธรรมทูตมีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนา

กรรมฐาน

๖.๕ เพื่อสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของมหาเถรสมาคม

๗. กลุ่มเป้าหมาย : พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จำนวน ๖๑ รูป

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๘.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๘.๓ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๘.๔ สมาชิชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

๘.๕ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย-เนปาล

๘.๖ สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

๘.๗ องค์การพระพุทธไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ

๘.๘ สมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสิงคโปร์

๘.๙ องค์การพระพุทธไทยในโอเชียเนีย

๙. ระยะเวลาในการดำเนินงาน ระหว่างเดือน มีนาคม – เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ (รวม ๙๐ วัน)

๑๐. สถานที่จัดอบรม

๑๐.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

๑๐.๒ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) อ.เขาค้อ จ.

เพชรบูรณ์

๑๐.๓ ศูนย์ฝึกพระพุทธไทยสายต่างประเทศ ในประเทศ อินเดีย- เนปาล (วัดไทย พุทธคยา วัดไทยลุมพินี ๙๗๙ วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ ๙๘๐ วัดไทยสารนาถ วัดไทยนาลันทา วัดไทยสิริราชคฤห์ วัดไทยไวสาลี วัดไทยเขตวันมหาวิหาร ๙๓๙ วัดไทยนวรราชรัตนาราม ๙๖๐ วัดไทยนิโครธาราม ๙๓๗)

๑๑. วิธีการดำเนินงาน

๑๑.๑ ขออนุมัติโครงการฯ

๑๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการฯ

๑๑.๒ ประชุมคณะกรรมการ

๑๑.๓ ประชาสัมพันธ์โครงการฯ

๑๑.๔ ดำเนินการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม (สมัคร-ทดสอบข้อเขียน-สัมภาษณ์ฯลฯ)

๑๑.๕ ติดต่อเชิญวิทยากร

๑๑.๖ จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์การอบรม

๑๑.๗ ดำเนินการอบรมและศึกษาดูงาน

๑๑.๘ ประเมินผลการอบรม

๑๑.๙ ปักฉลิมินิเทศ มอบวุฒิบัตร และปิดการอบรม

๑๒. วิทยากรให้การอบรม

๑๒.๑ ผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๒.๒ พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิและพระวิปัสสนาจารย์ที่คณะกรรมการคัดเลือก

๑๒.๓ พระธรรมทูตผู้มีประสบการณ์จากประเทศต่างๆ

๑๒.๔ ผู้บริหารจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และกระทรวง

การต่างประเทศ

๑๒.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนและผู้เชี่ยวชาญภาคส่วนอื่น ๆ

๑๓. หลักสูตรการฝึกอบรม

มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจำนวน ๒๑ รายวิชาระยะเวลาอบรม ๙๐ วันแบ่งเป็น

๒ ภาค คือ

๑๓.๑ ภาควิชาการ เป็นเวลา ๒๕ วัน เป็นการบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง อบรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

๑๓.๒ ภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๔ กิจกรรม คือ

๑๓.๒.๑ ภาคฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ เป็นเวลา ๓๐ วัน ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

๑๓.๒.๒ งานสาธารณูปการ ฝึกปฏิบัติงานนอกรั้วมหาวิทยาลัย งานพุทธเกษตรสาธิต หรือซ่อมแซม เป็นเวลา ๒๐ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม การวางแผน การตัดสินใจ การมีจิตอาสา จัดอบรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (แคมป์สน) หรือสถานที่ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๑๓.๒.๓ กิจกรรมฝึกทักษะและประสบการณ์พิเศษ เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยฝึกทักษะปฏิบัติงานการต้อนรับ (ปฏิคม) พิธีประสาทปริญญาหรืองานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด รวมระยะเวลา ๕ วัน

๑๓.๒.๔ การฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตต่างประเทศ ณ แดนพุทธภูมิ กราบนมัสการสังฆนายกเถลิงสถาน ณ ประเทศอินเดีย-เนปาล เพื่อระลึกถึงพระศาสดา เป็นเวลา ๑๐ วัน และฝึกเป็นวิทยากรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจิตรลดาเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๑๙ วัน

๑๔. งบประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการรวมทั้งสิ้น ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เก้าล้านบาท)

๑๔.๑ กิจกรรมการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานฯ ประเทศอินเดีย-เนปาล
(ค่าเครื่องบิน ค่าพาหนะ ค่าตอบแทนพระวิทยากร ค่าอาหาร ค่าบำรุงสถานที่)
จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๒ กิจกรรมภาควิชาการและภาควิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๔.๓ งานสาธารณูปการ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ: ถัวเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ

๑๕. ที่มาของงบประมาณ

๑๕.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๓ กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๔ ค่าธรรมเนียมของผู้เข้าอบรม ๑,๑๗๘,๐๐๐ บาท

๑๕.๕ สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๑๕.๖ พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย - เนปาลและองค์กรสงฆ์ไทยในต่างประเทศ
(อยู่ในค่าใช้จ่ายทั่วไป อาหาร ที่พัก)

๑๕.๗ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ๒,๒๒๒,๐๐๐ บาท

๑๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๖.๑ ได้ร่วมกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๑๖.๒ ได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ปฏิบัติศาสนกิจและอุดมการณ์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๑๖.๓ ได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ

๑๖.๔ ได้พระธรรมทูตที่มีความเข้าใจในหลักการแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๑๖.๕ ได้สนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของมหาเถรสมาคม

๔.๒ ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมการคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

จากการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ มีว่าเพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมการคุณธรรมจริยธรรม ของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมการ คุณธรรม จริยธรรม ของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตามขั้นตอนกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑. มีความรอบรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑) มีความรอบรู้ด้านแนวคิดตาม **หลักการ ๓** คือ ๑) ไม่ทำบาปทั้งปวง ๒) ทำกุศลให้ถึงพร้อม ๓) ทำจิตใจให้ผ่องใส, **อุดมการณ์ ๔** คือ ๑) อุดหนุน ๒) ไม่เบียดเบียน ๓) สงบกาย วาจา และใจ ๔) ดับทุกข์ และ **วิธีการ ๖** คือ ๑) ไม่ว่าร้ายกัน ๒) ไม่ล้างผลาญกัน ๓) สรรวมในภพระพาภิโมกษ์ ๔) รู้จักประมาณในการกิน ๕) นั่งและนอนอยู่ในที่สงบ ๖) ทำใจให้สงบอยู่เสมอ

๒) มีทักษะด้านหลักการแนวคิดตามหลัก **ไตรสิกขา** ได้แก่ ๑) ศีลสิกขา ๒) สมาธิสิกขา และ ๓) ปัญญาสิกขา ทฤษฎีการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมการคุณธรรมจริยธรรม ตามหลัก **อริยมรรคมีองค์ ๘** ได้แก่ ๑) สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) ๒) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) ๓) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) ๔) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) ๕) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพดีชอบ) ๖) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) ๗) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) ๘) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจชอบ) และ การเผยแผ่เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้หลักใหญ่ ๆ ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านทฤษฎี/วิชาการ ๒) ทางด้านสาธารณูปการ และ ๓) ทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน

๔.๒.๒. มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การหลายด้าน คือ

๑. ด้านบทบาท ได้แก่ ๑) บทบาทด้านวิชาการ ๒) บทบาทด้านสาธารณูปการ ๓) บทบาทด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และ ๔) บทบาทด้านการพัฒนา ๕) บทบาทด้านวางแผนติดต่อประสานงาน เป็นต้น

๒) ด้านหน้าที่ ได้แก่ ๑) หน้าที่ด้านความเป็นภิกษุสงฆ์ ๒) หน้าที่ด้านความเป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๓) หน้าที่ด้านความเป็นพลเมืองของไทย เป็นต้น

๓. พันธกิจ ได้แก่ ๑) ฝึกอบรมตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีจริยวัตรอันงดงาม และความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น ๒) เตรียมความพร้อมด้านคุณสมบัติที่เหมาะสมพร้อมที่จะเดินทางไปต่างประเทศ ๓) สนองงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศตามมติของคณะสงฆ์ไทย

๔. คุณสมบัติ ได้แก่ ๑) ด้านคุณวุฒิ ๒) ด้านความประพฤติ ๓) ด้านศักยภาพ ๔) ด้านความรับผิดชอบ ๕) ด้านการเผยแผ่

๔.๒.๓. มีจิตอาสาและสร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนากับสังคมพหุวัฒนธรรม

โดยเป็นไปตามหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาระบบการบริหารในอดีต ให้เป็นกรรณการระดับระบบฝึกอบรมการบริหารจัดการใหม่ โดยแบ่งเป็นแต่ละภาคของการฝึกอบรม (ภาคพิธีการเริ่มตั้งแต่ วันที่ ๑-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖) ได้แก่

๑. ภาควิชาการ/พิธีการ ประกอบด้วย พิธีการ/ศาสนพิธี การต่างประเทศ เทคโนโลยี วิชาการ การบริหารงาน การบริหารคน

๑.๑ พิธีการ/ศาสนพิธี องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกทักษะด้านการจัดสถานที่ การต้อนรับอาคันตุกะ การเรียนเบื้องต้นก่อนเข้าสู่การฝึกอบรม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นเวลา ๑๔ วัน แบ่งกลุ่มฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ การวางแผน การตัดสินใจ และจิตอาสา ต้อนรับ และช่วยงานมอบทุนการศึกษา แก่นิสิต ปริญญาตรี โท และเอก มจร ณ อาคารหอประชุม มวก ๔๘ พรรษามหาจุฬา อยุธยา และสถานที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดเอาไว้

๑.๒ การต่างประเทศ องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมด้านการเขียน การพูด การฟัง การคิด การถามตอบ การติดต่อประสานงานด้วยภาษาต่างประเทศ จากวิทยากรภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาถวายความรู้ ตลอดระยะเวลาตามที่ได้กำหนดไว้

๑.๓ เทคโนโลยี องค์ประกอบ ได้แก่ การฝึกอบรมด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเอง การติดต่อประสานกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและเกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายด้านไอที

๑.๔ วิชาการ (ในห้องเรียน) องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมเข้ารับความรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ในแต่ละวัน จากวิทยากรทั้งภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาในแต่ละวัน

๑.๕ การบริหารงาน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งงานออกเป็นระบบเป็นสัดส่วนเพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติหน้าที่ของการทำงานตามโครงการอบรม ฯ การฝึกอบรมด้านวิชาการ การบริหารงานทั้งงานส่วนตนและงานส่วนรวม

๑.๖ การบริหารคน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งคนทำงานออกเป็นกลุ่มเป็นฝ่ายตามความเหมาะสมต่อหน้าที่การรับผิดชอบ

๒. ภาคสาธารณูปการ กิจกรรมภาคสนาม ออกเดินทางตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เดินทางไป มจร อาราม อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เข้ารับการฝึกอบรมทำวัตรสวดมนต์ และลงมือปฏิบัติงานสาธารณูปการ เช่น ทาสี ซ่อมแซมหมู่กุฏิกรรมฐาน จำนวน ๑๓ หลัง ตั้งแต่วันที่ ๒๐-๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓. ภาควิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ภายใต้การกำกับดูแลของพระวิปัสสนาจารย์ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อเจริญสติ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเป็นระบบ ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน อ.เขา คือ จ.เพชรบูรณ์ ตั้งแต่ (วันที่ ๒๙ มีนาคม ๑-๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๔. ภาคฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรม และฝึกประสบการณ์พิเศษ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔.๑ ฝึกทักษะด้านการปฏิบัติงานปฏิคม พิธีประสาทปริญญาและงานปฏิคมต่างประเทศอย่างน้อย ๙ วัน

๔.๒ ฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรมและศึกษาดูงานกิจการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ณ ประเทศอินเดีย ๑๕ วัน (อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)

๕. ภาควิชาการและสาธารณูปการ (เพิ่มเติม) กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเชิงวิชาการเกี่ยวกับพระธรรมทูตในต่างประเทศ ๓๑ วัน (หักพิธีเปิด ๑ พิธีปิด ๑ สรุปรวม ๑ บูรณาการ ๗ รวมเป็น ๑๐ วัน เหลือบรรยายและกิจกรรมวิชาการ ๒๑ วัน) และช่วยงานวิสาขบูชา ณ มจร อุทยา ตั้งแต่ ๑-๓๐ พฤษภาคม -มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

๖. กิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม (ก่อนปิดโครงการอบรม ฯ) กิจกรรมการอบรมมีลักษณะการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การบรรยาย อภิปราย ซักถาม การประชุมกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน (๑-๖ มิถุนายน ๒๕๖๖)

๔.๓ ผลการศึกษาการนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่าง

ประเทศและการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ มีว่า เพื่อนำเสนอแนวทางการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

มีแนวทางในการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ กับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ แนวทางการยกระดับระบบฝึกอบรม ฯ

๑. กิจกรรมการสนทนาประจำกลุ่ม ได้แก่

๑.๑ สนทนาธรรมก่อนฝึกอบรมภาคพิธีการ ศาสนพิธี

กลุ่มที่ ๗ และกลุ่มที่ ๘ เป็นการสนทนา ถามไถ่ สุขทุกข์ สวตมน์แผ่เมตตาประจำกลุ่ม ประชุมกันอยู่เนื่อง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นเข้าสู่ภาคพิธีการ เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้ง ๒ กลุ่ม กับอาจารย์ผู้ดูแลประจำกลุ่ม โดยสนทนาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานที่ การพิธีการ เป็นต้น โดยทั้ง ๒ กลุ่ม ได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ดูแล สถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ต้องใช้ประจำ การเชิญ การต้อนรับอาคันตุกะ

๑.๒ สนทนาธรรมหลักฝึกอบรมภาควิชาการ

การสนทนาธรรมเป็นกิจวัตรประจำของกลุ่มที่ ๗ และกลุ่มที่ ๘ โดยการดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ประจำกลุ่ม เป็นการปรึกษาหารือ การวางแผนการคิดล่วงหน้า การลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยกิจกรรมการสนทนาธรรม เปิดโอกาสให้ทุกรูปได้เสนอหัวข้อหรือแนวความคิดส่วนตัวเพื่อนำเสนอต่อสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นการฝึกฝนให้ คิดเป็น ทำเป็น

๒. กิจกรรมทบทวนธรรม ได้แก่

๒.๑ ทบทวนธรรมก่อนฝึกอบรมภาควิปัสสนากรรมฐาน

การทบทวนธรรมเป็นนโยบายของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ในทุก ๆ รุ่น จะมีกิจกรรมทบทวนธรรมเป็นประจำ เริ่มจากการทบทวนธรรม บทสวดมนต์ เช่น โยจักขุมา ฯลฯ เป็นต้น ตามที่โครงการ ฯ ได้กำหนดไว้ การทบทวนธรรมเริ่มในเวลาที่เหมาะสมซึ่งจะมีผลดีต่อการฝึกสมาธิภาวนา

๒.๒ ทบทวนธรรมหลังฝึกอบรมภาควิชาการ

การทบทวนธรรมหลังฝึกอบรมภาควิชาการ จะเป็นผลดีต่อการเรียนการสอน โดยอาจารย์ประจำผู้เข้ารับการอบรมทบทวนประมาณ ๑ ถึง ๒ บท ก่อนการเรียนการสอนวิชาอื่นต่อไป การทบทวนธรรมมีผลดีต่อสุขภาพและความจำเป็นอย่างดี เป็นการทบทวนบทธรรมที่ผ่านมาให้ซ้ำของคล่องแคล่ว ทำให้เกิดสมาธิความตั้งใจ

๒.๓ ทบทวนธรรมตามสถานการณ์/ตามความสะดวก

การเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการอบรม ฯ ทั้งอาจารย์ผู้ดูแล และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความแน่นอนหรือตายตัวกับสถานการณ์ที่เป็นไป บางครั้งเกิดสถานการณ์ที่เป็นความเสี่ยง เช่น เกิดธรรมชาติแปรปรวน ฝนฟ้าคะนอง ลมพายุพัดกระหน่ำอย่างแรง ต้นไม้หักล้มทับที่พักอาศัย เป็นต้น ทำให้ต้องมีการเลื่อนวันเวลา เลื่อนกิจกรรม

๓. กิจกรรมแบบประเมินก่อนและหลัง ได้แก่

๓.๑ ประเมินความรู้ก่อนรับเข้าฝึกอบรม

การประเมินความรู้ก่อนการเข้ารับการอบรม ประเมินโดยเจ้าหน้าที่ดำเนินการการแจ้งให้ผู้สมัครเข้าสอบวัดความรู้ได้ทราบถึงการเข้ารับการสอบวัดความรู้ ทั้งการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์ โดยมีหลักฐานการสอบที่ชัดเจน เป็นการทดสอบความรู้ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรม ฯ ต่อไป

๓.๒ ประเมินความรู้หลังภาควิชาการ

การประเมินความรู้หลังภาควิชาการ อาจารย์ผู้ดูแลประจำกลุ่มเป็นผู้ควบคุมดูแลทั้งทางด้านพฤติกรรม การแสดงออก ปฏิภาณ ทักษะ ที่ผู้เข้ารับการอบรมแสดงออกต่อโครงการอบรม ฯ เพราะบางครั้งวินาทีสุดท้ายของการอบรม มักจะมีเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น ผู้เข้ารับการอบรมหมดความเพียร ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อปฏิบัติ เป็นต้น และการออกแบบการประเมินทั้งการประเมินแบบการตั้งข้อสังเกตขณะเข้าร่วมกิจกรรม และทำการประเมินด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ทำให้ทราบถึงอารมณ์ความรู้สึก ความร่วมมือสนับสนุน การแสดงความคิดเห็นทุกข้อจะเป็นประโยชน์ ภายหลังการสอบวัดผลก่อนสิ้นสุดโครงการอบรมพระธรรมทูต

๔.๓.๒ วิเคราะห์คำตอบจากสัมภาษณ์ด้านคุณภาพ ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเด็นคำถามแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพ/สรุป

๑. ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

-นานเกิน อยากให้ใช้เวลา ๒ เดือนนิด ๆ
-ไม่มากไม่น้อยเกินไป ๙๐ วัน กำลังดี ได้แบ่งช่วงอบรมออกเป็น ๓ ภาค เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างดี

-ระยะเวลา ๓ เดือน กำลังพอดี เนื่องจากมีหลักสูตรสำคัญหลายประเภท จึงต้องแบ่งเวลาของหลักสูตรให้เหมาะสม

-๓ เดือน ถือว่าเพียงพอกับการฝึกอบรมพระธรรมทูต

-๓ เดือน เหมาะสมแล้ว ควรเพิ่มหรือ สำคัญเรื่องก็มีพื้นฐานมันเอาไว้นอนหลังจะดีเยี่ยม

-เวลาการฝึกฝน เป็นเวลา ๓ เดือน เป็นเวลาที่พอดี ไม่เยอะเกินไป หรือน้อยเกินไป

-ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมเวลา ๓ เดือน ๙๐ วัน

-เป็นระยะเวลา ๓ เดือน เริ่มตั้งแต่ วันที่ ๖ มีนาคม- ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

-การฝึกอบรมเป็นระยะเวลา ๓ เดือน

-สามเดือน กำลังดีแล้ว

-โดยรวมประมาณ ๑๐๐ วัน ถือว่าเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควรเลย

-ระยะเวลาในการฝึกอบรมในโครงการ เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม ถึง ๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

-ระยะเวลา ๓ เดือน ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาพอสมควรแก่ระยะเวลาการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ

-ระยะเวลา แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ ระยะที่ ๑ นำความรู้จักกัน ระยะที่ ๒ สาธารณูปการ ระยะที่ ๓ สวดมนต์ ระยะที่ ๔ วิชาการ และระยะที่ ๕ วิปัสสนากรรมฐาน

-ระยะเวลา ๓ เดือน เป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

-ด้วยระยะเวลาดีและเหมาะสมทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ฯลฯ

-ปกติแล้ว คือ ใช้เวลา ๓ เดือน โดยส่วนตัวคิดว่าเป็นช่วงเวลาที่ค่อนข้างเหมาะสมในช่วงวันเปิด เริ่มโครงการ แต่ช่วงปิดโครงการอาจจะเข้าไปนิดหน่อย อาจทำให้ผู้ที่ต้องการเดินทางไปต่างประเทศหลังการอบรมไม่ทัน เนื่องจากการเดินทางไกล การอบรมใช้เวลา ๒ เดือนครึ่ง หรืออาจเป็น ๘๐ วัน ก็อาจจะไม่ทำให้ดูรีบเร่งเกินไปในการทำเอกสารก่อนเข้าพรรษา

-ถือว่าค่อนข้างเหมาะสม สามารถแบ่งช่วงเวลาในการอบรมแต่ละกิจกรรมได้พอดี แต่น่าจะเปลี่ยนช่วงเวลาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ตามสภาพอากาศที่เอื้อต่อการฝึกอบรม

-กำลังดี

-วันที่ ๒๙ ระยะเวลา ๓ เดือน

-เวลาจำนวน ๓ เดือน พอดีกับการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ และมีพระที่สนใจจำนวนมาก

-เหมาะสมกับระยะเวลา ๓ เดือน พอดีมีความเหมาะสมในการฝึกอบรมโครงการ เป็นหลักสูตรที่ดีมีพระสนใจอยากมาเข้ารับการอบรม

-จำนวน ๑ เดือน

-๒ เดือน (นับตั้งแต่เปิดโครงการ) นับเป็นการฝึกวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป มีความกระตือรือร้นมากขึ้น ทั้งในด้านวิชาการ ด้านสาธารณูปการ และด้านวิปัสสนากรรมฐาน

-ระยะเวลาอบรม ๙๓ วัน เป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

๒. ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

-กระจายมากเกินไป ควรเจาะจงเรื่องที่ยากให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้และเป็นประโยชน์ - ใช้เวลามากเกินไป ในบางช่วงบรรยาย เช่น ๑๒.๐๐-๑๖.๓๐ และ-หลายช่วงบรรยายเลิกเกินเวลา กินเวลาพักของผู้เข้ารับการอบรม

-มีการจัดตารางได้เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมทั้งภาควิชาการ และภาคสาธารณูปการ

-ตารางฝึกอบรม เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม ตั้งแต่ ๔.๓๐ น. จำวัดเวลา ๒๒.๐๐ น.

-วิชาการ บรรยายโดยวิทยากรผู้มีประสบการณ์ ๑ เดือน ๒.งานสาธารณูปการ บุรณะ ๑๕ วัน ๓.วิปัสสนากรรมฐาน ๔๕ วัน

-มีการวางหลักสูตรการอบรมไว้ดีแล้ว ตามกระบวนการหลักสูตร มีความเหมาะสมดี

-ด้านตารางอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ -ด้านวิชาการ/ด้านสาธารณูปการ -ด้านวิปัสสนากรรมฐาน -ด้านภาคปฏิบัติ

-มีตารางฝึกอบรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภาควิชาการ ภาคปฏิบัติ ภาควิปัสสนา

-ตารางการฝึกอบรมแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ๑.ภาควิชาการ ๒.ภาคสาธารณูปการ ๓.ภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

-เหมาะสมดีที่มีครบทุกด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านนวัตกรรม ด้านวิปัสสนา

-ตารางแน่นมาก สุด ๆ ไปเลย ได้ความรู้เต็มที่

-ตารางการอบรมมีความชัดเจนดี ในการฝึกอบรม

-ตารางฝึกอบรมตั้งแต่เช้ามีด ถึงค่ำ ถือว่าตารางแต่ละช่วงแน่นมาก

-ยกตารางการฝึกแต่ละภาพเข้มข้น ตั้งแต่เวลา ๐๓.๐๐ น. ทำวัตรเช้า ๐๔.๐๐ น. เติมน้ำ ๐๔.๐๐ น. ปฏิบัติภาวนา ๐๖.๐๐ น. ฉันทิตาอาหารเช้า ๐๗.๐๐ น. ทำธุระส่วนตัว, ทำกิจกรรม ฉันทิตาอาหารเพล ๑๑.๐๐ น. พักเที่ยง ทำกิจกรรม ๑๓.๐๐ น.

-เท่าที่เข้ารับการอบรมคิดว่าพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป

-ด้านตารางถือว่าเหมาะสมและหลากหลายเป็นสิ่งที่ตั้งถามและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

-ตารางการฝึกอบรมค่อนข้างแน่นไป ควรเหลือเวลาให้พักผ่อน หรือ ผ่อนคลาย ค่อนข้างน้อย เวลาที่เหลือจากการพักผ่อน หรืออาจจะต้องไปทำธุระส่วนตัว เช่น ซักผ้า สรงน้ำ มีน้ำ ช่วงการอบรมในเวลาเย็นเลิกดึกไปเล็กน้อย ๒๐.๓๐ น. ถือว่าดีแล้ว บางครั้งเลิก ๒๑.๐๐ น. หรือสายกว่านั้นก็บ่อยครั้ง ช่วงเช้าตื่นเช้าแต่เหมือนว่าไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอ คือ ให้ทำวัตรเช้า และมี

เทศน์สอน ราว ๆ ๑๕ ถึง ๓๐ นาที แล้วให้ไปเดินรอบ มจร แล้วก็เหลือเวลาเล็กน้อย หรือฉันทันเข้า ช่วงเวลาระหว่างวันไม่ค่อยมีเวลาให้พักมาก ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ดูเหนื่อยแล้วมีความตึงเครียด

-ตารางการฝึกอบรมค่อนข้างไม่แน่นอน ทำให้เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจผิด เป็นอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อมในแต่ละกิจกรรม แต่ความหลากหลายในกิจกรรมถือว่าค่อนข้างดี

-มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา

-ภาคเช้า ตีห้า - ๐๕.๐๐ น. ทำวัตรเช้า, -๐๗.๐๐ น. ฉันทเช้า, -๐๘.๓๐ น. เข้าฟังบรรยาย ช่วงเช้า -๑๑.๐๐ น. ฉันทภัตตาหารเพล, ๑๓.๐๐ น. เข้ารับฟังการบรรยายช่วงบ่าย, -๑๘.๐๐ น. ทำวัตรเย็น, -๑๙.๐๐ น. เข้ารับฟังการบรรยายภาคค่ำ, -๒๑.๐๐ น. เดินทางกลับที่พัก

-เป็นตารางที่ดี และควรมีวิทยากรที่เชี่ยวชาญตรงกับเรื่องที่จะนำเสนอให้ชัดเจนกว่านี้

-ควรมีพระวิทยากรท่านที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะทาง มีความรู้ความสามารถ ตารางออกมาให้ชัดเจน ข้อมูลแม่นยำ

-ดี ๓ ถึง ๓ หุ่

-ตารางการฝึกในภาควิชาการถือว่าได้รับความรู้จากวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญ แต่สถานที่พักและสถานที่อบรมมีระยะห่างไกลกันมาก สำหรับภาคสาธิตการควรปรับระเบียบงานของวิศวกรงานที่ต้องการบูรณะมาอบรมและลงดูหน้างานก่อนปฏิบัติจริง และภาคปฏิบัติกรรมฐานถือว่ามีความพอดี ปัจจัย ๔ มีความครบ แต่ต้องระวังอุบัติเหตุทางธรรมชาติ

-ช่วงเช้าเวลาแน่นไปนิด อยากให้เพิ่มเวลาวางอีกหน่อย

๓. ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

-มีประสิทธิภาพน้อยมากในการเรียนรู้ เพราะเน้นการฟัง แม้ฟังบรรยายก็มีช่วงของการถามตอบน้อย และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ การให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม เช่น แบ่งกลุ่ม แคร้มมมม / มีส่วนร่วมทำ workshop เล็ก ๆ / ผู้บรรยายควรเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ฟังให้มากขึ้น เช่น เรื่องพื้นฐานที่สามารถได้ใช้ประโยชน์ได้จริง แทนเรื่องพื้นฐานหรือเนื้อหาที่เกินระดับผู้ฟัง และไม่สามารถใช้งานได้ นอกจากเพื่อจดจำเป็นความรู้ -ควรเพิ่มหรือรักษาช่วงเวลาพักผ่อนของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้ได้พักผ่อนร่างกาย ทำกิจส่วนตัว, ออกกำลังกาย หากพักผ่อนน้อยจะกระทบกับการเรียนรู้และสุขภาพแย่

-ได้มีการบอกหรือชี้แนะวิธีการและกฎระเบียบเพื่อให้เกิดความพร้อม และสร้างความสามัคคี ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

-วิธีการฝึกอบรม มีฝึกฝนด้านวิชาการ สาธิตการ วิปัสสนากรรมฐาน และวิชาการภาษาอังกฤษ ทักษะเหล่านี้ ล้วนเป็นบทฝึกฝนพระธรรมทูต ที่สามารถนำไปใช้ในการหน้าที่

-อยากให้ครูอาจารย์ มีเมตตาต่อลูกศิษย์ที่เข้ารับการอบรม ครูอาจารย์บางท่านก็มีเมตตา มาก บางท่านเมตตาน้อยไม่เหมือนกัน และเจ้าหน้าที่บางท่านวาทะกับพระผู้เข้ารับการอบรมไม่ค่อยเรียบร้อย อยากให้อบรมเจ้าหน้าที่เป็นฆราวาส ให้มีมารยาทที่ดีมากกว่านี้หน่อยจะดีมากครับ

-ดี เพิ่มเนื้อหาทุกด้านให้เข้มข้นมากขึ้น ในคราวต่อไป

-ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศนั้น มีความรู้สาระดี ชัดเจนในรูปแบบของการฝึกอบรม และเป็นประโยชน์ต่อการทำการหลาย ๆ ด้าน

-มีแนววิธีการฝึกอบรมหลายรูปแบบ แต่ละแบบล้วนมีข้อดีแตกต่างกัน

-ฝึกการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกการสาธารณูปการ ฝึกภาคภาษาอังกฤษ

-มีทั้งการฟังบรรยาย ภาคการปฏิสังขรณ์ ภาคการศึกษานอกสถานที่

-เฉย ๆ สามารถปรับตัวได้ตามแนวทางของโครงการ

-ด้านการฝึกมีเนื้อหาสาระดี และเป็นประโยชน์ต่อการฝึกในหลาย ๆ ด้าน

-วิธีการฝึกอบรมได้ความรู้ที่จะนำไปใช้บ้างในต่างประเทศ บางการฝึกก็ไม่จำเป็นมาก

-ฝึกอบรมได้จิตใจให้เข้าใจว่า ที่สำคัญพอที่จะสามารถควบคุมตนเองได้ หรือไปจนถึงการควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี

-อยากให้เพิ่มระยะเวลาฝึกฝนวิปัสสนาสัก ๒ เดือน เพื่อจะได้เกิดสภาวะได้มากขึ้นและละเอียด

-ด้านการฝึกอบรมมีพระวิปัสสนาจารย์ ผู้มีความรู้มีความสามารถ

-โดยวิธีการ การอบรมค่อนข้างดี วิทยากรบางครั้งหรือบางท่านพูดเรื่องที่ไม่ค่อยน่าสนใจ หรือพูดซ้ำเนื้อหาที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ยากเกินไป ทำให้ขาดความสนใจ และก็ใช้เวลาที่เยิ่นเย้อ ไม่กระชับ บางครั้งเกินเวลา ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมไม่ชอบใจ เพราะค่อนข้างเหนื่อยกันอยู่แล้ว

-วิธีการฝึกอบรมกิจกรรมต่าง ๆ น่าจะมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น และวางแผนวิธีการให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกและเพื่อประสิทธิภาพในการฝึกอบรมที่ดียิ่งขึ้น

-เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ดี

-ฝึกสวดมนต์ เป็นภาษาอังกฤษ, สาธารณูปการ, วิปัสสนา, วิชาการ เป็นต้น

-มีวิธีการฝึกอบรมที่หลากหลายทั้งวิชาการ ทักษะ สาธารณูปการ และวิปัสสนากรรมฐานดีมาก

-มีการแบ่งช่องการฝึกด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีภาควิชาการ ภาควิปัสสนากรรมฐาน ภาคสาธารณูปการ อื่น ๆ ทำให้พระธรรมทูตได้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เหมาะสมดี

-สายวิปัสสนา ยุบหนอ พองหนอ การกำหนดรู้สติปัฏฐาน ๔ กาย, เวทนา, จิต, ธรรม

-ด้านวิชาการมีวิธีการตารางเวลาที่ดี มีการจัดระเบียบ ด้ายวิปัสสนากรรมฐานมีวิธีการฝึกปฏิบัติที่ดี ด้านสาธารณูปการภาคเช้าและภาคบ่ายควรลงมือปฏิบัติ ภาคค่ำให้บรรยายเกี่ยวกับเรื่องงานสาธารณูปการ

-อยากให้ฝึกอบรมด้านการเสริมทักษะมาก ๆ

๔. ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการของพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

-ขาดการวางแผนเตรียมการ เช่น -อุปกรณ์ขาดทุกวัน -ขาดการสื่อสารในแต่ละวันถึงเนื้องานที่ต้องทำ

-ด้านสาธารณูปการอยากให้มีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้านมาถวายความรู้ให้มากกว่านี้

-ได้รับความรู้ ทักษะในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่พัก เช่น การทาสี การซ่อมแซม ทำให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ลงงานจริง ได้รับประสบการณ์ ที่สามารถนำไปใช้ต่อไปในอนาคต

-อยากให้พระธรรมทูต มีทักษะทางด้าน ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างปูน ช่างทาสี เวลาไปประจำอยู่วัดในต่างประเทศ หรือวัดในประเทศ เช่น เสนาสนะต่าง ๆ เสื่อมชำรุด สามารถซ่อมแซมบูรณะได้ด้วยตนเอง จะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้พอสมควร พระธรรมทูตต้องมีทักษะหลายด้าน จึงจะสามารถอยู่ต่างแดนได้แน่นอน

-อุปกรณ์ให้ครบ และเหมาะสม ให้ทันกับเวลา วิเคราะห์ไว้ล่วงหน้า สำหรับในการปรับปรุงสถานที่ หรือการก่อสร้าง พื้นที่ อบรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเตรียมงบประมาณไว้ล่วงหน้า ควรมีแบบปฏิบัติ เขียนแบบสันหาทุกปีจะดีเยี่ยม

-ได้ฝึกฝน การบูรณะ ซ่อมแซมกุฏิสงฆ์ เป็นการเพิ่มทักษะอีกด้านที่ได้จะนำไปใช้

-ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ อบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ทำให้ได้รับรู้วิชาการทางด้านนี้ดี ได้ความรู้เพิ่มหลาย ๆ ด้านงานก่อสร้าง

-ได้มีการฝึกอบรมด้านการบูรณาการ เช่น งานซ่อมแซม งานทาสี

-ทำให้มีทักษะในการซ่อมแซมบูรณะกุฏิชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง

-มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมก่อนการปฏิบัติงาน เป็นการที่ดี

-ถือว่า โอเค ดีในทุก ๆ ด้าน

-ด้านการฝึกทักษะสาธารณูปการ ทำให้ได้รับประสบการณ์ในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านการซ่อมแซมอื่น ๆ

-ได้ความรู้ในการบูรณะปฏิสังขรณ์ สามารถนำไปใช้ได้จริง

-ออกแบบโครงการซ่อมแซม บำรุงอาคารต่าง ๆ ที่เก่ากว่า และทำก่อนสร้าง เรียนรู้โครงการงานต่อได้

-อยากให้เพิ่มทักษะความรู้แยกเป็นภูมิภาคต่าง ๆ เพราะแต่ละโซนมีภูมิประเทศและอากาศต่างกัน

-การวางแผนการก่อสร้างพัฒนาต่าง ๆ การทาสีกุฏิ การรักษาความสะอาดต่าง ๆ

-การใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติงานจริงมีความเหมาะสม คือ ใช้เวลาราว ๕-๗ วัน บรรยายแบบฉายภาพสไลด์ในห้องเรียนไม่ค่อยมี

-กิจกรรมถือว่าค่อนข้างหลากหลาย แต่การบริหารจัดการกิจกรรมและผู้เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติงานแต่ละส่วน ควรมีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

-รู้จักแนวทางวิธีการพัฒนาทักษะสาธารณูปการจากการบรรยาย และการได้ลงมือปฏิบัติจริงในการบูรณะกุฏิ ๑๓ หลัง

-ได้รับทักษะการบูรณะ กุฏิที่พัก เช่น ทาสี เป็นต้น

-ควรมีเวลาในการเตรียมงาน และอุปกรณ์ในการทำงานให้มากกว่านี้

-ควรมีการเตรียมงาน วางแผนชัดเจน ข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาแนะนำข้อมูล คอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

-ซ่อมแซมบูรณะกุฏิ ๑๔ หลัง ทำโครงการโคกหนองนา

-ควรให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับงาน ไม่ควรปล่อยให้พระธรรมทูตตัดสินใจเอง

-อยากให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนมากกว่านี้

๕. ด้านแนวทางการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

-ได้นำความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมครั้งนี้ไปเผยแผ่หลักธรรมหรือศีลธรรมในต่างประเทศได้มากที่สุด

-ได้รับความรู้และแนวทางการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ซึ่งสามารถปรับใช้ได้จริงในที่ต่าง ๆ ทำให้รู้ความสำคัญของภาษา วัฒนธรรม และประเพณี ของคนท้องถิ่นในต่างประเทศ และสามารถปรับใช้ได้กับสถานที่นั้น ๆ

-การที่จะเผยแผ่ธรรมนั้น ต้องเข้าถึงชาวบ้าน ชุมชน ผู้ใหญ่ เด็ก เยาวชน ช่วยเหลือเกื้อกูลทั้งทางด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ก่อน ถ้าทำให้ได้แบบนี้ก่อน จึงจะสามารถดึงดูดศรัทธาชาวบ้านเข้ามาเข้าวัดได้แน่แท้ ด้วยประสบการณ์ของผมเองที่ทำแบบนี้มา ทำให้ทุกวันนี้ ชาวบ้าน ชุมชน ทั้งในไทยและต่างประเทศ เวลาผมจะทำงานสิ่งในกิจพระพุทธศาสนา พวกเขาเหล่านั้น ยินยอมยินดี เชื้อฟังเสมอ สิ่งนี้แหละ จึงจะสามารถดึงดูดผู้คนให้เข้าถึงธรรมะ เข้าวัดได้

-วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของการเผยแผ่ในปัจจุบัน จากนั้น วิเคราะห์ว่า ประสิทธิภาพที่ผ่านมา ได้ผลเช่นไรกับวิธีการที่ทำไป จากนั้นวิเคราะห์ ในอนาคต บริบทที่แตกต่าง ความต้องการของบริษัท ๔ มีความต้องการอะไร ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้มาก ทั้งก่อนการอบรมและหลังอบรม

-ได้เรียนรู้และรู้จักเครือข่ายพระธรรมทูตรุ่นพี่ และการทำงานของสมาชิกใน ต่างประเทศ มากยิ่งขึ้น

-ด้านแนวทางการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ได้ความรู้เพิ่มหรือว่าได้รับแนวทางเผยแผ่หลาย ๆ รูปแบบ และได้ความรู้เรื่อง ชั้น ๕ อริยสัจ ๔ และอีกหลาย ๆ อย่าง เพิ่มขึ้นอีกเยอะมาก

-แนวทางการเผยแผ่ มีรูปแบบหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ออนไลน์หรือออฟไลน์

-เอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทางธรรม เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

-มีการให้ความรู้และให้รุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ในการเผยแผ่ มาให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรม

-ดีมาก จากภาควิชาการ และความรู้จากวิทยากร และภาคปฏิบัติ สามารถนำไปเผยแผ่ได้จริง

-ด้านการเผยแผ่ธรรมะ ได้ใช้หลักชั้น ๕ อริยสัจ ๓ เป็นอาทิ ฯ

-แนวทางการเผยแผ่ธรรมในต่างประเทศ ทั้งในด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถนำไปใช้ได้จริง

-ถือว่าข้อธรรมในภาคปริยัติ รู้เองในแนวทางของการปฏิบัติ ยังไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขอความอดทน ตบะ อาตมาปี สติมา สัมปชาโน เบื้องต้น สามารถนำความรู้วิชาการพุทธศาสนาไว้ในต่างประเทศ สื่อสารได้เป็นอย่างดี

-น่าจะเพิ่มการเรียนทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น จะได้พัฒนาทันโลกที่ก้าวหน้าไปมาก และรวดเร็วมาก

-เป็นการประพฤติปฏิบัติชอบ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น

-แนวทางที่อบรมบรรยายต่าง ๆ ใน มจร มีความครอบคลุมเหมาะสมดี

- มีแนวทางการเผยแผ่ที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย ทำให้สามารถส่งสื่อออกไปได้อย่างไม่จำกัด

- ปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนา

- ได้ฟังการพูด มารยาททางสังคมในต่างประเทศ วัฒนธรรม การปรับตัว

- ต้องมีจุดหมายทางการเผยแผ่ที่ชัดเจน มีความรู้ ศีลธรรม กรณฐานและแน่วแน่

- ควรมีหลักการ วิธีการ ยึดหลักธรรมคำสอน ศักยภาพ มีความรู้ คู่คุณธรรม

- นำพาญาติโยม สวดมนต์ปฏิบัติธรรม และทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

- ควรมีหลักการและแนวทางในประสบการณ์ที่พระธรรมทูตต้องพบ

- ค่อยข้างมีความสมบูรณ์ในการที่พระวิทยากรมาให้ความรู้

- เนื้อหาที่ดีควรพร้อมกับวิธีสื่อสารที่มีประโยชน์

- อยากให้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ทักษะการเผยแผ่ธรรมแนวกิจกรรม ซึ่งวิทยากรนั้นล้วนเป็นลูกศิษย์ของ มจร ควรที่เชิญมาถวายความรู้อย่างยิ่ง

- ผู้เข้ารับการอบรม ได้รับความรู้ ทักษะ วิชาการ ทางพระพุทธศาสนา ทั้งภาคภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ทำให้ได้เข้าใจสถานการณ์พุทธศาสนาปัจจุบัน และธรรมะของพระพุทธเจ้า

- เอาวิชาการที่เคยเล่าเรียนมาในนักธรรม และกัมมัฏฐาน ด้านวิชาการช่วยอบรมแนะนำ อบรมสอนให้ทำความดีทั้งด้าน ศีล สมาธิ ปัญญา ฯลฯ เน้นลด ละ เลิก ฝ่าฝืนบาป ให้น่าสนใจเป็นกุศล

- ดีมาก เนื้อหาเต็ม แต่ต้องได้วิทยากร EnglisOh ให้มากกว่านี้

- ได้เรียนรู้หลักธรรมใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น หลักธรรมที่เคยฟังมาแล้ว ก็ทำให้แจ้งเพิ่มมากขึ้น

- ด้านทักษะวิชาการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ได้รับประโยชน์ ประสงค์การจากพระธรรมทูตทุก ๆ ภาษา และได้แบ่งปันความรู้

- มีความรู้มากขึ้นด้านทางพระพุทธศาสนา

- ความรู้ด้านวิชาการมีมากมาย ได้ความรู้ใหม่ ๆ อะไรหลาย ๆ อย่าง

- ผู้เข้ารับการอบรม มีความสามารถหลากหลาย แต่ไม่มีข้อมูลในต่างประเทศว่า แต่ละวัดต้องการทักษะด้านใดของผู้เข้ารับการอบรม

- ความรู้แน่นจากบุคลากรสำคัญ ได้ความรู้เต็มที่

- ทางด้านวิชาการ ถือว่า ได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก ได้รับประสบการณ์จากพระธรรมทูตรุ่นก่อนจากประสบการณ์จริง ๆ

- ทักษะวิชาพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้ได้จริงตามสมควรแก่สังคมต่างประเทศ ให้เกิดประโยชน์

- อยากให้เพิ่มความรู้ด้านเหตุผลที่จับต้องได้ และอธิบายโดยอาศัยเหตุผลมากกว่าด้าน ปาฏิหาริย์ที่อธิบายยากในการทำให้คนชาวโลกเห็นชัดเจนได้

- ถือว่าดี เนื่องจากมีวิทยากร ครูบาอาจารย์มาให้ความรู้เยอะ ทำให้ได้

- มีความหลากหลายเหมาะสมดีแล้ว

- ควรให้มีความหลากหลายและให้ได้ประสิทธิภาพประสิทธิผล มากขึ้น พัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ เพราะปัจจุบันในการทำงานใด ๆ อาจจะต้องใช้ทักษะที่มากกว่า ๑ อย่าง รวมถึงความรู้รอบตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

-ได้รับความรู้ด้านพระพุทธศาสนา จากวิทยากรที่มาถวายความรู้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต รุ่นที่ดำเนินการอยู่

-อยากให้พระธรรมทูตฝึกทำงานในการเป็นพิธีกร การช่วยงานกับผู้นำศาสนาอื่น ตลอดถึงวัดวาอารามต่าง ๆ ที่ต้องการให้โครงการพระธรรมทูตเข้าร่วมกิจกรรม

-ให้พระธรรมทูตฝึกทำงานในการเป็นพิธีกร การร่วมงานกับผู้นำศาสนา จัดการงานวิชาการ ทำงานร่วมกับองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ จะได้เรียนรู้งานได้

-ได้เรียนรู้ตามโครงการอบรมพระธรรมทูต ทำให้เกิดความรู้ ทักษะมากมาย สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติม

-ควรเพิ่มวิธีการทำอาหารให้กับพระธรรมทูต เพราะในต่างประเทศบางรูปต้องประกอบภัตตาหารเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ต้องใช้จริง

-ได้รับความรู้จากอาจารย์วิทยาลัยพระธรรมทูตเป็นอย่างมาก

๔.๓.๓ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแบบปลายเปิด

๑. ได้ความรู้บริบททางสังคม

๑.๑ ทราบความเป็นอยู่ ความเคลื่อนไหว อารมณ์ ความนึกคิด ความต้องการไม่ต้อง การเห็นด้วยไม่เห็นด้วย ความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของมนุษย์

๒. ได้ความรู้บริบททางวัฒนธรรม

๒.๑ ทราบความเป็นมาของวัฒนธรรม วัฒนธรรมการเป็นอยู่ วัฒนธรรมทางจิตใจ วัฒนธรรมทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม วัฒนธรรมที่อยู่ได้ก็ด้วยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การพึ่งพาระหว่าง มนุษย์ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่หลากหลาย มนุษย์ที่มีคุณธรรมจริยธรรม จะเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ มีจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัยการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามข้อมูลพื้นฐานภาคกิจกรรม สามารถแบ่งออกเป็นประเภทดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ด้านทฤษฎี/วิชาการ

จากการเริ่มต้นของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำเอาการยกระดับระบบฝึกอบรมรูปแบบโครงการอบรมที่เกิดองค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมด้านวิชาการ คือ ความรู้ที่เกิดที่เกิดจากการอบรมในภาควิชาการหรือภาคทฤษฎี โดยใช้ห้องประชุมเธียเตอร์โซน ซี ของอาคารเรียนรวม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านอบรมภาควิชาการ ซึ่งได้เชิญวิทยากรจากหน่วยงานและจากที่ต่าง ๆ มาบรรยายถวายความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรม โดยความรู้ที่ได้ก็คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสตร์ภายในประเทศและต่างประเทศ ประสบการณ์การเผยแผ่ การบริหารระหว่างประเทศ และข้อคิดต่าง ๆ ที่หลากหลาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และความรู้วิธีการแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรม การพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในการดำเนินการฝึกอบรมภาควิชาการ และจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔.๔.๒ องค์ความรู้ด้านสาธารณูปการ

ความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมในภาคสาธารณูปการ และการทำวัตร สวดมนต์ เจริญสมาธิ จิตภาวนา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาจุฬาลงกรณฯ ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ตลอดระยะเวลา ๑ เดือน พร้อมกับลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยการปฏิสังขรณ์เสนาสนะ หมู่กุฏิสงฆ์ จำนวน ๑๓ หลัง เช่น การทำความสะอาดกุฏิทั้งหลัง ข้างในข้างนอก การขุดสีก่ออก การทาสีรองพื้น ต้องปล่อยให้สีแห้งก่อนเป็นระยะเวลา ๑ คืน หลังจากนั้นวันต่อมา เริ่มด้วยการทาสี รอบสองเพื่อเป็นการถาวร รวมไปถึงการดูแลสิ่งอื่น ๆ เป็นต้น

๔.๔.๓ องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

ความรู้ที่เกิดจากการเข้ารับการอบรมในภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานหรือ ภาคสนาม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ เช่น การทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน โดยมี วิปัสสนาจารย์ คณาจารย์ บรรยายถวายความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีเจ้าหน้าที่ มจร และเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน คอยดูแล อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่จัดโครงการ อบรม ฯ โดยเฉพาะปี ๒๕๖๖ ทุกท่านได้ผ่านการฝึกฝนในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว และยังได้ลงมือทำ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการการปฏิบัติงานจริงในด้านวิปัสสนากรรมฐาน ด้วยการเข้ารับฟังการบรรยาย ถวายความรู้จาก วิทยากร และวิปัสสนาจารย์ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์

๔.๔.๔ องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่

ด้านการเผยแผ่เกิดจากการที่ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ประสบการณ์ มีความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติ ฝึกฝนอบรมตนเองดีแล้ว จึงพร้อมที่จะออก ปฏิบัติการด้านการเผยแผ่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังต้องหมั่นแสวงหาประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ ในการเผยแผ่อีกด้วย ซึ่งการเผยแผ่เป็นหัวใจสำคัญของการอบรมพระธรรมทูต เพราะความแตกต่าง กันในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรและพระธรรมทูตรุ่นก่อน มีทักษะที่ สำคัญในด้านการเผยแผ่ที่แตกต่างกันออกไปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ บางท่านใช้สื่อที่มีอยู่เฉพาะตัว เช่น มีความสามารถเฉพาะตัว ด้านการเขียน ด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านเทคโนโลยี ด้านจิตวิทยาอื่น ๆ ที่มีอยู่

๔.๔.๕ องค์ความรู้ด้านการพัฒนา

ด้านการพัฒนา ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถด้านพัฒนาทักษะนวัตกรรม คุณธรรมจริยธรรม ผ่านการฝึกฝนอบรมพัฒนาตนเอง ผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้นับว่าได้พัฒนาตนเอง บ้างแล้ว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ที่ดูแลประจำ ยังสังเกตเห็นข้อบกพร่องของผู้เข้ารับการอบรมหลาย ท่านที่ยังต้องฝึกฝนอบรมตนเองเพิ่มเติมอีกมากในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดความชำนาญการ เกิดความมั่นใจ ที่จะลงมือทำ จนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาการเผยแผ่ที่ได้รับจากการนำเสนอหรือการ บรรยายของวิทยากรที่ได้รับเชิญมาทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและจาก หน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกในแต่ละวันที่ไม่เข้าหน้ามาให้บริการด้านวิชาการ

๔.๔.๖ องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม

เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ โครงการอบรม ฯ ได้ดำเนินการ ไปได้ด้วยก็เพราะได้อาศัยความพร้อมด้านเศรษฐกิจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งที่เกิดจากส่วนที่เป็น

โครงการ ฯ และส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาคคณะสงฆ์ไทย ภาครัฐบาล ประชาชน เอกชน รวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอีกด้วย หากขาดเรื่องเศรษฐกิจที่ดีพร้อม การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ คงต้องล้มเหลวอย่างแน่นอน อาจจะไม่สามารถที่จำดำเนินการด้านโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ หรือแม้แต่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จประโยชน์ แต่เป็นเพราะสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สังคมส่วนใหญ่มีธรรมะประจำใจ มีคุณธรรมจริยธรรม เห็นความสำคัญของการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งส่วนเอกชนและส่วนรัฐบาล ไม่ได้นิ่งดูดาย แบ่งปันความสุข ดูแลส่งเสริม สนับสนุน มีน้ำใจต่อกัน จึงทำให้โครงการ ฯ ดำเนินการไปด้วยดี จากความร่วมมือของผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้อง

๔.๔.๗ องค์ความรู้ด้านพัฒนาทักษะ/ด้านภาษา

เกี่ยวกับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ที่เน้นทางด้านภาควิชาการ ภาคสาธารณูปการ และภาคปฏิบัติการ ซึ่งการอบรมในแต่ละภาคนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอบรม ที่ได้วางไว้แล้วตามกำหนดและแผนงาน ทำให้งานด้านการอบรมลื่นไหลไปได้ดี ส่งผลให้ผู้ทำงานและผู้ร่วมงานมีอิสระในการคิด ก่อนให้เกิดทักษะในการทำงานหลายด้าน เช่น การเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า การแบ่งงานกันทำงานอย่างเป็นระบบเป็นธรรมชาติ การแจกจ่ายงานที่เหมาะสมแก่ผู้ทำงาน การใคร่ครวญก่อนมอบหมายงาน การคิดก่อนลงมือกระทำ เป็นต้น การพัฒนาทักษะเป็นไปตามธรรมชาติเกิดขึ้นเองก็ต่อเมื่อลงมือกระทำ เพราะเกิดจากการคิดค้นหาวิธีทำงาน หรือหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทักษะสามารถพัฒนาได้แก่ผู้เข้ารับการฝึกฝนอบรมทั้งในด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามภาควิชาการ ภาคสาธารณูปการ และภาคปฏิบัติการ ตามทฤษฎีที่ครอบคลุมซึ่งขาดไม่ได้ก็คือหลักการสำคัญด้านการพัฒนาได้แก่ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

จากผลการศึกษาวิจัยทำให้ได้รับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จากการศึกษาการยกระดับระบบการตั้งแต่อดีต จากการดำเนินงานของคณะสงฆ์ไทยในสมัยก่อน ซึ่งเป็นการวางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเอาไว้ให้พระธรรมทูตรุ่นต่อ ๆ มาได้ดำเนินการสืบสานพัฒนาสืบต่อมา ตามแนวคิด ทฤษฎี วิธีการ หลักการทางพระพุทธศาสนา ที่นำมาใช้ในพัฒนาระดับระบบฝึกอบรม วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ได้แก่ การพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นการพัฒนาทักษะ ความรอบรู้ ความสามารถ ที่ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมการประชุมร่วมกิจกรรมประจำกลุ่มแบบใกล้ชิดตั้งแต่เริ่มโครงการอบรม ฯ วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ได้แก่ ผลของศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทำให้สามารถนำเสนอการพัฒนาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านวัตรกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนได้

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน” คณะผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการที่ทีมงานวิจัยได้ศึกษาหัวข้อ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สรุปได้ คือ

๑. ผลการศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

เป็นการจัดฝึกอบรมพระภิกษุในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ซึ่งเป็นวิธีคัดเลือก คัดกรอง บุคคลที่มีคุณสมบัติ ทั้งในด้าน ความรู้ ความสามารถ ในระดับหนึ่งที่สามารถจะเป็นตัวแทนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แพร่ไปทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอเมริกาและยุโรป ที่กำลังได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศในด้านพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนามั่นสมองทางด้านนักเผยแผ่ที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่พระธรรมทูตเท่านั้น แต่หากยังเป็นพระธรรมทูตที่ได้รับการพัฒนาให้มีสติปัญญาและมีประสบการณ์ทั้งทางด้านภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำเอาความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหล่านั้นไปพัฒนาตนเองและส่วนรวมทั้งในและต่างประเทศ เป็นการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรม โดยส่งผลต่อการยกระดับระบบฝึกอบรม

๒. ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

โดยเฉพาะการอบรมพระธรรมทูตรุ่นที่ ๒๙ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นปีที่ยังมีเหตุการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (COVID-19) แต่ก้ลดจากหนักมาเป็นเบา เกือบจะเข้าสู่ภาวะเหตุการณ์ปกติ ทำให้การทำงานยังอยู่ในภาวะระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา เพราะทำให้เกิดอุปสรรคมากมายในการอบรมเป็นอย่างยิ่ง ทักษะหลักสำคัญที่ได้รับการฝึกฝน ได้แก่

๑) ทักษะด้านวิชาการ ฝึกการปฏิบัติงานสาธารณูปการ และงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นเวลา ๑๔ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็น หมู่คณะ การวางแผน การตัดสินใจ และจิต

อาสา ต้อนรับ และช่วยงานมอบทุนการศึกษา แก่นิสิต ปริญญาตรี โท และเอก มจร ณ อาคารหอประชุม มวก ๑๘ พรรษา มหาจุฬา ออยุธยา (ภาควิชาการ เข้ารับการฝึกอบรม ๑-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) ทักษะด้านสาธารณูปการ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เดินทางไป มจร อาศรม เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิบัติงานสาธารณูปการ เช่น ทาสี ซ่อมแซมหมวกภูมิกรรณฐาน จำนวน ๑๓ หลัง ตั้งแต่วันที่ ๒๐-๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓) ทักษะด้านปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ฝึกปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ภายใต้การกำกับดูแลของพระวิปัสสนาจารย์ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อเจริญสติ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเป็นระบบ ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ (๑-๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๔) ทักษะด้านวิชาการ (เพิ่มเติม) ก่อนจบหลักสูตร ภายหลังจากแล้วเสร็จจากภาควิปัสสนากรรมฐาน ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ต่อด้วยการอบรมภาควิชาการ ณ มจร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการอบรม ยังปฏิบัติเหมือนเดิม กล่าวคือ มีการลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติประจำวันทุก ๆ วัน ตามตารางรายชื่อที่ได้กำหนดไว้ และได้เชิญวิทยากรมาถวายความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นประจำทุก ๆ วัน ภาคเช้า ตีห้า - ๐๕.๐๐ น. ทำวัตรเช้า, - ๐๗.๐๐ น. ฉันทา, ๐๘.๓๐ น.-เช้าฟังบรรยายช่วงเช้า -๑๑.๐๐ น. ฉันทาอาหารเพล, ๑๓.๐๐ น. เข้ารับฟังการบรรยายช่วงบ่าย, -๑๘.๐๐ น. ทำวัตรเย็น, -๑๙.๐๐ น. เข้ารับฟังการบรรยายภาคค่ำ, - ๒๑.๐๐ น. เดินทางกลับที่พัก ตลอดเดือน พฤษภาคม ในวันที่ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๓. ผลการศึกษาการนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

๑) องค์ความรู้ด้านทฤษฎี/วิชาการ จากการเริ่มต้นของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำเอาการยกระดับระบบฝึกอบรมรูปแบบโครงการอบรมที่เกิดองค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมด้านวิชาการ

๒) องค์ความรู้ด้านสาธารณูปการ ความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมในภาคสาธารณูปการ และการทำวัตร สวดมนต์ เจริญสมาธิ จิตภาวนา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาจุฬา อาศรม ตำบลพญาเย็น อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ตลอดระยะเวลา ๑ เดือน พร้อมกับลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยการปฏิสังขรณ์เสนาสนะ หมวกภูมิสงฆ์ จำนวน ๑๓ หลัง

๓) องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ความรู้ที่เกิดจากการเข้ารับการอบรมในภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานหรือภาคนาม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ เช่น การทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน

๔) องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่ ด้านการเผยแผ่เกิดจากการที่ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ประสบการณ์ มีความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติ ฝึกฝนอบรมตนเองดีแล้ว จึงพร้อมที่จะออกปฏิบัติภารกิจด้านการเผยแผ่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังต้องหมั่นแสวงหาประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการเผยแผ่อีกด้วย

๕) องค์ความรู้ด้านการพัฒนา ด้านการพัฒนา ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถด้านพัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม ผ่านการฝึกฝนอบรมพัฒนาตนเอง ผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้นับว่าได้พัฒนาตนเองบ้างแล้ว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ที่ดูแลประจำ ยังสังเกตเห็นข้อบกพร่องของผู้เข้ารับการอบรมหลายท่านที่ยังต้องฝึกฝนอบรมตนเองเพิ่มเติมอีกมากในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดความชำนาญการ

๖) องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ โครงการอบรม ฯ ได้ดำเนินการไปได้ด้วยก็เพราะได้อาศัยความพร้อมด้านเศรษฐกิจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งที่เกิดจากส่วนที่เป็นโครงการ ฯ และส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาคคณะสงฆ์ไทย ภาครัฐบาล ประชาชน เอกชน รวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอีกด้วย หากขาดเรื่องเศรษฐกิจที่ดีพร้อม การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ

๗) องค์ความรู้ด้านพัฒนาทักษะ/ด้านภาษา เกี่ยวกับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ด้านภาควิชาการ ภาควิชาการ ภาควิชาการ ภาควิชาการ และเน้นด้านภาษาต่างประเทศเป็นส่วนสำคัญเพื่อการสื่อสาร ซึ่งการอบรมในแต่ละภาคนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอบรม ที่ได้วางไว้แล้วตามกำหนดและแผนงาน ทำให้งานด้านการอบรมลื่นไหลไปได้ดี ส่งผลให้ผู้ทำงานและผู้ร่วมงานมีอิสระในการคิด ก่อนให้เกิดทักษะในการทำงานหลายด้าน

๕.๑.๒ สรุปวิธีการวิจัย โดยศึกษาตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย ศึกษาใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การศึกษาเชิงพรรณนาและค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) เพื่อค้นหาระบบการฝึกอบรม พระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ๒) ศึกษาเชิงภาคสนาม โดยการแจกแบบสอบถาม ตั้งคำถามเชิงคุณภาพแบบปลายเปิด สัมภาษณ์ พระสงฆ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๓.๒ พื้นที่การวิจัย ศึกษาข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม การวิจัยมีข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยมาก่อนแล้ว ด้วยการอบรม บรรยาย ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศนั้น สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ สถานที่สำหรับเปิดโครงการ ฯ และจัดกิจกรรมระหว่างการอบรมภาคสนามได้แก่ มจร อยุธยา, มจร อาศรม, และมจร แคมป์สน

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เนื่องจากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการศึกษาภาคสนาม โดยการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน โดยมีการลงภาคสนามร่วมกิจกรรมกับพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตลอดโครงการ ซึ่งเป็นผู้ให้คำตอบการสัมภาษณ์และให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย ศึกษาจากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) ร่วมกับวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กับพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบคำถามปลายเปิดมี

โครงสร้าง (Structured Interview) ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะกลุ่มที่สะดวกในการให้ข้อมูล ในระหว่างดำเนินการกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการที่ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา ดูแลและบรรยายวิชาการแก่ผู้เข้าอบรมตลอดการจัดโครงการอบรม ฯ โดยได้ศึกษาและสังเกตการณ์ จนเป็นที่เข้าใจและได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่กับสภาพแวดล้อม เหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันตามขั้นตอน เช่น ๑) ศึกษากลุ่มตามเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ๒. ติดต่อประสานงานกลุ่มที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัน เวลา สถานที่ ๓) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมความพร้อม ๔) แจ้งวัตถุประสงค์และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการอบรม เพื่อการสัมภาษณ์ ๕) ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่แจ้งไว้แล้วตามนัดหมาย ๖) ประชุมกลุ่มร่วมกิจกรรม สอบถามข้อมูลและเก็บข้อมูลภายหลังการสอบวัดผล

๕.๑.๓ สรุปผลการศึกษาสภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ ๒ สามารถวิเคราะห์ตามสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

๑. จุดแข็ง (S=Strength) จากแนวคิดตามสภาพการฝึกอบรมทำให้มองเห็นจุดแข็ง กล่าวคือ เป็นการวางรากฐานการฝึกอบรมเพื่อให้มีพระธรรมทูตรุ่นต่อมาสืบสานต่อ จากการฝึกอบรมแบบธรรมดาอาจนำไปสู่การยกระดับระบบฝึกอบรมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

๒. จุดอ่อน (W=Weakness) สถานการณ์ทำให้มองเห็นจุดอ่อน เมื่อพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างแดนมากขึ้น แต่ทว่าการจัดฝึกอบรมได้ชะงักลงไปแล้ว มหาเถรสมาคมภายใต้การสนับสนุนของกรมการศาสนา จึงให้มีการรื้อฟื้นโครงการนี้ขึ้นมาใหม่

๓. โอกาส (O=Opportunity) สถานการณ์เริ่มดีขึ้นเริ่มมองเห็นโอกาส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้จัดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปีละ ๑ ครั้ง

๔. สิ่งคุกคาม (T=Threat) ถึงแม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตและส่งไปเผยแผ่ ณ ต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ยังมีสิ่งคุกคามที่เกิดขึ้นก็คือ ยังมีพระธรรมทูตที่ยังขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่มีความความมั่นคง

๕.๑.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

๑. องค์ความรู้ด้านทฤษฎี/วิชาการ จากการเริ่มต้นของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำเอาการยกระดับระบบฝึกอบรมรูปแบบโครงการอบรมที่เกื้อหนุนองค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมด้านวิชาการ

๒. องค์ความรู้ด้านสาธารณูปการ ความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมในภาคสาธารณูปการ และการทำวัตร สวดมนต์ เจริญสมาธิ จิตภาวนา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตลอดระยะเวลา ๑ เดือน พร้อมกับลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยการปฏิบัติสังฆกรรมเสนาสนะ หมู่กุฏิสงฆ์ จำนวน ๑๓ หลัง

๓. องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ความรู้ที่เกิดจากการเข้ารับการอบรมในภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานหรือภาคนาม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน

อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ เช่น การทำวัตร สวดมนต์ เจริญสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน

๔. องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่ ด้านการเผยแผ่เกิดจากการที่ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ประสบการณ์ มีความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติ ฝึกฝนอบรมตนเองดีแล้ว จึงพร้อมที่จะออกปฏิบัติการณ์ด้านการเผยแผ่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังต้องหมั่นแสวงหาประสบการณ์ เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการเผยแผ่อีกด้วย ซึ่งการเผยแผ่เป็นหัวใจสำคัญของการอบรมพระธรรมทูต

๕.๑.๕ สรุปจำนวนกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมและตอบคำถาม

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรโครงการอบรม ฯ ตั้งแต่เริ่มต้นการเข้ารับการอบรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ และสร้างแบบสอบถามและผู้เข้ารับการอบรม พระธรรมทูต จำนวน ๒ กลุ่ม ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมประจำกลุ่มตลอดโครงการ ฯ มี จำนวน ๒๗ รูป/คน จากจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๑๗ รูป/คน การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการอบรม ฯ เป็นนโยบายของโครงการ ฯ ซึ่งแต่ละกิจกรรมได้ถูกกำหนดไว้เป็นประจำทุก ๆ ปี เช่น กิจกรรมพิธี การ ศาสนพิธี กิจกรรมสาธารณูปการ กิจกรรมวิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมเผยแผ่ กิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมเรียนรู้เพิ่มเติมพัฒนาทักษะ ได้แก่

- ๑) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มที่ ๗ ส่งแบบสอบถาม จำนวน ๑๔ รูป/คน
- ๒) และผู้เข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มที่ ๘ ส่งแบบสอบถาม จำนวน ๑๓ รูป/คน
- ๓) รวมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๒ กลุ่ม ส่งแบบสอบถาม จำนวน ๒๗ รูป/คน

๕.๑.๖ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ที่มีต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งด้านความคิดเห็นแบบปลายเปิด จากจำนวนผู้เข้าอบรมที่ได้แสดงความคิดเห็น และด้านการเลือกข้อความตามแบบคุณภาพ ดังต่อไปนี้

สรุปเป็น % ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน โดยมี (ประเด็นคำถาม) ตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ (ตารางที่ ๒๒)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
เหมาะสมแล้ว	14	56.0	มีหลักสูตรสำคัญหลายประเภท ได้สร้างเสริมประสบการณ์ เหมาะสมแต่ควรเปลี่ยนช่วงเวลาให้เหมาะสมตามสภาพอากาศ ช่วงปิดอาจเข้าไปน้อย
ควรใช้ 2-2½	3	12.0	
ควรใช้ 1 เดือน	1	4.0	
100 วัน เป็นระยะเวลาที่	1	4.0	

นานพอสมควร			
ไม่แสดงความเห็น	6	24.0	
รวม	25	100.0	

๑. ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่าครึ่ง ๕๖% มีความเห็นว่า ระยะเวลา ๓ เดือน เหมาะสมดีแล้ว, ไม่มากไม่น้อยเกินไป, กำลังพอดี, เพราะมีหลักสูตรหลายประเภท ได้สร้างเสริมประสบการณ์ แต่ควรเปลี่ยนระยะเวลาให้เหมาะสมตามสภาพอากาศ

มีเพียง ๒๐ % ที่ต้องการให้ระยะเวลาน้อยลง, ๑๒% เห็นว่า ๒-๒ เดือนครึ่ง เหมาะสม และช่วงปิดเข้าเกินไป ๔% เห็นว่า ควรระยะเวลา ๑ เดือน

๒. ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ (ตารางที่ ๒๓)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
เหมาะสมดีแล้ว	10	45.5	เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมทั้งภาควิชาการและภาคสาธารณูปการ, มีตารางฝึกอบรมที่หลากหลาย, มีครบทุกด้าน, ตารางแน่นมาก, ได้ความรู้เต็มที่
ตารางแน่นเกินไป	3	13.6	เวลาพักผ่อนน้อยเกินไป เลิกฝึกเกินไป ทำให้เหนื่อยและตึงเครียด, ช่วงเข้าแน่นไปนิด
เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	2	9.1	ตารางฝึกไม่แน่นอน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและปัญหาการเตรียมพร้อม
กระจายมากเกินไป	1	4.5	ควรเจาะจงเรื่องที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้และเห็นประโยชน์
ควรมีบทบาทที่เชี่ยวชาญกับเรื่องที่น่าเสนอ	2	9.1	
ไม่แสดงความคิดเห็น	4	18.2	
รวม	22	100.0	

๒. ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๔๕% มีความคิดเห็นว่าตารางฝึกอบรมมีความเหมาะสมดีแล้ว มีการฝึกอบรมที่หลากหลายครบทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ ภาคปฏิบัติ ภาควิปัสสนากรรมฐาน ด้านนวัตกรรม และภาคสาธารณูปการ มีความชัดเจน ได้ความรู้เต็มที่

๑๘.๒ % ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความคิดเห็นว่า ตารางแน่นเกินไป, (๑๓.๖ %) เลิกฝึกเกินไป, เวลาพักน้อย ทำให้เหนื่อยและตึงเครียด ตารางช่วงเข้าแน่นเกินไป และกระจายมากเกินไป, ๔.๕ % การเจาะจงเรื่องที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้และเป็นประโยชน์

๙.๑ % มีความคิดเห็นว่า ตารางฝึกอบรมไม่แน่นอน และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และปัญหาการเตรียมพร้อม

๙.๑ % มีความคิดเห็นว่า ควรมีพระ/วิทยากรที่เชี่ยวชาญกับเรื่องที่จะนำเสนอ

จากจากนี้ ยังมีความคิดเห็นจากหนึ่งท่านว่า สถานที่พักและสถานที่ฝึกอบรมมีระยะห่างไกลกันมาก

๓. ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ (ตารางที่ ๒๔)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
มีความรู้ สาระดี ชัดเจน ในรูปแบบของฝึกอบรม เป็นประโยชน์ต่อการทำ การหลาย ๆ ด้าน	12	52.2	มีการฝึกฝนทักษะที่พระธรรมทูต สามารถนำไปใช้ในการะหน้าที่ มีแนววิธีการฝึกอบรมหลายรูปแบบ แต่ละแบบล้วนมีข้อดีแตกต่างกัน มีการชี้แนะกฎระเบียบ เพื่อเกิดความพร้อมและสร้างความสามัคคี, ได้เข้าใจถึงการควบคุมตนเองเป็นอย่างดี
มีประสิทธิภาพน้อยมาก ในการเรียนรู้	4	17.4	เน้นการฟัง มีช่วงถาม-ตอบน้อย, ผู้บรรยายควรเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ฟัง, บางท่านพูดเรื่องไม่ค่อยน่าสนใจ, ใช้เวลาเยิ่นเย้อ, ไม่กระชับ บางครั้งเกินเวลา, น่าจะมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น และวางวิธีการให้ชัดเจน, อยากให้ฝึกอบรมด้านการเสริมทักษะมาก ๆ
ควรเน้นด้านการฝึก วิปัสสนา	3	13.0	อยากให้ฝึกอบรมวิปัสสนาสัก 2 เดือน เพื่อได้เกิดสภาวะได้มากขึ้นและละเอียด มีพระวิปัสสนาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถ
อยากฝึกสวดมนต์เป็น ภาษาอังกฤษ	1	4.3	
ควรเพิ่มหรือรักษา ช่วงเวลาพักผ่อน	1	4.3	เพื่อให้ได้ฟื้นฟูร่างกาย ทำกิจส่วนตัว ออกกำลังกาย หากพักผ่อนไม่พอจะกระทบกับการเรียนรู้ และสุขภาพแย่
เฉย ๆ สามารถปรับตัว ได้ อยากให้ครูอาจารย์มี เมตตาต่อลูกศิษย์	1	4.3	เจ้าหน้าที่บางท่านใช้วาจากับพระผู้เข้ารับการอบรมไม่ค่อยเรียบร้อย
รวม	23	100.0	

๓. ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๕๒.๒ % มีความคิดเห็นว่า วิธีการฝึกอบรม เป็นประโยชน์ มีความรู้ สาระดี และมีความชัดเจนดี สามารถนำไปใช้ในการหน้าที่ มีแนววิธีการฝึกอบรมหลายรูปแบบ ที่ ล้วนมีข้อแตกต่างกัน มีการแนะนำกฎระเบียบเพื่อเกิดความพร้อมความสามัคคี

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๑๗.๔ % มีความคิดเห็นว่าวิธีการฝึกอบรม มีประสิทธิภาพน้อยใน การเรียนรู้, เน้นการฟังมีการตอบน้อย, ควรแบ่งกลุ่มแชร์มุมมอง และมีส่วนร่วมทำ Workshop ย่อย, วิทยากรควรเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ฟัง, บางท่านพูดเรื่องไม่ค่อยน่าสนใจ หรือพูดซ้ำ, บาง เนื้อหายากเกินไป ทำให้ขาดความสนใจ ใช้เวลาเยิ่นเย้อ ไม่กระชับ บางครั้งกินเวลา, ควรมีการฝึก ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และวางวิธีการให้ชัดเจน และอยากให้ฝึกอบรมด้านการเสริมทักษะมา ก ๆ, ควรจัดช่วงเข้าด้านสาธารณูปการ ภาควิชาควรลงมือปฏิบัติ ภาควิชาบรรยายเกี่ยวกับเนื้อหางาน สาธารณูปการ

๑๓.๐ % ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต้องการให้เน้นด้านการฝึกวิปัสสนา ต้องการให้มีภาค ฝึกวิปัสสนา สัก ๒ เดือน โดยพระวิปัสสนาจารย์ ผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้เกิดสภาวะได้มากขึ้น ละเอียดขึ้น

๔.๓ % ต้องเพิ่มหรือรักษาช่วงเวลาพักผ่อน เพื่อฟื้นฟูร่างกายทำกิจส่วนตัว ออกกำลังกาย หากไม่พักผ่อนไม่พอจะกระทบกับเรียนรู้และสุขภาพ

๔.๓ % ต้องการให้ครูอาจารย์มีเมตตาต่อลูกศิษย์ เจ้าหน้าที่บางท่านใช้วาจากับผู้เข้ารับ การฝึกอบรมไม่ค่อยเรียบร้อย ควรอบรมเจ้าหน้าที่ที่เป็นฆราวาสให้มีมารยาทให้ที่ดีมากกว่านี้

๔.๓ % ต้องการฝึกสวดมนต์เป็นภาษาอังกฤษ และ ๔.๓ % ให้ความรู้สึกเฉย ๆ สามารถ ปรับตัวได้

๔. ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ (ตารางที่ ๒๕)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
ได้ความรู้ทักษะในการ ปรับปรุงซ่อมแซม อาคารที่พัก	15	62.5	ได้ความรู้หลายด้านในงานก่อสร้าง, มีการเชิญ วิทยากรมาให้ความรู้ก่อนการปฏิบัติงาน, ได้ เรียนการวางแผนและออกแบบโครงการ ซ่อมแซม บำรุงอาคารเก่า ได้ลงมือปฏิบัติจริงใน การบูรณะกุฏิ 13 หลัง สามารถนำไปใช้ได้จริง ได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมหลากหลาย การใช้เวลา มีความ เหมาะสม แต่การบรรยายแบบฉายภาพสไลด์ใน ห้องเรียนไม่ค่อยมี
ขาดการวางแผน เตรียมการ	5	20.8	อุปกรณ์ขาดทุกวัน, ขาดการสื่อสารถึงงานที่ ต้องทำในแต่ละวัน ควรมีความชัดเจน และเป็น ระบบมากยิ่งขึ้น, ควรใช้เวลาในการเตรียมงาน และอุปกรณ์ในการทำงานให้มากกว่านี้, ควร มี การเตรียมงานวางแผนให้ชัดเจน, อยากให้ เป้าหมายที่ชัดเจนมากกว่านี้

อยากให้มีผู้เชี่ยวชาญ หลาย ๆ ด้านมาถวาย ความรู้มากกว่านี้	2	8.3	อยากให้มีทักษะหลาย ๆ ด้าน เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างปูน ช่างทาสี เพื่อสามารถซ่อมแซม บูรณะเสนาสนะต่าง ๆ ที่เสื่อมชำรุดได้ด้วย ตัวเอง
อื่น ๆ	2	8.3	อยากให้เพิ่มทักษะความรู้แยกเป็นภูมิภาค เพราะแต่ละโซนมีภูมิประเทศ และอากาศ ต่างกัน, ควรให้มีการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ไม่ ควรปล่อยให้พระธรรมทูตตัดสินใจเอง
รวม	24	100.0	

๔. ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๖๒.๕ % ให้ความคิดเห็นว่า ได้ความรู้และทักษะเพิ่มหลายด้าน ใน
งานก่อสร้าง และการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่พัก ได้เรียนรู้การวางแผนและออกแบบโครงการ
ซ่อมแซมอาคารเก่า ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการบูรณะกุฏิ ๑๓ หลัง สามารถนำไปใช้ได้จริง ได้
ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ก่อนการปฏิบัติงาน มีกิจกรรม
หลากหลาย การใช้เวลามีความเหมาะสม แต่การบรรยายแบบฉายภาพสไลด์ในห้องเรียนไม่ค่อยมี

๒๐.๘ % มีความคิดว่าการอบรมขาดการเตรียมการที่ดีและไม่เป็นระบบ อุปกรณ์ขาด
วัน ขาดการสื่อสารถึงเนื้องานที่ต้องทำในแต่ละวัน ควรให้เวลาในการเตรียมงานและอุปกรณ์ในการ
ทำงานให้มากกว่านี้ ควรวางแผนให้ชัดเจน และเป้าหมายที่ชัดเจนมากกว่านี้

๘.๓ % ต้องการให้มีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้านมาถวายความรู้มากกว่านี้ เช่น ช่างไฟฟ้า
ช่างไม้ ช่างปูน ช่างทาสี เพื่อสามารถซ่อมแซมบูรณะเสนาสนะต่าง ๆ ที่เสื่อมชำรุดได้ด้วยตัวเอง

มีคิดเห็นอื่น ๆ อยากให้เพิ่มทักษะความรู้แยกเป็นภูมิภาค เพราะแต่ละโซนมีภูมิประเทศ
และอากาศต่างกัน และควรให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ไม่ควรปล่อยให้พระธรรมทูตตัดสินใจเอง

๕. ด้านแนวทางการเผยแพร่ (ตารางที่ ๒๖)

ความคิดเห็น	จำนวน ผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
ได้นำความรู้ที่ได้รับ จากการเข้ารับการ ฝึกอบรม ไปเผยแพร่ หลักธรรมใน ต่างประเทศได้	21	84.0	ได้รับความรู้และแนวทางการเผยแพร่ธรรมของ พระธรรมทูต สามารถปรับใช้ได้จริง, ได้ความรู้ เพิ่ม ได้รับแนวทางการเผยแพร่หลายรูปแบบ, ได้ ความรู้เรื่องขันธ 5, อริยสัจ 4 และอีกหลายอย่าง เพิ่มขึ้น, เอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ทางธรรม, เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง, ได้เรียนรู้ และรู้จักเครือข่ายพระธรรมทูตรุ่นพี่, และการ ทำงานของสมัชชาในต่างประเทศมากขึ้น, รุ่นพี่ที่ มีประสบการณ์มากให้ความรู้, ทำให้รู้ความสำคัญ ของภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของคน

			ท้องถิ่นในต่างประเทศ, ได้แนวทางการเผยแพร่ธรรมทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, แนวทางการฝึกอบรมมีความครอบคลุมเหมาะสมดี มีแนวทางการเผยแพร่ที่กว้างยิ่งขึ้นด้วยเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย ทำให้สื่อออกไปอย่างไม่จำกัด, มีความรู้คู่คุณธรรม
ความคิดเห็นอื่น ๆ	4	16.0	น่าจะเพิ่มการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น จะได้พัฒนาทันโลกที่ก้าวหน้าไปมากและรวดเร็วมาก ควรมีหลักการและแนวทางในประสบการณ์ที่พระธรรมทูตต้องพบ, ต้องมีจุดหมายทางการเผยแพร่ที่ชัดเจน มีความรู้ศีลธรรมกรรมฐานและแนวแน่ การเผยแพร่ต้องเข้าชุมชน ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลทางด้านสาธารณสุข สงเคราะห์ก่อน จึงสามารถถึงศรัทธาชาวบ้านได้ วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของการเผยแพร่ในปัจจุบัน วิเคราะห์ประสิทธิภาพที่ผ่านมา วิเคราะห์อนาคตในบริบทแตกต่าง ความต้องการของบริษัท 4 ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย
รวม	25	100.0	

๕. ด้านแนวทางการเผยแพร่

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๘๔ % ได้รับความรู้และแนวทางการเผยแพร่ธรรมของพระธรรมทูต ได้ความรู้เพิ่ม ได้รับแนวทางการเผยแพร่หลายรูปแบบ สามารถปรับใช้จริง, มีพระธรรมทูตรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์มาให้ความรู้ ได้รู้จักเครือข่ายพระธรรมทูตรุ่นพี่ และการทำงานของสมาชิกในต่างประเทศมากขึ้น ได้มีความรู้ทางธรรมอย่างแจ่มแจ้ง เช่น เรื่องขันธ ๕ อริยสัจ ๔ และอีกหลายอย่างเพิ่มขึ้น สามารถเอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทางธรรมมากขึ้น ได้รู้ความสำคัญของภาษา วัฒนธรรมและประเพณีของคนท้องถิ่นในต่างประเทศ ได้แนวทางการเผยแพร่ธรรมทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แนวทางฝึกอบรมมีความครอบคลุม เหมาะสมดี มีแนวทางการเผยแพร่ที่กว้างยิ่งขึ้นด้วยเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย ทำให้สามารถสื่อออกไปอย่างไม่จำกัด มีความรู้คู่คุณธรรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๑๖ % มีคำแนะนำเพิ่มเติม ได้แก่ ควรมีการเพิ่มการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น เพื่อพัฒนาให้ทันโลกที่ก้าวหน้าไปมากและรวดเร็วมาก ควรมีหลักการและแนวทางในประสบการณ์ที่พระธรรมทูตต้องพบ ต้องจุดหมายทางการเผยแพร่ที่ชัดเจน ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลทางด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ก่อนจึงสามารถถึงศรัทธาชาวบ้านได้ วิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็งของการเผยแพร่ในปัจจุบัน วิเคราะห์ประสิทธิภาพที่ผ่านมา วิเคราะห์อนาคตในบริบทที่แตกต่าง ความต้องการของบริษัท ๔ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

๖. ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา (ตารางที่ ๒๗)

ความคิดเห็น	จำนวนผู้ตอบ	%	หมายเหตุ
ได้รับความรู้ ทักษะ วิชา ทาง พระพุทธศาสนา	15	88.2	ได้เรียนรู้หลักธรรมใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น, ทำหลักธรรมที่เคยฟังแล้วให้แจ่มเพิ่มขึ้น, มีวิทยากรมาให้ความรู้หลายคน มีความหลากหลายเหมาะสม, เกิดความรู้ทักษะวิชาทางพระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติม, สามารถนำไปใช้ได้จริงตามสมควรแก่สังคมต่างประเทศ, ได้ความรู้แน่นเต็มที่ ได้ประโยชน์อย่างมาก, จากประสบการณ์จากพระธรรมทูตรุ่นก่อนทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ, ทำให้เข้าใจสถานการณ์พุทธศาสนาปัจจุบัน
อยากให้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ ทักษะแนวเผยแผ่ธรรมแนวกิจกรรม	1	5.9	ควรเชิญวิทยากรจากศิษย์เก่า มจร มาถวายความรู้
ขาดข้อมูลในต่างประเทศ ว่าแต่ละวัดต้องการทักษะด้านใดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	1	5.9	
รวม	17	100.0	

๖. ด้านทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนา

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๘๘.๒ % ได้เรียนรู้หลักธรรมใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำหลักธรรมที่เคยฟังแล้วให้แจ่มขึ้น เกิดความรู้และทักษะวิชาทางพระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติม สามารถนำไปใช้ได้จริงตามสมควรแก่สังคมต่างประเทศ มีวิทยากรมาให้ความรู้หลายท่าน มีความหลากหลายเหมาะสม ได้ความรู้แน่นเต็มที่ ได้ประโยชน์อย่างมาก จากประสบการณ์จากพระธรรมทูตรุ่นก่อนทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ ทำให้เข้าใจสถานการณ์พุทธศาสนาในปัจจุบัน

๕.๙ % อยากให้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ ทักษะการเผยแผ่ธรรมแนวกิจกรรม เช่น จากวิทยากรที่เป็นศิษย์เก่า มจร มาถวายความรู้

ความคิดเห็นอื่น ได้แก่ ขาดข้อมูลในต่างประเทศว่า แต่ละวัดต้องการทักษะด้านใดจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผล สามารถอภิปรายตามหัวข้อวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๑) สภาพการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในอดีต

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรมในบทที่ ๒ การอบรมพระธรรมทูตที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ขึ้นร่วมกันทั้งสองนิกาย คือ มหานิกาย และธรรมยุตินิกาย ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๑๐ และได้หยุดลงด้วยเหตุปัจจัยจำเป็นบางประการ แต่ความต้องการพระธรรมทูตไปต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้วมีการตั้งวัดเป็นบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่ง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมาวัดไทยเริ่มมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ เช่น นิวยอร์ก วอชิงตัน ดีซี ชิคาโก ลอสแอนเจลิส

เมื่อพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างแดนมากขึ้น แต่ทว่าการจัดฝึกอบรมได้ชะงักลงไปแล้ว มหาเถรสมาคมภายใต้การสนับสนุนของกรมการศาสนา จึงให้มีการรื้อฟื้นโครงการนี้ขึ้นมาใหม่ มอบให้สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ ฝ่ายมหานิกาย และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กนตจาโร) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระสงฆ์ ธรรมยุติกนิกาย พระมหาเถระทั้งสองได้มอบภาระงานนี้ แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยลำดับเป็น หน่วยงานดำเนินการ กรมการศาสนาสันับสนุนงบประมาณจำนวนแห่งละสองแสนกว่าบาทในการดำเนินการโครงการ นี้ จึงเริ่มมีการฝึกอบรมเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับโครงการอบรมปัจจุบัน คือ

๑. เพื่อฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถ จริยวัตรอันงดงาม และความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น

๒. เพื่อเตรียมพระธรรมทูต ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมส่งไปต่างประเทศ

๓. เพื่อสนองงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปีละ ๑ ครั้ง เริ่มอบรม รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวนผู้ผ่านการอบรม ๔๙ รูป มีการอบรมมาถึงรุ่นที่ ๒๐ ตรงกับ พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศการจัดตั้งวิทยาลัยพระธรรมทูตขึ้น โดยมีพระโสภณวชิราภรณ์ ดำรงตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมต่อเป็นรุ่นที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๔๘ รูป รุ่นที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๑๑๑ รูป เมื่อรวมสถิติการฝึกอบรมพระธรรมทูตตั้งแต่รุ่นที่ ๑ - ๒๒ มีจำนวนพระธรรมทูตผ่านการอบรมแล้ว ๑,๖๕๘ รูป พระธรรมทูตได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก มีจำนวนวัดในต่างประเทศถึง ๓๙ ประเทศ ซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรมดังกล่าวมาทั้งหมดเป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมในระดับแรกเริ่ม และยังมีระบบการจัดการที่เป็นระบบระเบียบ

๒) ระบบการจัดการวิทยาลัยพระธรรมทูตในอดีต

ตามที่ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๑๘ วิทยาลัยพระธรรมทูต

มีภารกิจเกี่ยวกับงานการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพระธรรม ทูต จัดการฝึกอบรมพระธรรมทูต วิจัยพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑๘.๑ สำนักงานวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหาร และงานสารสนเทศของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานบริหาร ปฏิบัติงานด้านธุรการ ประสานงานด้านงบประมาณ การเงิน การบัญชี พัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา รวมทั้งประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๒) กลุ่มงานวางแผน วิจัยและพัฒนา ปฏิบัติงานศึกษาวิเคราะห์ ดำเนินการจัดโครงสร้าง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรวบรวม จัดเก็บรักษาข้อมูลของวิทยาลัยให้เป็นระบบ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑๘.๒ สำนักงานวิชาการ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับงานวางแผน และพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยและพัฒนา และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑) กลุ่มงานวางแผนทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ปฏิบัติงานวางแผนและ พัฒนาหลักสูตรพระธรรมทูตทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒) กลุ่มงานวิชาการและคุณภาพการศึกษา ปฏิบัติงานจัดทำการศึกษา วิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนาวิทยาลัยพระธรรมทูต ให้เป็นที่แพร่หลาย และครอบคลุมนานา ประเทศ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒. เพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

๒.๑ หลักสูตรการฝึกอบรมปัจจุบัน/พัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม

จากการจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงมีข้อแตกต่างกัน เช่น โครงการอบรม ฯ ปัจจุบัน มีความละเอียดมากขึ้นในด้านการจัดการเรียนการสอน และการอบรม ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงโครงการอบรม ฯ ธรรมดาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเป็นหลักสูตร การอบรมที่มีพัฒนาการ และยกระดับการอบรมมากกว่าเดิมมากขึ้นตามเวลา โอกาส และสถานที่ อีกทั้งระบบระเบียบ และกิจกรรมการเรียนการสอน ยังได้รับการพัฒนาปรับปรุง ยกระดับมากขึ้น กว่าเดิม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอบรม ฯ ปัจจุบัน ได้รับการฝึกฝนอบรม โอกาสและสิทธิ มากยิ่งขึ้น เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมให้เข้มข้นมากขึ้น

หลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการพัฒนา ยกระดับ และมีองค์ประกอบที่มีจุดเด่นดังต่อไปนี้

๑. ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตมีความเชื่อตามพุทธดำรัสที่ว่า “จรรถ ภิกขเว จาริกัม พุทฺชนฺหิตาย พุทฺชนฺสุขาย โลกานุกมฺปาย อุตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ มา เอเกน เทว อคฺมิตถ เทเสถ ภิกขเว ธมฺมํ อาทิกฺลยาณํ มชฺฌกฺลยาณํ ปรีโยสานกฺลยาณํ สาทถํ สพฺพยฺชนํ เกวลปฺริบุญฺณํ ปรีสุทฺธํ พุทฺทมจฺริยํ ปกาเสถ ...”

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่หวิเวและมนุษย พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน.”

๒. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๒.๑. มีความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๒.๒. มีความสามารถบริหารทีมงานการจัดองค์การ

๒.๓. มีจิตอาสาและสร้างสัมพันธ์ภาพทางพระพุทธศาสนากับสังคมพหุวัฒนธรรม

๓. ลักษณะของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาระบบการบริหารในอดีต ให้เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมการบริหารจัดการใหม่ เป็นการยกระดับระบบฝึกอบรมพัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โดยแบ่งเป็นแต่ละภาคของการฝึกอบรม (ภาคพิธีการ เริ่มตั้งแต่ วันที่ ๑-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖) ได้แก่

๓.๑ ภาควิชาการ(ตอนต้น)/พิธีการ ประกอบด้วย วิชาการและศาสนพิธี เทคโนโลยี การต่างประเทศ เทคโนโลยี วิชาการ การบริหารงาน การบริหารคน

๓.๑.๑ ศาสนพิธี องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกทักษะด้านการจัดสถานที่ การต้อนรับอาคันตุกะ การเรียนเบื้องต้นก่อนเข้าสู่การฝึกอบรม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นเวลา ๑๔ วัน เพื่อฝึกการทำงานเป็น หมู่คณะ การวางแผน การตัดสินใจ และจิตอาสา ต้อนรับ และช่วยงานมอบทุนการศึกษา แก่นิสิต ปริญญาตรี โท และเอก มจร ณ อาคารหอประชุม มวก ๑๘ พรรษา มหาจุฬา อุดยธา และสถานที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดเอาไว้

๓.๑.๒ การต่างประเทศ องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมด้านการเขียน การพูด การฟัง การคิด การถามตอบ การติดต่อประสานงานด้วยภาษาต่างประเทศ จากวิทยากรภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาถวายความรู้ ตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้

๓.๑.๓ เทคโนโลยี องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับการฝึกอบรมด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเอง การติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๔ วิชาการ องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบฝึกอบรมเข้ารับความรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ในแต่ละวัน จากวิทยากรทั้งภายในและภายนอกที่ได้รับการเชิญมาในแต่ละวัน

๓.๑.๕ การบริหารงาน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งงาน ออกเป็นระบบเป็นส่วนเพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติหน้าที่ของการทำงานตามโครงการอบรม ฯ การฝึกอบรมด้านวิชาการ การบริหารงานทั้งงานส่วนตนและงานส่วนรวม

๓.๑.๖ การบริหารคน องค์ประกอบ ได้แก่ การยกระดับระบบจัดแบ่งคนทำงานออกเป็นกลุ่มเป็นฝ่ายตามความเหมาะสมต่อหน้าที่การรับผิดชอบ

๓.๒ ภาคสาธารณูปการ กิจกรรมภาคสนาม ออกเดินทางตั้งแต่วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เดินทางไป มจร อาศรม เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิบัติงานสาธารณูปการ เช่น ทาสี ซ่อมแซมหมู่กุฏิกรรมฐาน จำนวน ๑๓ หลัง ตั้งแต่วันที่ ๒๐-๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป จนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓.๓ ภาควิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ภายใต้การกำกับดูแลของพระวิปัสณาจารย์ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อเจริญสติ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเป็นระบบ ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ (๑-๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓.๔ ภาคฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรม และฝึกประสบการณ์พิเศษ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มีศรัทธาในงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- ฝึกทักษะปฏิบัติงานปฏิคมพิธีประสาทปริญญาและงานปฏิคมต่างประเทศ ๙ วัน
- ฝึกทักษะ/ปฏิบัติธรรมและศึกษาดูงานกิจการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ณ ประเทศอินเดีย ๑๕ วัน (อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)

๓.๕ ภาควิชาการ(เพิ่มเติม) และสาธารณูปการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเชิงวิชาการเกี่ยวกับพระธรรมทูตในต่างประเทศ ๓๑ วัน (หักพิธีเปิด ๑ พิธีปิด ๑ สรุปรูป ๑ บุรณการ ๗ รวมเป็น ๑๐ วัน เหลือบรรยายและกิจกรรมวิชาการ ๒๑ วัน) และช่วยงานวิสาขบูชา ณ หอประชุม มวก ๘๐ พรรษามหาจุฬา มจร อยุธยา ตั้งแต่ ๑-๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๒ กิจกรรมและการประเมินผลฝึกอบรม (ก่อนปิดโครงการอบรม ฯ) กิจกรรมการอบรมมีลักษณะการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาดูงานสังเวชนียสถาน การบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

๓. เพื่อนำเสนอการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศและการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาองค์ประกอบความรู้นำมาใช้เพื่อการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางต่อการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

วิธีการ คือ การฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๘) ด้านแนวทางพัฒนา คือ ช่องทางพัฒนา ทักษะสาธารณูปการของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๙) ด้านแนวทางเผยแผ่ คือ การบอกต่อธรรม โดยพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ๑๐) ด้านทักษะวิชาการ คือ เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา

จากการที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมงาน และศึกษาวิจัยโครงการอบรมพระธรรมทูตสาย ต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ประจำปี ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา ได้รับรู้ เรียนรู้ ได้เห็น ข้อดี ข้อเสีย ได้ประสบการณ์ด้านอื่น ๆ จนทำให้ได้ข้อมูลซึ่งสามารถที่จะวิเคราะห์ออกมาให้เห็น ใน ส่วนต่าง ๆ ตามกำลังและสามารถเท่าที่มีอยู่ ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนา การทำงานที่เกี่ยวกับการ อบรม นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบุคลากรจำนวนมาก เพราะจะทำให้ ได้ฝึกฝนอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตามภาระและหน้าที่ของตนเอง นำไปพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงและหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบให้ก้าวหน้าเจริญรุ่งเรือง

การบริหารจัดการงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น โครงการอบรม ฯ เป็นต้น จะต้องเรียนรู้ ข้อมูล หลักการ วิชาการ ข้อปฏิบัติ และประสบการณ์มากมาย เพื่อบริหารงานให้ถูกจุด ความ คล่องแคล่วว่องไว ทันต่อเหตุการณ์ การมีประสบการณ์และการมีทักษะ นั้นก็เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง มากกว่าการมีความรู้ในบางสถานการณ์ การรู้จักปรับตัว ปรับปรุง ปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแผน วางแผน ก็ยังสำคัญ เช่น การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ต้องอาศัยความรู้ด้านวิชาการ อย่างเดียวนั้นคงไม่พอ ต้องมีไหวพริบ ปฏิภาณ ส่วนตัวเอามาใช้ได้ด้วย

การลงมือทำเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การเริ่มจากการประกาศรับสมัครผู้สมัครเข้ารับ การอบรม ควรจะต้องมีความพร้อมทุกอย่างในเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็น วัน เวลา สถานที่ เอกสาร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ การสื่อสาร เป็นต้น จะต้องไม่บกพร่อง เพราะหากไม่มีความพร้อมก็จะทำให้เกิด ปัญหาตามมาทันที ทางด้านผู้สมัครเองก็ต้องเตรียมพร้อม และศึกษารายละเอียดให้ถ่องถี่ถึงข้อมูล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสมัครเข้ารับการอบรม ซึ่งเป็นปัญหาที่เห็นมา เมื่อเกิดปัญหามักจะเป็น อุปสรรคจนทำให้ขาดโอกาสหรือแก้ไขปัญหาล่าช้า

การจัดโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ปี ๒๕๖๖ มีปัญหาอุปสรรคมากมาย เช่น ปัญหาภัยทางธรรมชาติ ปัญหาเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งยังคงมีเชื้อโรคที่อาจจะแพร่กระจายไปได้ตลอดเวลา ในบางช่วงระหว่างการอบรม การแพร่เชื้อได้ทำให้ผลกระทบโครงการ ฯ แต่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และผู้เข้ารับการอบรม ก็ได้ให้ความร่วมมือ ช่วยกันระดมระดมให้ โครงการอบรม ฯ ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ ทั้งในภาควิชาการ สาธารณูปการ และภาค วิปัสสนากรรมฐาน จนผ่านมาได้ จึงนับว่า โครงการอบรม ฯ นี้ เป็นตัวอย่าง เป็นรูปแบบของโครงการ อบรม ที่จัดขึ้นในระหว่างที่เกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดฝันไม่พึงประสงค์นี้ผ่านไปได้ด้วยดี จนทำให้ผล งานออกมาเป็นที่น่าพอใจและเป็นตัวอย่างได้และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ เพราะกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นการยกระดับระบบฝึกอบรม

อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๖ ทางผู้บริหารคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ไม่ได้นิ่งนอนใจ ไม่ท้อใจ เอาใจใส่ตลอดเวลา มุ่งเดินหน้าทำหน้าที่ในการ ได้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์รัฐบาลและตามมติมหาเถร สมาคมอย่างเคร่งครัด เช่น (๑) แบ่งอาจารย์เจ้าหน้าที่ดูแลประจำกลุ่ม (๒) สวมหน้ากากอนามัย (๓) ตรวจสอบประวัติการเดินทาง (๔) ติดต่อแพทย์ พยาบาล ฉีดวัคซีนป้องกัน (๕) เว้นระยะห่าง (๖) วัด

อุณหภูมิต่ำเป็นประจำ (๗) คัดกรองตรวจสอบบุคคลเข้าออก (๘) แยกกันอยู่ดูแลสิ่งของส่วนตัว (๙) จัดอบรมออนไลน์ (๑๐) ทำความสะอาดบริเวณสถานที่ เป็นต้น ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันตลอดระยะเวลาการอบรมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ฯ จนถึงสิ้นสุดโครงการ ฯ โดยอบรมในครั้งนี้อยู่หลักการปฏิบัติตามสายกลาง คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ซึ่งสรุปลงไว้เป็น ๓ ประการ ได้แก่ ศีล มีกาย วาจาสำรวมระวังมากขึ้น สมาธิ จิตใจหนักแน่นมากขึ้น และปัญญา รอบรู้มากขึ้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติแบบสบาย ๆ ไม่เคร่งไม่ตึง เป็นแนวทางสายกลางที่เหมาะสมแก่ทุกคนในการบำเพ็ญเพียรภาวนาเพื่อให้บรรลุธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ จนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคมาด้วยดี

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยต้องการจะนำเสนอมี ๕ ข้อ คือ (๑) ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี (๒) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (๓) ข้อเสนอแนะเชิงบุคคล/ชุมชน (๔) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (๕) ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เน้นทฤษฎีทางพระพุทธศาสนาที่มีแนวคิด หลักการ วิธีการ อุดมการณ์ ที่มุ่งไปที่การแสดงเรื่องเหตุและผล มีว่าเหตุหรือสาเหตุมีความเป็นมาอย่างไร ผลที่จะเกิดขึ้นจะเป็นไปตามสาเหตุนั้น เป็นการแสดงความเป็นจริงของเรื่องธรรมชาติของสากลโลกที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ในด้านปฏิบัติมีการผสมผสานกับภาควิชาการได้เกือบสมบูรณ์ ซึ่งหากด้านทฤษฎีวิชาการมีความพร้อมสมบูรณ์แล้ว แต่ก็ยังต้องแก้ไข เช่น ควรแยกฉันทแบบเดียว เว้นระยะห่าง อีกทั้งการยืน เดิน นั่ง นอน กิจน ทุกอิริยาบถ ต้องแก้ไขปรับปรุงให้มากกว่าที่เคยปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามา ต้องปฏิบัติให้เคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยและไม่ประมาท จะทำให้ภาคสนามการปฏิบัติเป็นไปอย่างราบรื่นมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงบุคคล/ชุมชน โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นระบบสาธารณะไม่เฉพาะเจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการอบรมจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นไปเพื่อการพัฒนาส่วนรวมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ผู้ที่สมัครเข้ารับการอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตจึงมีสิทธิเท่ากันหมดในด้านการอบรมพัฒนา และชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือที่สนับสนุนโครงการอบรม ยังได้รับสิทธิด้านการพัฒนาเช่นเดียวกัน เพราะเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชนและการเผยแผ่พุทธศาสนา

๕.๓.๔ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย นโยบายเป็นเรื่องอนาคตการวางนโยบายเอาไว้เป็นการวางแผนที่ดีไม่ได้ เมื่อมีการวางนโยบายเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนำไปสู่การวางแผนและพัฒนา งานด้านการฝึกอบรมที่จะจัดขึ้นครั้งต่อไป จะเป็นการดีสำหรับผู้ที่จะทำงาน จะนำไปสู่การพัฒนาด้านการผลิตให้เกิดความสำเร็จด้านผลงานในทางที่ต้องการของสังคมชุมชน

๕.๓.๕ ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การยกระดับระบบฝึกอบรม โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ควรนำเอาวิธีการ หลักการ ประสบการณ์ และรูปแบบโครงการอบรม พระธรรมทูต รุ่นที่ ๒๙ นี้ไปใช้ปรับปรุง แก้ไข บูรณาการให้เข้าสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ฝนตก พายุร้อน ลมพายุพัดกระหน่ำอย่างแรง ก่อให้เกิดอุปสรรคเป็นอย่างมาก

ต่อการปฏิบัติภาคสนาม ถึงแม้ว่าจะเพิ่งผ่านสถานการณ์โรคระบาด แต่ก็ยังประมาทไม่ได้เพราะยังมีการแพร่ของเชื้อโรคอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านบุคลากร สถานที่ งบประมาณ การติดต่อประสานงาน เป็นต้น ทำให้การบริหารจัดการตกอยู่ในภาวะวิกฤติเป็นอย่างยิ่ง โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นภารกิจที่สำคัญ ต้องอาศัยความเพียรพยายามและอดทนอย่างสูงสุดจะต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริม ข้อเสนอแนะดังกล่าวมานั้น มีประเด็นที่น่าสนใจและน่าศึกษา โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๕.๑ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปฏิภาณศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ซึ่งได้มีการวางแผนตั้งแต่ต้นก่อนการประกาศรับสมัคร ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านความคิดที่สร้างสรรค์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งที่เป็นรูปแบบ ต้นแบบ ตัวอย่างและวิธีการประพฤติปฏิบัติ ตามหลักการปรีชา และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมส่วนรวมประเทศชาติบ้านเมืองได้

๕.๓.๕.๒ เพื่อฝึกพระธรรมทูตให้เข้าใจในหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถแนะนำและสอนธรรม นำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถในด้านจรรยาบรรณ ข้อวัตรปฏิบัติ ความเข้าใจสภาพความจริงของชีวิต สามารถที่จะพัฒนาตนและผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการปฏิบัติที่คอยประคับประคองชีวิตให้เป็นไปตามกฎแห่งความจริง เป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความสุขอันประเสริฐและหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

๕.๓.๕.๓ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีของหมู่คณะ สืบต่องานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทยได้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้มีความเชี่ยวชาญ คล่องแคล่ว ว่องไว ก้าวทันต่อเหตุการณ์ เข้าใจสถานการณ์ สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทัน ด้วยการทำงานเป็นทีม เป็นหมู่คณะด้วยความสามัคคีปรองดองกัน เพื่อภารกิจที่สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงต่อไป

ด้วยประการอย่างนี้ การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ก็จะดำเนินต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ มีศักยภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ สามารถก้าวทันสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตามมติของมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ไทย และนโยบายของ มจร

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้เข้ารับการอบรม เข้ารับบุตนิบัตร หลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙ ในภาคบ่าย ภายหลังฉันภัตตาหารเพล พระธรรมทูต ได้แบ่งกลุ่มทำความเข้าใจ ความสะอาด ๑ อาคารหอสมุดนานาชาติ ๒ อาคารหอฉัน ๓ อาคารหอวิปัสสนากรรมฐาน ในวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๖ แล้วเสร็จโครงการ ฯ กลับภูมิลำเนาตามสะดวกของแต่ละท่าน อย่างไรก็ตาม

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ได้จบงานแล้วเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้วโดยสมบูรณ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องได้ทำตามหน้าที่เป็นอย่างดีแล้ว และพระภิกษุสงฆ์ พระธรรมทูตท่านสำเร็จการอบรมสมความตั้งใจ ตลอดระยะเวลา ๓ เดือน อาจารย์ประจำกลุ่มและศิษย์ผู้เข้ารับการอบรม ได้สมานสามัคคี เคารพรัก นับถือ ประจงอยู่เสมอ

ดังนั้นโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปี ๒๕๖๖ ตามที่ได้กล่าวมา คณะผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาระบบการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และการพัฒนาทักษะพระธรรมทูตด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม มีหลักทฤษฎีตามแนวทางพุทธศาสนา ได้แก่

๑. ด้านการพัฒนาระบบฝึกอบรม คือ (๑) ด้านวิชาการ ปฏิบัติตามหลัก ภาวนา ๔ ได้แก่ ๑) กายภาวนา การอบรมกาย, พัฒนากาย ๒) สีสภาวนา การอบรมศีล, พัฒนาความประพฤติ ๓) จิตภาวนา การอบรมจิต, พัฒนาจิต และ ๔) ปัญญาภาวนา การอบรมปัญญา, พัฒนาปัญญา (๒) ด้านสาธารณูปการ ปฏิบัติตามหลัก อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ๑) ทาน แบ่งปันให้สละให้ ๒) ปิยวาจา พูดคำไพเราะ ๓) อตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ และ ๔) สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการที่สำคัญ ซึ่งสรุปได้ ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) ศีล การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย ๒) สมาธิ ความตั้งใจมั่น และ ๓) ปัญญา ความรอบรู้

๒. ด้านการพัฒนาทักษะนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม หลักการ ๓ ได้แก่ ๑) ไม่ทำบาปทั้งปวง ๒) ทำกุศลให้ถึงพร้อม ๓) ทำจิตใจให้ผ่องใส, อดมกการณ ๔ ได้แก่ ๑) อดทนอดกลั้น ๒) ไม่เบียดเบียน ๓) มีความสงบ ๔) สงบ คือ ดับทุกข์ (นิพพาน), และวิธีการ ๖ ได้แก่ ๑) ไม่ว่าร้าย ๒) ไม่ทำร้าย ๓) สำรวมในปาติโมกข์ ๔) รู้จักประมาณ ๕) อยู่ในสถานที่สงบสงัด เพื่อเป็นผลงานด้านการวิจัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

๓. ด้านการปรับปรุงแก้ไขปัญหา คือ กระบวนการพัฒนาแก้ไขปัญหาระบบการฝึกอบรม ได้แก่ (๑) ระยะเวลาฝึกอบรม (๒) ตารางฝึกอบรม (๓) วิธีการฝึกอบรม (๔) แนวทางพัฒนาทักษะ (๕) แนวทางเผยแพร่ธรรม (๖) วิชาการทางพระพุทธศาสนา ๔) ปรับปรุงพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์ ประสพการณ์พิเศษนอกสถานที่ ๕) ใฝ่องค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ (๑) ด้านสังคม คือ พึ่งพาอาศัยกันได้ (๒) ด้านวิทยาศาสตร์ คือ สามารถพิสูจน์ได้ (๓) ด้านพัฒนา คือ ปรับปรุงแก้ไขปัญหา (๔) ด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม คือ ลงมือทำนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า (๕) ด้านระยะเวลา คือ เป้าหมายที่แน่นอน (๖) ด้านตาราง คือ กำหนดการที่ชัดเจน (๗) ด้านวิธีการ คือ สามารถฝึกอบรม (๘) ด้านแนวทางพัฒนา คือ พัฒนาทักษะผู้เข้ารับการฝึกอบรม (๙) ด้านแนวทางเผยแพร่ คือ การบอกต่อธรรม และ (๑๐) ด้านทักษะวิชาการ คือ เชี่ยวชาญนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำครั้งต่อไป ได้แก่

๑. ควรมีการวิจัยเรื่อง “พระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาสติปัญญาและการเรียนรู้เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา” เพราะสติปัญญามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

๒. ควรมีการวิจัยเรื่อง “พระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” เพราะทักษะมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี - ไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๐

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. พระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗.

_____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ/ตำรา

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑๒ ๒๕๖๐-๒๕๖๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสำนักงานกฤษฎีกา. ๒๕๖๐-๒๕๖๔.

ปรียานุช พิบูลธรรมา. เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๑.

ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๗. ฉบับพกพา ครั้งที่ ๒. ๒๕๕๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development). พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง. ๒๕๕๒.

_____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก. ๒๕๕๖.

_____. (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา. ๒๕๕๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด. ๒๕๔๘.

_____. พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด. ๒๕๕๙.

_____. พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. พิมพ์เป็นธรรมทาน. กรุงเทพมหานคร: วัดญาณเวศกวัน. ๒๕๕๖.

- สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๗.
- สถาบันวิทยาลัยชุมชน. **ยุทธศาสตร์สถาบันวิทยาลัยชุมชนระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**. กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๖๑.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และคณะ. **การบริหารจัดการแนวพุทธ**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมการประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๑)**, ๒๕๕๕.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)**. สำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๖๐.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔**. พิมพ์ครั้งแรก. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. ๒๕๕๘.
- สุรชนี เคนสุโพธิ์. **การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. ตำราการฝึกอบรม. ๒๕๖๐.
- สมิทร สุวรรณ. **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**. ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. ๒๕๕๔.

๑.๒.๒ บทความ

- กาญจนา คงสงคราม. **การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Training the Trainer**. บทความวิจัยวารสารวิชาการ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๗.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. **องค์กรแห่งนวัตกรรม ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่ Innovative Organization: An Alternative for Modern Entrepreneur**. บทความมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๓.
- ประภาภักดิ์ นิยม, การประยุกต์การฝึกเจริญสติในโรงเรียนวิถีพุทธของไทย ปัจจัยสำคัญสู่การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทั้งในครูและนักเรียน, บทความประกอบการนำเสนอในงานสัมมนา “จิตเหนือจิต: การเพิ่มสติในชีวิตของเรา”. ๒๕๕๔.

๑.๒.๓ รายงานการวิจัย

- กุลธิดา นกุลธรรม และคณะ. **การศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของครูในโรงเรียนเขตภาคกลาง ตะวันตก**. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วข. กำแพงแสน. รายงานการวิจัย. ๒๕๕๔.
- กมล โพธิเย็น. **แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักศึกษาวิชาชีพครู**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานการวิจัย. พ.ศ. ๒๕๖๓.

- กนกวรรณ ปิ่นแก้ว. **การหาความต้องการในการฝึกอบรม.** การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. ปีการศึกษา ๒๕๖๑.
- จตุรงค์ นภาธร. **โครงการเรื่องกลยุทธ์และแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้สูงวัยใน องค์การ.** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. ๒๕๖๓.
- ชัยยุทธ กลีบบัว. **กลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษาผ่านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การส่งเสริมการยืดหยุ่นทางความคิดเป็นฐาน.** รายงาน วิจัยฉบับสมบูรณ์. ๒๕๖๓.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. **ความรู้และนวัตกรรม : ประสบการณ์จากประเทศฟินแลนด์ ณ Department of Information Studies and Interactive Media, University of Tampere, Finland.** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. รายงานการฝึกอบรม. ๒๕๕๓.
- ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ. **การขับเคลื่อนและหนุนเสริมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาเพื่อความ ยั่งยืน.** ศูนย์พี่เลี้ยงโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ๒๕๖๐, ๒๕๖๓,
- สมชัย จิตสุชน. **การยกระดับการขยายตัวระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาวของไทย: มุมมองและข้อเสนอแนะเชิงสถาบัน.** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. โดยการ สนับสนุนของ ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานการวิจัย. ๒๕๕๗.
- สำราญ กำจัดภัย และคณะ. **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำรูปแบบการพัฒนาครูให้มี ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัด “ครู ราษฎร์บำรุงวิทย์”** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต ๑, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, รายงานวิจัย ๒๕๕๓.
- สิริรัชต์ แก้วงาม. **การพัฒนารูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียน บ้านคูฉี.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย ๒๕๖๑.
- เสาวภา ปัญจจริยะกุล. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.** รายงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนวิจัย จาก กองทุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี ๒๕๖๐. รายงานการวิจัย ๒๕๖๑.
- ศกุนตลา ทานอก, **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ราชการ,** สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัย, ๒๕๕๘- ๒๕๖๐.
- ศิริกาญจน์ จันทรมบัติ และคณะ. **โครงการวิจัย :โครงการศึกษาเพื่อยกระดับประสิทธิภาพ หลวงพระบาง อินโดจีน เมาะลำไย (LIMEC) ให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมืออนุ ภูมิภาคทางเศรษฐกิจอ่าวดี เจ้าพระยา แม่โขง.** รายงานการวิจัย. ๒๕๖๓.

อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ และคณะ. การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น:
โอกาสของชุมชนท่ามกลางสถานการณ์ COVID 19. รายงานการวิจัยชุดโครงการ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. ๒๕๖๔.

๑.๒.๔ เอกสาร/คู่มือ

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสมาคม
สภาการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมไทย การสัมมนาผลงานวิชาการ
ระดับบัณฑิตศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมระดับชาติ ครั้งที่ ๔
ประจำปี ๒๕๕๗ สัมมนา เรื่อง “การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน : สังคมมั่นคง
ยั่งยืน”. ๒๕๕๗.

ครรชิต พุทธิโกษา. คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : เอกสาร
เผยแพร่. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). คู่มือโครงการฝึกอบรม “นักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่).
สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม. งานพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ๒๕๖๑.

ทงศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข และคณะ. คู่มือการสร้างสังคมสุขภาวะสำหรับครูในโรงเรียน, คณะสาธารณสุข
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๓.

บุศรา สุทธิวงศ์. คู่มือการปฏิบัติงานการจัดฝึกอบรม โครงการความร่วมมือกับหน่วยงาน (In-
house Training) : สำนักการศึกษาต่อเนื่อง. สังกัด ฝ่ายบริหารการฝึกอบรม สำนัก
การศึกษาต่อเนื่อง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๖๐.

จตุรงค์ นภธร. โครงการเรื่องกลยุทธ์และแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้สูงวัยใน
องค์กร. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๖๓.

จิตติมา อัครธิพงศ์. วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. เอกสารประกอบการสอน.
๒๕๕๖.

ฝ่ายฝึกอบรม. คู่มือการปฏิบัติงานการจัดโครงการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: เอกสารการจัดการ
ความรู้ KM กรมการเจ้าหน้าที่ กรมการจัดหางาน. ๒๕๕๘.

สถาบันวิจัยประชากรสังคม. สุขภาพคนไทย ๒๕๖๓ : สองทศวรรษปฏิรูปการศึกษาไทยความ
ล้มเหลวและความสำเร็จ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),
นครปฐม : เอกสารทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๖๓.

สถาบันวิทยาลัยชุมชน. ยุทธศาสตร์สถาบันวิทยาลัยชุมชนระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐).
กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารขับเคลื่อนการพัฒนาสถาบัน. ๒๕๖๑.

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. คู่มือการพัฒนาแบบ 70 : 20 : 10 Learning Model
ตามแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕). ๒๕๖๑.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). คู่มือโครงการฝึกอบรม “นักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่),
สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม, งานพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ๒๕๖๑.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔). สำนักงานนายกรัฐมนตรี. เอกสารความเตรียมพร้อม. ๒๕๖๐.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน. (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๔.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมการประเมินประสิทธิผล และความคุ้มค่าการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๑). ๒๕๕๕.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชาชน ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารคู่มือ. ๒๕๕๙.
- สำนักงานเลขาธิการกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการ ควบคุมภายใน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประจำปีบัญชี ๒๕๖๒. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๖๒.
- สุรชัย เคนสุโพธิ์, การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราช ภัฏอุดรธานี. ๒๕๖๐.
- ณัฐพงษ์ เพราแก้ว. การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต. การจัดทำงบประมาณ ในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑.
- ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน ตำราประกอบการเรียน สาขาวิชาการ พัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘.
- นันทจิรา อู่ยวิรัช, การยกระดับประสิทธิภาพด้วยหลักการพัฒนาองค์กรและบุคลากร, รายงาน ผลสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารภาครัฐ, ๒๕๕๗.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๖๒.
- ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ. การขับเคลื่อนและหนุนเสริมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาเพื่อความ ยั่งยืน. ศูนย์พี่เลี้ยงโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล (พฤษภาคม – ตุลาคม ๒๕๖๐). ๒๕๖๓.
- พนา ดุลยพัชร. วิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. เอกสารประกอบการสอน. สาขาวิชาการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. ๒๕๕๖.
- เอกสารวิทยาลัยพระธรรมทูต: หลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๓ ระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ – ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐. โดยได้รับไฟล์ข้อมูลจาก รศ. ดร. มารุต พัฒนาผล. ผู้ทรงคุณวุฒิวิทยาลัยพระธรรมทูต. ๒๕๖๐.

๑.๒.๕ วารสาร

กาญจนา ดงสงคราม. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Training the Trainer. The Development of a Training Model Using a Training the Trainer. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. **วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน): ๒๕๕๗.

นิรันดร์ ยิ่งยวด ประสงค์, ตันพิชัย สันติ, ศรีสวนแดง และวีรฉัตร สุปัญญา. กระบวนการปรับใช้ความรู้การทำเกษตรผสมผสานของชุมชนและเกษตรกร: กรณีศึกษา บ้านหนองกระโดนมน อ. หนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน): ๒๕๕๙.

ชัยยุทธ ชีโนกุล. กลยุทธ์การฝึกอบรมและพัฒนาพระภิกษุสามเณรในจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน): ๒๕๕๗.

สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์. การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสำหรับนิสิตครูโดยการเรียนรู้แบบค้นพบ. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๑ (มกราคม – มิถุนายน): ๒๕๕๗.

ศิริศักดิ์ นันตี. การบูรณาการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทฤษฎีตะวันตกกับหลักการทางพระพุทธศาสนา. บทความวิชาการ. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๔๑ (มกราคม-เมษายน): ๒๕๕๘.

อจศรา ประเสริฐสินและคณะ. การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู. **วารสาร บรรณศาสตร์ มศว.. ๑๐ (๒)** (กรกฎาคม – ธันวาคม): ๒๕๖๐.

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ. นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในทศวรรษที่ ๒๑. **วารสารร่วมพฤษ มหวิทยาลัยเกริก**. ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม): ๒๕๕๙.

๑.๒.๖ นิตยสาร

สุวินัย มงคลธารณ์. นวัตกรรมดูแลสิ่งแวดล้อมทุกคนสร้างได้. **นิตยสาร สสวท.. สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. ปีที่ ๔๕ ฉบับที่ ๒๐๘ (กันยายน-ตุลาคม): ๒๕๖๐.

๑.๒.๗ วิทยานิพนธ์

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ The Curriculum Development for Increasing The Quality of Life in Aging. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต: สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ** ปีการศึกษา ๒๕๖๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

๒.๑ PRIMARY SOURCES:

U. Thittila. The Book of Analysis (Vibhanga) the secon Book of the Abhidhamma Pitaka. tr. by U. Thittala From the Pali of the Burmese Chatthasangiti Edition. London : The Pali Text Society, 1988.

I. Horner. The Middle Length Sayings. (Majjhima Nikaya) the first fifty discourses (Mulapannasa). it. from bali by I.B. Horner, O.B.E., M.A. London : The Pali Text Society, 1993.

๒.๒ SECONDARY SOURCES:

(1) Books:

Albert Howard. An Agricultueral Testament. New York and London. OxfordUniversity Press. 1940.

Elisa Morgera. Carmen Bullon Care. Gracia Marin Duran. Organic agriculture and the law for Development Law Service FAO Legal Office, Food and agriculture Organization of the United Nations Rome, 2012.

Phra Thepsophon (Prayoon Mererk). **Buddhist Morality**. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1994.

P.A. Payutto. Bhikkhu. (Phra Brahmagunabhorn). **Vision of the Dhamma**, 2007.

_____. **Buddhist Economics**. A Middle Way for the Market Place. The United States Of United Nations. Organic Agriculture and Food Security in Africa. United Nations New York and Geneva, 2008.

(2) Articles:

E. F. Schuemacher. **Buddhist Economics**. Londond, 1966.

๒.๓ อินเทอร์เน็ต

(๑) ภาษาไทย

ปกรณ ปรียากร. การวางแผนการวิเคราะห์และแนวทางการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จ. คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, [แหล่งข้อมูล]http://planning.pn.psu.ac.th/plandoc/rocedure/docs_procedure/2001530261702.pdf. (เข้าถึง ๑ ส.ค. ๖๓).

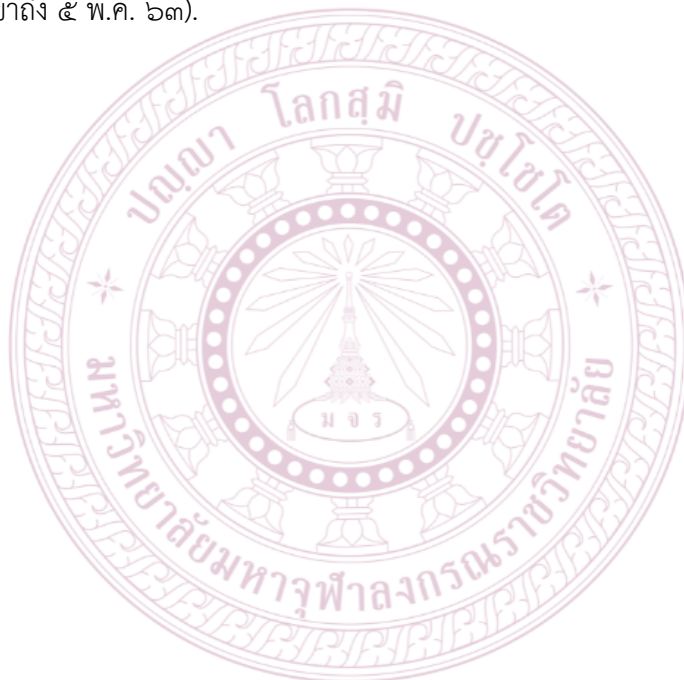
ปกรณ วงศ์รัตนพิบูลย์. **Course outlineหลักสูตร Train The Trainer for Professional (โปรแกรมครบเรื่องศาสตร์และศิลป์ของการเป็นวิทยากร)**. [แหล่งข้อมูล]https://www.enttraining.net/downloadzone/C-outline_inhouse/PK-TTT/OL-TT-PK-106001. Pdf. (เข้าถึง ๑๕ มิ.ย.๖๓).

รายงานการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน ๒๕๖๑ บริษัทแอดวานซ์อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด. [แหล่งข้อมูล]
<https://investor-th.ais.co.th/misc/ar/20190228-advanc-ar-2018-th-03>. Pdf.
 (เข้าถึง ๑๘ พ.ค.๖๓). หน้า ๔๑.

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=712.

(๒) ภาษาอังกฤษ

World Health Organization. รายงานสถานการณ์โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ประจำประเทศไทย. [แหล่งข้อมูล] https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/20200306-tha-sitre-15-covid-19-finalth.pdf?sfvrsn=5f11f10a_0
 (เข้าถึง ๕ พ.ค. ๖๓).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการทำวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview)

เรื่อง การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรม
คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

- ๑.๑ เพศ
- ๑.๒ อายุ
- ๑.๓ ระดับการศึกษาทางธรรม
- ๑.๔ ระดับการศึกษาสามัญ
- ๑.๕ ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม
- ๑.๖ ตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนา
ทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

ด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในโครงการ ฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านตารางการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านวิธีการฝึกอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านผู้ให้ข้อมูลสำคัญมา ณ โอกาสนี้
พระครูธรรมธรรวเรชชา อคฺคเตโช, ดร.
หัวหน้าโครงการวิจัย

เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Patient/Participant Information Sheet)

ชื่อโครงการ “การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้าน
นวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน”

ชื่อผู้วิจัย พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร.

สถานที่ศึกษา มจร อยุธยา, มจร อาศรม, และมจร แคมป์สน

บุคคลและวิธีการติดต่อ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พระครูธรรม
ธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร.

ที่ปรึกษาโครงการ พระมหานันทวิทย์ อธิภทฺโท, ดร.

๑.๑ ความเป็นมาของโครงการ การฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ นับว่ามีความจำเป็นอย่าง
ยิ่งเพราะเป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งชุมชนที่เข้าร่วมการการ
อบรมในขณะนั้นและต่อชุมชนใกล้เคียงที่จะได้จากการถ่ายทอดหรือสืบสานต่อจากการอบรม
กล่าวคือเมื่อเสร็จสิ้นจากภารกิจการอบรมตามโครงการอบรม ย่อมจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จไม่มาก
ก็น้อย ตามเหตุปัจจัยที่กล่าวกันว่า การลงมือทำย่อมก่อให้เกิดความสำเร็จไปกว่าครึ่ง นั้นหมายความว่า
เมื่อลงมือทำย่อมจะดีกว่า โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นกิจกรรมที่วิทยาลัยพระ
ธรรมทูตได้จัดทำขึ้นทุก ๆ ปี โดยจะเริ่มมีการเปิดรับสมัครข้ามปีตั้งแต่ปลายปี คือเปิดรับสมัครผู้ที่มี
ความสนใจตั้งแต่เดือนธันวาคมเป็นต้นไป หลังจากเปิดรับสมัครแล้วจะมีการกำหนดวันสอบข้อเขียน
และสัมภาษณ์ระหว่างเดือนมีนาคม เพื่อวัดคุณสมบัติก่อนที่จะรับเข้ามาอบรมต่อไป โดยจะเริ่มอบรม
ตั้งแต่เดือนมีนาคมไปจนถึงเดือนมิถุนายน โดยจะรับผู้ที่ผ่านการสอบวัดความรู้ซึ่งผู้ที่สมัครที่จบ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นเอกขึ้นไป อายุไม่เกิน ๖๐ ปีตามกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ที่มี
ความสนใจในด้านการเข้ารับการอบรมทั้งส่วนที่เป็นภาควิชาการและภาคปฏิบัติ โดยครบตามส่วนคือ
ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เป็นการทบทวนความรู้ที่ท่านมีอยู่แล้วมาขัดเกลา ยกย่องให้มีคุณ- เพื่อ
นำเสนอการพัฒนายกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้าน
นวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนภาพมากขึ้น
กว่าเดิม อีกทั้งยังเป็นการต่อยอดเพิ่มความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากวิทยาการที่ได้รับเชิฐมา
บรรยายทั้งภาคทฤษฎีและภาควิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญและจำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์
ซึ่งความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาตน และแก้ไขปัญหาสังคม และชุมชน ได้ ใน
พื้นที่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และในต่างประเทศโดยตรง

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการจัดกิจกรรม
อบรมหลักสูตรพระธรรมทูตสายต่างประเทศจำนวนมากเป็นประจำทุกปีนั้น เป็นแผน นโยบาย และ
วัตถุประสงค์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ขยายไปสู่ทุกประเทศทั่วโลกทั้งอเมริกาและยุโรป โดย
เริ่มแรกจากมีการประชาสัมพันธ์แจ้งไปยังพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ มีศีล สติ สมาธิ
ปัญญา ศรัทธามั่นคง และจิตใจแน่วแน่ต่องานด้านการเผยแผ่ ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องมีการตรวจสอบ
ประวัติความเป็นมาด้านวิยวุฒิและคุณวุฒิอย่างเคร่งครัดจากคณะกรรมการ ก่อนรับเป็นผู้สมัครเข้ารับ

การลงทะเบียนเพื่อทำการสอบคัดเลือกวัดความรู้ในทางวิชาการเฉพาะทางพระพุทธศาสนา และวิชาที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ซึ่งในฐานะที่ดำรงเพศบรรพชิต จะต้องมีความรู้ความสามารถ พุดอ่าน เขียน สื่อสาร ได้ดีมีความชำนาญ และเข้าใจในวิธีการและหลักการที่จะนำเอาหลักพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระพุทธเจ้าไปเผยแผ่ให้กว้างขวางไกลออกไปแก่ชาวต่างประเทศ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
- ๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรม
- ๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

รายละเอียดที่จะปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิจัย ปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญกิจกรรมการวิจัยตามแผนการดำเนินงานกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งก่อนและหลังปฏิบัติการวิจัย

ประโยชน์และผลข้างเคียงที่จะเกิดแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะเป็นประโยชน์ในด้านวิชาการและนำผลการวิจัยไปใช้ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

การเก็บข้อมูลเป็นความลับ ข้อมูลทุกอย่างทั้งที่เป็นวาจา บันทึกเสียง เอกสารประกอบการสัมภาษณ์เก็บเป็นความลับอย่างดีที่สุด

หนังสือรับรองความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า พระครูธรรมธรรวเรธา อคฺคเตโช, ดร. อาจารย์ประจำวิทยาลัยพระธรรมทูตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอรับรองความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง “การยกระดับระบบฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน” ดังต่อไปนี้

๑. ความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ขณะเข้าร่วมโครงการวิจัย หากเกิดการเจ็บไข้ ผู้วิจัยจะเป็นรับผิดชอบการรักษาพยาบาล ตามความเหมาะสม

๒. ความปลอดภัยในเกียรติยศ และชื่อเสียง ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยไปเผยแพร่ ซึ่งอาจจะกระทบต่อเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ร่วมโครงการวิจัยและผู้อื่น

๓. ความมั่นคงในอาชีพการงาน ผู้วิจัยขอรับรองว่าผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่จะยังคงมีความมั่นคงในอาชีพการงานของตน ไม่ว่าจะทำงานในองค์กรอย่างนี้ หรือในองค์กรอื่น โดยที่โครงการวิจัยชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และสันติขึ้นทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับองค์กร

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อ
เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ.....

พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช,ดร. (ผู้วิจัย)

วันที่เดือน.....พ.ศ.

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....ได้ทราบรายละเอียด
ของโครงการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน
ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่า ถ้ามี
ปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วม
โครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะที่
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผย
ข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทาง
วิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช นักวิจัยในสังกัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การยกระดับระบบ
ฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อ
พัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน”

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการวิจัย)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจ
เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ.....

(พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช, ดร.) (ผู้วิจัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มที่ ๑ - ๘

๑. กลุ่มที่ ๑

- ๑.๑) 10124 พระมหาคำพันธ์ จุกกวโร
- ๑.๒) 10129 พระธรรมพัฒนธร ธมมทินโน
- ๑.๓) 10001 พระมหาไสว สนมมโน
- ๑.๔) 10045 พระมหาวิชา อุตตมวิโช
- ๑.๕) 10022 พระทรงพล คุณชโย
- ๑.๖) 10027 พระอนุชิต กนตปุญโญ
- ๑.๗) 10048 พระมหาสัฎฐา สิริรัตนเมธี
- ๑.๘) 10122 พระมหาณรงค์ สุนตจิตโต
- ๑.๙) 10083 พระศรีนรินทร์ ธนปาโล
- ๑.๑๐) 10006 พระพิเชษฐ์ วิชชาธโร
- ๑.๑๑) 10130 พระมหารัชมรงค์ นนโท
- ๑.๑๒) 10044 พระอิทธิพัทธ์ ธมมวโร
- ๑.๑๓) 10114 พระวีรวิญญู วีรนาโค
- ๑.๑๔) 10133 พระพุฒิสรรค์ จารุธมโม
- ๑.๑๕) 10134 พระมหาชาญชัย ชลนุชโย

๒. กลุ่มที่ ๒

- ๒.๑) 10131 พระชาย วรธมโม
- ๒.๒) 10115 พระมหาวิศิษฐ์ ปญญารโ
- ๒.๓) 10060 พระมหาศุภกิจ ธมโม
- ๒.๔) 10038 พระบุญมา สติสมปนโน
- ๒.๕) 10072 พระมหาวิทยา โชติปญโญ
- ๒.๖) 10018 พระมหาวิเศษ อาชชวโร
- ๒.๗) 10101 พระสำราญ อิทธิกรโ
- ๒.๘) 10107 พระธรรมพงษ์ ขนดีโก
- ๒.๙) 10077 พระมหาอัศววิทย์ อคฺควิโช
- ๒.๑๐) 10108 พระสง่า ปริบุญโณ
- ๒.๑๑) 10016 พระจิรวัดน์ จิรวฑมโน
- ๒.๑๒) 10050 พระสุรชัย สุรชโย
- ๒.๑๓) 10126 พระบัญญัติ ภูริวิโช
- ๒.๑๔) 10123 พระสุรชาติ สมณตปาสาทิโก
- ๒.๑๕) 10029 พระมหาปิยะเชษ ปณฺฑิตโ

๓. กลุ่มที่ ๓

- ๓.๑) 10009 พระมหาสิทธิทัศน์ ปญญาสิริ
- ๓.๒) 10020 พระครูสุนทรธรรมนิเทศก์
- ๓.๓) 10057 พระภาสกร เขมกาโร
- ๓.๔) 10120 พระมหาอดิเรก อติชโย
- ๓.๕) 10111 พระมหาสุวิทย์ สิริวิฑู
- ๓.๖) 10108 พระพุทธิพงศ์ วรโชโต
- ๓.๗) 10104 พระปลัดปิยะนันท์ กาญจนวาท
- ๓.๘) 10093 พระชาญณรงค์ อุตตหนโต
- ๓.๙) 10143 พระมหาธาวิณ รตนเมธี
- ๓.๑๐) 10042 พระสังคม คนธสโร
- ๓.๑๑) 10036 พระมหาวิชาญ เขมปญโญ
- ๓.๑๒) 10102 พระวิษณุ อธิโชโต
- ๓.๑๓) 10003 พระมหาอธิวัฒน์ ญาณวฑฒโน
- ๓.๑๔) 10125 พระกิตติพล กิตติโก
- ๓.๑๕) 10145 พระมหาวิระ วีรนนโท

๔. กลุ่มที่ ๔

- ๔.๑) 10017 พระมหาศุภวัฒน์ ชุตินนโต
- ๔.๒) 10112 พระมหาบุญเพ็ง นนทเมธี
- ๔.๓) 10137 พระมหาอาทิตย์ อากาโร
- ๔.๔) 10028 พระมหาวันชนะ ฐานภโท
- ๔.๕) 10099 พระมหาจักรพงษ์ จริตธโม
- ๔.๖) 10096 พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต
- ๔.๗) 10105 พระมหาสมภพ ปญญาวุฑโฒ
- ๔.๘) 10078 พระมหาวิศิษฐ์ ธรรมโร
- ๔.๙) 10013 พระวีรยุทธ ปญญาวชิโร
- ๔.๑๐) 10032 พระสมชาย วรธโม
- ๔.๑๑) 10019 พระมหาจิรวัฒน์ อินทวิโร
- ๔.๑๒) 10095 พระกฤษณะ โชติโก
- ๔.๑๓) 10012 พระมหาบดินทร์ พุทธิเสวี
- ๔.๑๔) 10119 พระปลัดพัชรชัยสิทธิ์ เขมาภโร
- ๔.๑๕) 10007 พระฉัตรนาวิ อุตตคฺตโต

๕. กลุ่มที่ ๕

- ๕.๑) 10089 พระสมศรี กลยาณสิริ
- ๕.๒) 10054 พระครูปราโมทย์รัตนานุกุต อภินนโท
- ๕.๓) 10076 พระพีร์นิธิ วีรนิธิโก
- ๕.๔) 10146 พระบุญสิริ สิริบุญโญ
- ๕.๕) 10052 พระครูใบฎีกาจันทร์ทัย เขมจนทญาโณ
- ๕.๖) 10064 พระมหาภุชดา อาโลกโข
- ๕.๗) 10090 พระสมุห์ณัฐวัฒน์ โอภาโส
- ๕.๘) 10092 พระมหาณัฐวัฒน์ อมตโข
- ๕.๙) 10144 พระชัยวัฒน์ จีรวฑโน
- ๕.๑๐) 10043 พระมหาสามารถ มหพโล
- ๕.๑๑) 10136 พระสุขสันติ ขนติธมโม
- ๕.๑๒) 10081 พระอธิพงศ์ ธมมสาโร
- ๕.๑๓) 10066 พระปลัดสุริยา วรวิโช
- ๕.๑๔) 10015 พระน้ำใส ญาณวโร
- ๕.๑๕) 10021 พระวรากร วรญาโณ

๖. กลุ่มที่ ๖

- ๖.๑) 10098 พระมหาวุฒิ ญาณสุสโร
- ๖.๒) 10138 พระสุวรรณ์ สุทธาโส
- ๖.๓) 10056 พระพีร์ทศพล ฐิริบุญโญ
- ๖.๔) 10041 พระเชชมศีลก ภทธมโม
- ๖.๕) 10051 พระมหานที สิรินนทเมธี
- ๖.๖) 10026 พระมหาจางเจริญ กิตติปาโล
- ๖.๗) 10074 พระธนาภุต อนุตโตโร
- ๖.๘) 10039 พระมหาภัทรวัฒน์ มหาคุณโส
- ๖.๙) 10121 พระศักดา สุจินโณ
- ๖.๑๐) 10025 พระณัฐกานต์ ญาณสุทธิเมธี
- ๖.๑๑) 10106 พระมหาบุญชร โพธิสาโร
- ๖.๑๒) 10046 พระสุนัยเมธ สาสนสิริ
- ๖.๑๓) 10069 พระมหาปิยะวิทย์ สุภสิทธิ
- ๖.๑๔) 10140 พระณัฐพล อุฏฐานโกโร
- ๖.๑๕) 10031 พระมหาวุฒิชัย อธิญาณธโร

๗. กลุ่มที่ ๗

- ๗.๑) 10127 พระครูสมุห์รัชตะ อีสสระ
- ๗.๒) 10023 พระมหาเจษฎา กิตติฐานโน
- ๗.๓) 10079 พระนพกร รุชชโน
- ๗.๔) 10086 พระบดินทร์ ธมมพล
- ๗.๕) 10071 พระมหาอนชัย อนุชโย
- ๗.๖) 10037 พระนัฐฎิยากร รัสสระ
- ๗.๗) 10073 พระมหาวัชร ฐิตสีโล
- ๗.๘) 10088 พระพัฒนศักดิ์ สุภาวฒโน
- ๗.๙) 10024 พระอิสราวุฒิ วรสงฆญาโน
- ๗.๑๐) 10113 พระพฤษภา สิริวฒโก
- ๗.๑๑) 10132 พระภูริทัต ภูริทตเมธี
- ๗.๑๒) 10103 พระสมุห์กิตติพงษ์ กิตติวิโส
- ๗.๑๓) 10033 พระมหาพรพจน์ ฐิตสาสนโน
- ๗.๑๔) 10084 พระมหากฤษดิน สารโท
- ๗.๑๕) 10034 พระมหาอาทิตย์ โรจนญาโน

๘. กลุ่มที่ ๘

- ๘.๑) 10100 พระครูสังฆรักษ์ปรีชา ฐิตญาโน
- ๘.๒) 10085 พระมหามานพ วิมลเมธี
- ๘.๓) 10087 พระมหาชาตรี ชาครชโย
- ๗.๔) 10094 พระวิหาญชัย อนุตตโร
- ๘.๕) 10118 พระปลัดธันวา สิริรัตนเมธี
- ๘.๖) 10055 พระพงษ์ศักดิ์ กิตติภทโท
- ๘.๗) 10091 พระณรงค์ศักดิ์ วิสุสุโต
- ๘.๘) 10148 พระมหาเจษฎา เจตติลโก
- ๘.๙) 10063 พระธนุพงษ์ วงสเมธี
- ๘.๑๐) 10097 พระมหาทศพล โพธิพล
- ๘.๑๑) 10005 พระมหานัฐพล อีสสระธมโม
- ๘.๑๒) 10011 พระมหาธนพนธ์ เขมตถสาโร
- ๘.๑๓) 10147 พระศราวุธ ธมมสาโร
- ๘.๑๔) 10110 พระมหาธีระพงศ์ ชุตินธโร

ภาคผนวก ค
ตัวอย่าง ตารางบัญชีรายชื่อวิทยากร บรรยายภาควิชาการ
๖-๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖

ที่	วัน/เดือน/ปี	เวลา	เรื่องที่บรรยาย	วิทยากร	สถานที่
๑	๖ มี.ค. ๖๖	๑๘.๐๐- ๒๐.๐๐	สวดมนต์เย็นและเวียนเทียน	พระมหาสุรศักดิ์ ปจฺจนตเสโน,ผศ.ดร.	มจร อยุธยา
๒	๗ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๐๐	ภาษาอังกฤษสำหรับ พระวิปัสสนาจารย์	พระมหาสมบุญ วุฑฺฒิกโร, รศ.ดร.	มจร อยุธยา
๓	๘ มี.ค. ๖๖	๐๘.๓๐- ๑๒.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระวินัย	พระมหาไพฑูรย์ ปนฺตนนฺโท,ดร.	มจร อยุธยา
๔	๙ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๐๐	การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในประเทศเมียนมา	Ven.Janaka Ashin Myanmar	มจร อยุธยา
๕	๑๐ มี.ค. ๖๖	๐๘.๓๐- ๑๐.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระสูตร	พระมหาหทัย กนฺตาโก,ดร.	มจร อยุธยา
๖	๑๐ มี.ค. ๖๖	๘.๐๐- ๑๐.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระอภิธรรม	พระครูใบฎีกาแสง เอื้อง นรินฺโท,ดร.	มจร อยุธยา
๗	๑๐ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๓๐	การต่างประเทศ : การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป	พระมหาจำเริญ เขมวโร	มจร อยุธยา
๘	๑๑ มี.ค. ๖๖	๐๘.๓๐- ๑๐.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระสูตร	พระมหาหทัย กนฺตาโก,ดร.	มจร อยุธยา
๙	๑๑ มี.ค. ๖๖	๑๓.๐๐- ๑๖.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระสูตร	พระครูธรรมธร วรเดชา อคฺคเตโช,ดร.	มจร อยุธยา
๑๐	๑๑ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๓๐	พระไตรปิฎกศึกษา : แก่นพระสูตร	พระครูธรรมธร วรเดชา อคฺคเตโช,ดร.	มจร อยุธยา
๑๑	๑๒ มี.ค. ๖๖	๐๘.๓๐- ๑๐.๓๐	พระธรรมทูต กับการพัฒนาตน	พระมหาทองเก็บ ญาณพล, ดร.	มจร อยุธยา
๑๒	๑๒ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๓๐	ศาสนาและวัฒนธรรมสากล : หลักการสากลสำหรับพระธรรม ทูต	พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มจร อยุธยา
๑๓	๑๓ มี.ค. ๖๖	๐๘.๓๐- ๑๐.๓๐	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป : ศึกษากรณีประเทศเยอรมัน	พระโพธิคุณวิเทศ (พะยอม สุตสโน)	มจร อยุธยา
๑๔	๑๓ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๒๐.๓๐	การต่างประเทศ : ยุทธศาสตร์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน ต่างประเทศสำหรับพระธรรมทูต	พระราชวัชรสาร บัณฑิต, รศ.ดร.	มจร อยุธยา
๑๕	๑๔ มี.ค. ๖๖	๑๘.๓๐- ๑๐.๓๐	การต่างประเทศ : พระธรรมทูต กับกิจการต่างประเทศ	พระโสภณวชิราภรณ์, ดร.	มจร อยุธยา

ภาคผนวก ง

ตัวอย่าง ภาพกิจกรรมที่ ๑ ประชุมเตรียมงาน พิธีเปิดการอบรม

และการอบรมภาคพิธีการ/วิชาการ

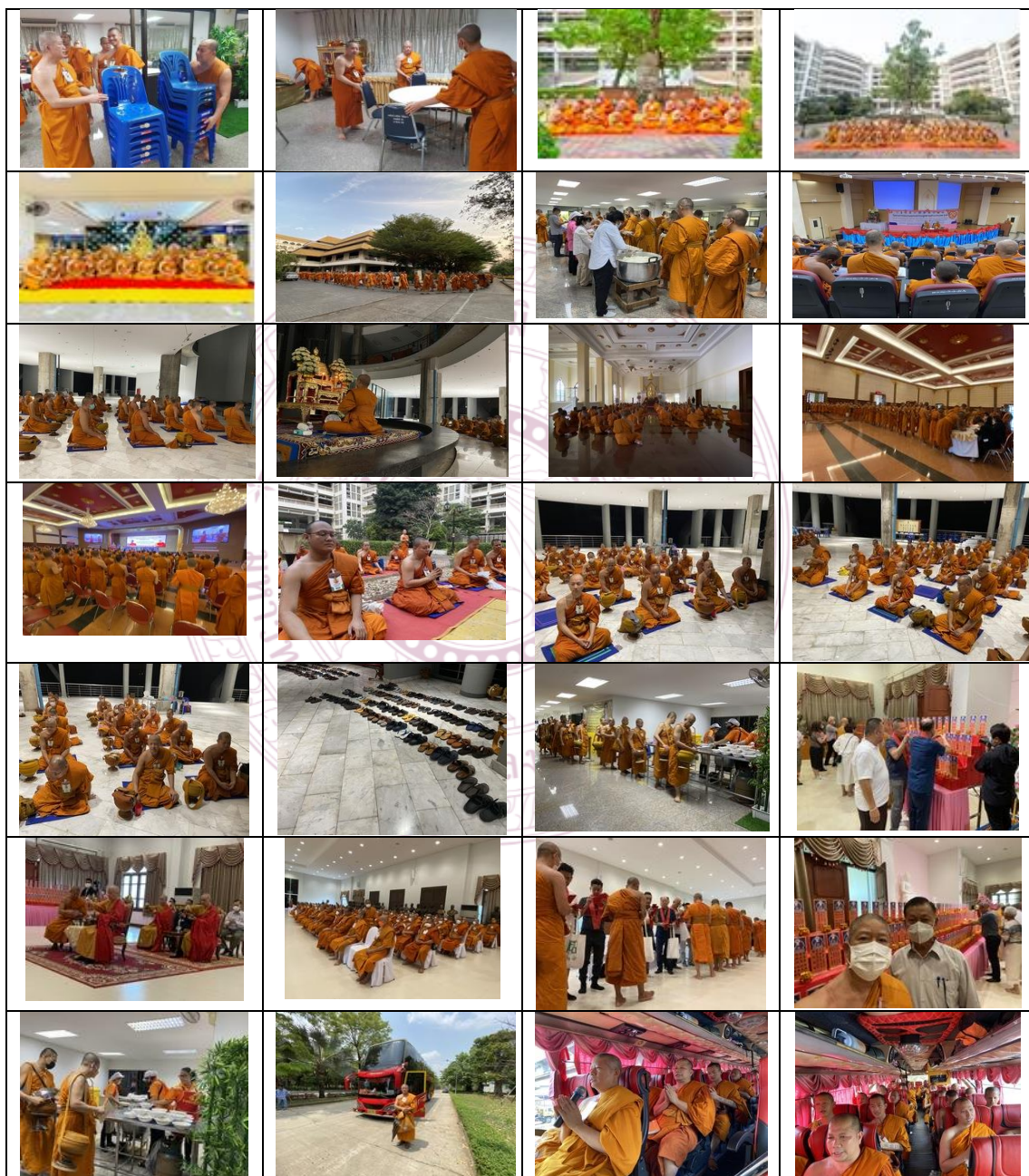
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยา (มจร)
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(๒๔ กุมภาพันธ์ ถึง ๒-๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖)

ภาคผนวก จ

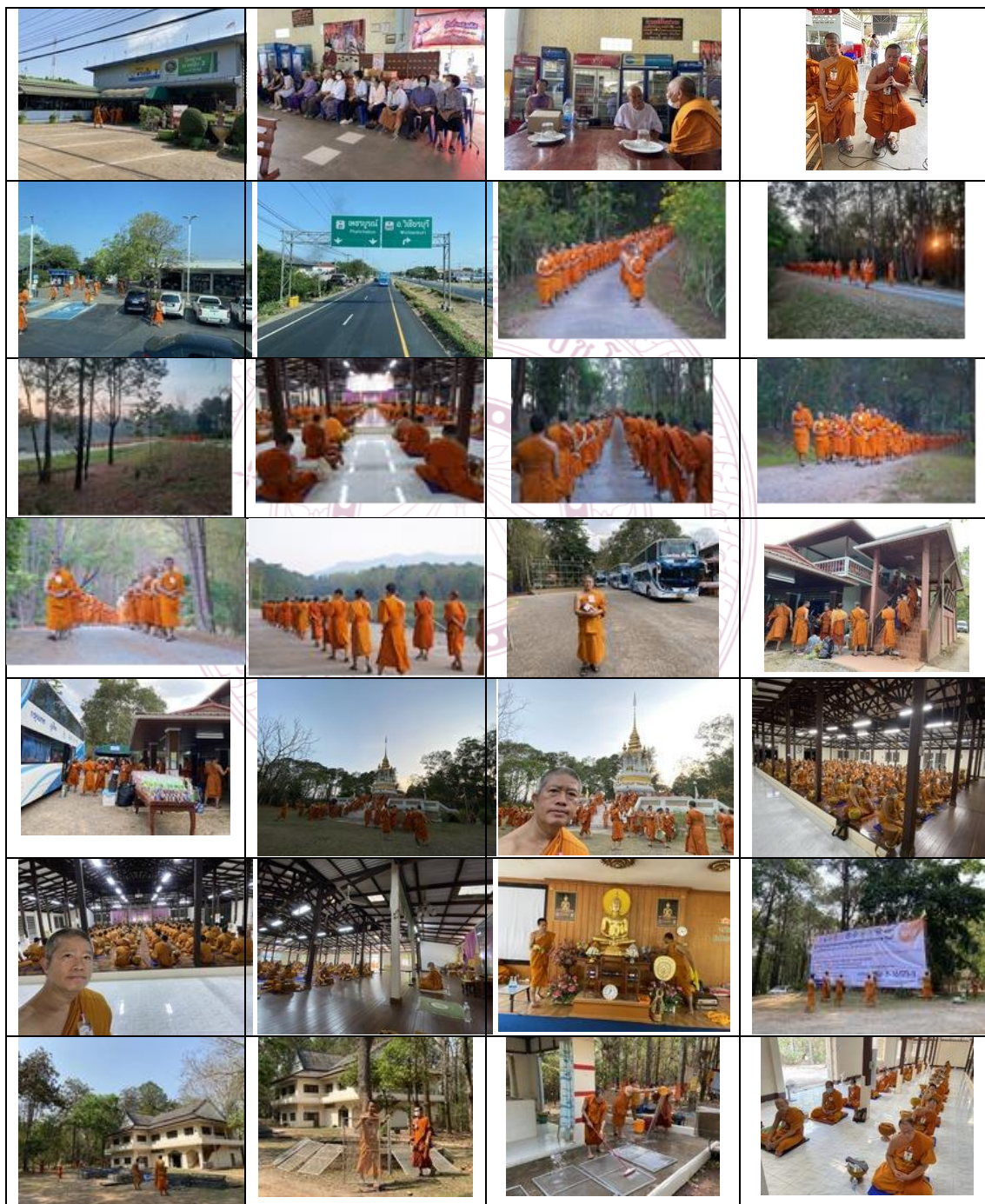
ตัวอย่าง ภาพกิจกรรมที่ ๒ ประจำกลุ่ม ที่ ๗ และ ๘

ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา
(๒-๖ มีนาคม ๒๕๖๖)

ตัวอย่าง ภาพกิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมทั่วไป

ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน
ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และ มจร อยุธยา
(๑-๓๐ เมษายน- ๑-๓๐ พฤษภาคม-๖ มิถุนายน ๒๕๖๖)

ภาคผนวก ฉ

สรุปผลการประเมินกิจกรรมอบรม

สรุปการประเมินผลโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙/๒๕๖๖

ตัวอย่าง ข้อมูลพื้นฐานผู้สมัครเข้ารับการอบรม

การวิเคราะห์คำตอบ

ผลการวิเคราะห์คำตอบเชิงคุณภาพ (ผู้วิจัยเลือกสอบถามแยกกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะผู้ให้ข้อมูลจาก ผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูต จำนวน ๒ กลุ่ม รวม ๒๗ รูป รวมเป็น ๔๐ รูป ดังต่อไปนี้)

จากการแจกแผ่นสอบถามผู้เข้ารับการอบรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน และมจร อยุธยา โดยสวนมากให้คำตอบว่า การอบรมทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม มีรูปแบบการอบรมเป็นไปในทางที่ดี เหมาะสม ทำดีแล้ว ให้ทำต่อไป ดังมี ตัวอย่าง การให้คำตอบจากการแจกแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ตัวอย่างคำตอบ/ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านนวัตกรรม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ตามความคิดของตัวเอง อยากให้ฝึกด้านนี้เป็นเวลา ๑๕ วัน เพื่อให้พระผู้เข้ารับการอบรมได้ลงพื้นที่จริง ได้เห็นจริง ใช้งานจริง และได้ผลจริง

๒. ด้านตารางในการฝึกทักษะในด้านนี้ เราอาจจะจัดเป็น ๓ เวลาได้เลย คือ เช้า - บ่าย - ค่ำ - เข้าปฏิบัติ - สายปฏิบัติ - ค่ำ สรุปการปฏิบัติร่วมกัน

๓. ด้านวิธีการ ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องมีอาจารย์ประจำกลุ่ม คอยให้คำปรึกษา แนะนำแนะแนว และอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้ประเมินผลด้วย แบ่งกลุ่มลงพื้นที่ไปคนละโซนอย่างชัดเจน โดยมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน และนำมาประเมินผลที่ได้

๔. ด้านแนวทางพัฒนาทักษะสาธารณูปการของพระธรรมทูตนั้น อยากให้เชิญ/นิมนต์วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านนี้มาบรรยายให้ความรู้ และฝึกพระธรรมทูต ได้ลงมือปฏิบัติ เช่น สร้างกุฏิสงฆ์ เป็นต้น หรืองานอื่นเป็นต้น

๕. ด้านฝึกฝนด้วยการให้ความรู้เชิงทฤษฎี โดยนิมนต์/เชิญ วิทยากรมาบรรยาย ถวายความรู้ คือ ความรู้เหล่านี้ เป็นแนวทางที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ความรู้หลากหลายจากวิทยากรโดยตรง และมองเห็นภาพ เพราะผู้มาบรรยายล้วนแล้วมีประสบการณ์โดยตรง

๖. ด้านทักษะให้นิมนต์ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือวิทยากร มาบรรยายถามความรู้เพิ่มทักษะทางวิชาการ เพื่อให้พระผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้ นำไปใช้ได้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ประวัติทีมงานวิจัย

พระครูธรรมธรรวเรชา อคฺคเตโช, ดร.

ประวัตินักวิจัย :

๑. ชื่อ/นามสกุล/ฉายา :

(ภาษาไทย) : พระครูธรรมธรรวเรชา อคฺคเตโช (วรเดชา พรหมเสนา), ดร.

(ภาษาอังกฤษ) : Phrakhrudhammathon Waradecha Aggatejo

(Waradecha Phromsena), Dr.

๒. เกิด (วัน/เดือน/ปี) วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

๓. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำวิทยาลัยพระธรรมทูต มจร

๔. สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต. ลำไทร อ. วังน้อย จ.

พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ : ๐๘๖ ๐๐๖ โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๓๒

E-mail : wrdc_09@hotmail.com, wpa2546@mcu.ac.th,

๕. ที่พักอาศัยปัจจุบัน : วัดประยุรวงศาวาส (กุฏิเจ้าอาวาส) คณะ ๑, เลขที่ ๒๔ ถนนประชาธิปไตย

แขวงวัดกัลป์ยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ : ๐๘๖ ๐๐๖, โทร/Fax ๐๒ ๔๖๕ ๔๐๐๘

Email : wrdcpsn2509@gmail.com

๖. ประวัติการศึกษา :

คุณวุฒิ	สาขา	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาตรี (พธ.บ.) (พุทธศาสตรบัณฑิต)	สาขาวิชาศาสนา รุ่นที่ ๔๓/๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย มจร	พ.ศ. ๒๕๔๑
ปริญญาโท (M.A.) (Master of Arts)	สาขาวิชา พระพุทธศาสนา (Buddhist Studies)	มหาวิทยาลัยเดลี อินเดีย	พ.ศ. ๒๕๔๓
ปริญญาเอก (พธ.ด.) (พุทธ ศาสตรดุษฎีบัณฑิต)	สาขาวิชา พระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๗/๒๕๕๗	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย มจร	พ.ศ. ๒๕๕๗
นักธรรมชั้นเอก (น.ธ. เอก)	แผนกธรรม	คณะสงฆ์ไทย	พ.ศ. ๒๕๒๕
มัชฌิมอาภิธรรมิกะตรี	อภิธรรม	อภิธรรมโชติกวิทยาลัย	พ.ศ.

		(อ.ช.ว.)	๒๕๒๖
เปรียญธรรม ๕ ประโยค (ป.ธ. ๕)	แผนกบาลี	คณะสงฆ์ไทย	พ.ศ. ๒๕๓๖

๗. สาขาวิชาที่มีความชำนาญ : (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) : สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๘. ประสบการณ์การทำงาน :

หน้าที่	สถานที่	ปี
กรรมการนักเรียน รองบริหารฝ่าย สังคม	โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ ฯ	พ.ศ. ๒๕๓๖
ครูสอนพระปริยัติธรรม	วัดศรีมงคลใต้ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร	พ.ศ. ๒๕๓๗
วิทยากรอบรมเยาวชนและสามเณร ภาคฤดูร้อน	วัดเกาะแก้ว ต.หนองสามสี อ.เสนางคณคม จ.อำนาจเจริญ	พ.ศ. ๒๕๓๗
วิทยากร/หัวหน้าโครงการอบรม เยาวชนภาคฤดูร้อน	วัดศรีสุริยาราม บ้านนาโพธิ์ ต.โพธิ์ไทร อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร	พ.ศ. ๒๕๓๙
อาจารย์สอนนักเรียนโรงเรียนการ กุศลของวัด	โรงเรียนวัดบ้านโป่ง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี	พ.ศ. ๒๕๔๐
เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานอธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๔๓
เจ้าหน้าที่ธุรการ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๔๕
อาจารย์สอนนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา	วัดสังเวชวิศยาราม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘
วิทยากรอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน	วัดอรุณราชวราราม แขวงวัดอรุณ ณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๖
วิทยากรติวก่อนสอบธรรมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา	โรงเรียนวัดชินนรส บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๖
วิทยากร ติวก่อนสอบธรรมศึกษา นักเรียน ปวช	โรงเรียนพณิชการราชดำเนิน บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๖

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองกลาง สำนักงานอธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มจร	พ.ศ. ๒๕๔๗
วิทยากรบรรยาย “ธรรมะกับการ ทำงานบริการ”	อบรมพนักงานบริษัทตั้งฮั่วเส็ง	พ.ศ. ๒๕๔๘
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	ร่วมประชุมฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาทักษะ สร้างจิตสำนึก ฯ ๕ ส ณ วัดกษัตราธิราช วรวิหาร ต.บ้านป้อม จ.อยุธยา	พ.ศ. ๒๕๔๖
สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษาตาม หลักสูตร ป.วศ.รุ่นที่ ๑๐/๒๕๔๖	โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๖
อาจารย์พิเศษสอนนักเรียนชั้นสูง พิเศษ	โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัย ลัทธิมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัด มหาธาตุ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๔๙- ๒๕๕๐
อาจารย์พิเศษบรรยายแก่นิสิต ปริญญาโท	สาขาพระไตรปิฎกศึกษา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬา ฯ	พ.ศ. ๒๕๖๐
เจ้าหน้าที่ บริหารงานทั่วไป-นัก จัดการงานทั่วไป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๔๘- ๒๕๕๘- ๒๕๖๑
วิทยากรบรรยายแก่นิสิตปริญญาโท หลักสูตรธรรมนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพ ฯ	พ.ศ. ๒๕๖๐
หัวหน้าโครงการวิจัย ได้รับทุนจาก (วช)	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๖๐
อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพระธรรมทูต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ..ศ. ๒๕๖๒
วิทยากรบรรยายแก่นิสิตปริญญาตรี หัวข้อ พระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบัน (Buddhism in Contemporary world) มจร อยุธยา	คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา	พ.ศ. ๒๕๖๓

๙. ผลงานทางวิชาการ/บทความ/วิจัย :

ผลงาน	สถาบัน	ปี
๑) บทความทางวิชาการ		
๑.๑ “ทางสายกลางในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน”, รวมบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนา การสัมมนาทางวิชาการนานาชาติ เนื่องในวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก วันที่ ๔-๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๒
๑.๒ “การพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ตามแนวพุทธธรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน”, วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๙,
๑.๓ “การมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนแนวพุทธในอาเซียน”, วารสารพุทธอาเซียนศึกษา ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙	ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๙
๒. บทความวิจัย		
๒.๑ “การบูรณาการพุทธธรรมกับภูมิปัญญาทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน”, วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๖๐
๓. งานเขียนหนังสือ (ผลงานทางวิชาการ)		
๓.๑ หนังสือวิชาการ (จำนวน ๑ เล่ม ๓๙ หน้า) (๑) “ทางสายกลางในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน” (The Middle Way as the Instrument of Economical Development in the Present Day), พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งแรก, ๑ มิถุนายน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๒

๔. บทความเผยแผ่อิสระ วารสารพุทธจักร (ผลงานทางวิชาการ)		
๔.๑ “พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผลนำพาสังคมปลอดภัยและสันติสุข”, วารสารพุทธจักร มจร http://oldweb.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=836&articlegroup_id=161	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๓
๔.๒ “พุทธจริยศาสตร์กับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของมนุษย์”, วารสารพุทธจักร มจร http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=923&articlegroup_id=161	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๕
งานวิจัยร่วม (ผลงานการวิจัย)		
๕. งานวิจัยร่วม จำนวน ๒ เรื่อง ๕.๑ “เรื่องศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของสังคมพุทธวัฒนธรรมในประเทศไทย : กรณีศึกษาชุมชนชาวพุทธและมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๕๙
๕.๒ “การบูรณาการพุทธจิตวิทยากับภูมิปัญญาทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน”, ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานวิจัยพุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๖๐
๖. งานงานแต่งเรียบเรียงรวบรวม (ผลงานทางวิชาการ)		
๖.๑ เอกสารธรรมะแจกฟรี “วิธีสร้างคนก่อนเกิด ตามหลักพระพุทธศาสนา”, รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระมหาวรเดชา อคฺคเตโช พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเดชพระคุณ พระมุกดาหารธรรมคณี อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีมงคลใต้ และอดีตเจ้าคณะจังหวัดมุกดาหาร วัดศรีมงคลใต้ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร	สำนักพิมพ์วังอักษร ๖๙/๓ ถ.อรุณอมรินทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐	พ.ศ. ๒๕๕๕

๑๐. ประสบการณ์/อบรม :

ผลงาน	สถานที่	ปี
กิตติบัตร	เข้ารับการปฏิบัติธรรมในโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ณ พุทธมณฑล	พ.ศ. ๒๕๓๒
ประกาศนียบัตร	หลักสูตรการอบรมวิชาชีพรู (ป.วค.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	พ.ศ. ๒๕๔๗
ประกาศนียบัตร	ได้รับประกาศนียบัตร สำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาการเทศนา รุ่นที่ ๑๘ โครงการฝึกอบรมพระนักเทศน์เฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	พ.ศ. ๒๕๕๓
ประกาศนียบัตร	ได้รับประกาศนียบัตร การอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง” รุ่นพิเศษ ๖๐ จากสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย	พ.ศ. ๒๕๕๔
วุฒิบัตร	- ได้ผ่านโครงการอบรมถวายความรู้พระวิทยากรศูนย์พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม หลักสูตร “พระวิทยากรเผยแผ่ธรรมศึกษายุคใหม่” ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร (พ.ศ. ๒๕๕๖)	
วุฒิบัตร	ได้รับวุฒิบัตร ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อความก้าวหน้าในประชาคมอาเซียน จากศูนย์ศึกษาอาเซียน มจร	พ.ศ. ๒๕๕๙
วุฒิบัตร	ได้รับวุฒิบัตร ได้เข้าร่วมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน “โครงการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน” ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มจร (๒๔ มี.ค.-๒ เม.ย. ๖๒) ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์	พ.ศ. ๒๕๖๒
อาจารย์	ดูแล อบรม ผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๖	พ.ศ. ๒๕๖๓

อาจารย์	ดูแล อบรม ผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมพระ ธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๗	พ.ศ. ๒๕๖๔
อาจารย์	ดูแล อบรม ผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมพระ ธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๘	พ.ศ. ๒๕๖๕
อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพระ ธรรมทูต	สอน ดูแล อบรม ผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรม พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๙	พ.ศ. ๒๕๖๖

ประวัติผู้ร่วมวิจัย :

๑. ชื่อ/นามสกุล/ฉายา :

พระมหายงยุทธ กนตาโก, (เสริมจันทร์), ดร.

คุณวุฒิ	สาขา	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
-เปรียญธรรม ๖ ประโยค	ภาษาบาลี	สำนักงาน พระพุทธศาสนา แห่งชาติ ศธ.	๒๕๓๘
-พธ.บ.	ปรัชญา	มจร	๒๕๔๗
-พธ.ม.	ปรัชญา	มจร	๒๕๕๓
-พธ.ด.	ปรัชญา	มจร	๒๕๕๘

๒. ชื่อ/นามสกุล/ฉายา :

พระมหาศกดิ์ชัย โกวิท, (ตันไทรทอง) M.A.

คุณวุฒิ	สาขา	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
นักธรรมชั้นเอก	แผนกธรรม	คณะสงฆ์ไทย	
เปรียญธรรม ๗ ประโยค	ภาษาบาลี	สำนักงาน พระพุทธศาสนา แห่งชาติ ศธ.	๒๕๓๗
พธ.บ.	สังคมศึกษา	มจร	๒๕๓๙
ปริญญาโท (M.A.)	Linguistics	Deccan College, India	๒๕๔๒